

ม.ล.อ.น.ส.ก.น.ม.ม.

เลขคดี

ประถมปีที่ ๕ และมัธยมปีที่ ๑

ของ

พระเสวิมิชาพูด

กระทรวงธรรมการอนุญาตให้ไว้ในโรงเรียนได้

พิมพ์ครั้งที่สาม ๓๐๐๐ ฉบับ

พ. ศ. ๒๔๗๗

ราคาฉบับละ ๓๐ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีหงส์ แขวงนครเขมร

พระนคร

มีตราทูลเกล้าฯ พระราชทานอนุญาต

ป
๕๑๑
๓

ก 03106 - ก 03108

ข 510 2/5, 3/1 : ก

ค 923 ก

เลขคณิต

ประถมปีที่ ๕ และมัธยมปีที่ ๑

ของ

พระเสริมวิชาพูล

กระทรวงธรรมการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

พิมพ์ครั้งที่สาม ๓๐๐๐ ฉบับ

พ. ศ. ๒๔๗๗

ราคาฉบับละ ๓๐ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีหงส์ แขวงนครเขมม

พระนคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ก 03106

กํานํ้าเมือพิมพ์ครั้งแรก

ความมิ่งหมายที่ข้าพเจ้าเขียนเลขประถมปีที่ ๔ และ
มัธยมปีที่ ๑ นั้น เพื่อให้เป็นเครื่องหมายของครูประจำภาค
และสำหรับนักเรียนใช้เป็นแบบฝึกหัดด้วย เป็นการพูน
ความรู้เท่าให้ชำนาญขึ้น และเนื่องด้วยข้าพเจ้าได้ไปตรวจ
การศึกษาตามโรงเรียน ประจำภาคในมณฑลที่ข้าพเจ้ารักษา
อยู่ ได้พบความบกพร่องบางอย่าง เช่นการสอเลขแก่นักเรียน
ประถมปีที่ ๔ เป็นต้น ข้าพเจ้าจึงใช้เวลาว่างของ
ข้าพเจ้ารวบรวมและอธิบายวิธีสอนทำเลขสำหรับประถมปีที่ ๔
และมัธยมปีที่ ๑ นั้นตามประมวลศีกษาพิเศษภาค ๑ ของ
กระทรวงธรรมการ เพื่อให้ครูประจำภาคใช้ในชนบทที่กันการ
ต่อไป

พระเสริมวิชาพูด

กรรมการมณฑลปราจีน

ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

เลขคณิตมัธยมปีที่ ๑ ข้าพเจ้าได้เพิ่มเติมขึ้นอีก เพื่อ
ให้ครูตามประมวลใหม่ จะได้สะดวกแก่ผู้นนำไปส่งสอน
นักเรียน.

พระเสริมวิชาพูด

บัญชีเรื่อง

กระจ่ายมาตราเงินสยาม	หน้า ๑
แบบฝึกหัด	” ๔
กระจ่ายมาตราวัด (ไทย)	” ๕
แบบฝึกหัด	” ๗
กระจ่ายมาตราวัด (อังกฤษ)	” ๙
แบบฝึกหัด	” ๑๐
กระจ่ายมาตราเมตริก	” ๑๑
แบบฝึกหัด	” ๑๓
กระจ่ายมาตราเวลา	” ๑๕
แบบฝึกหัด	” ๑๖
กระจ่ายมาตราทอง	” ๑๘
แบบฝึกหัด	” ๒๐
ขวงมาตราบาทสหทางค์	” ๒๑
ขวงมาตราเงินสยาม	” ๒๒
แบบฝึกหัด	” ๒๒
ขวงมาตราต่าง ๆ	” ๒๕
ขวงมาตราทอง	” ๒๘
แบบฝึกหัด	” ๒๙

ลยมาตราต่างๆ	หน้า	๓๗
แบบฝึกหัด	,,	๔๒
แบบฝึกหัด ขวกลยมาตรา	,,	๔๔
ลยมาตราต่างๆ	,,	๕๓
แบบฝึกหัด	,,	๕๔
หรรษามาตราต่างๆ	,,	๖๕
แบบฝึกหัด	,,	๗๒
แฟกเตอร์	,,	๘๑
แบบฝึกหัด	,,	๘๒
แฟกเตอร์เฉพาะ	,,	๘๔
แบบฝึกหัด	,,	๘๔
วิธีคูณอย่างทวีคูณเป็นแฟกเตอร์	,,	๘๖
แบบฝึกหัด	,,	๘๘
วิธีหารอย่างทวีคูณเป็นแฟกเตอร์	,,	๘๘
แบบฝึกหัด	,,	๙๓
การแลกเงินต่างประเทศ	,,	๙๔
แบบฝึกหัด	,,	๑๐๑
วิธีเศษส่วน	,,	๑๐๘
แบบฝึกหัด	,,	๑๑๐
ทำเศษส่วนแท้ของเขาเศษคูณ	,,	๑๑๑

แบบฝึกหัด	หน้า ๑๑๑
ทำเศษส่วนที่ต้องเอามาตรวจเศษ	„ ๑๑๒
แบบฝึกหัด	„ ๑๑๓
โทษระคน	„ ๑๕๖
คำอธิบายบัญญัติ	„ ๑๕๓
ตัวอย่างบัญญัติเก็บเงินหรือรับเงิน	„ ๑๕๕
แบบฝึกหัด	„ ๑๕๘
บัญญัติรายรับและรายจ่าย	„ ๑๖๓
ตัวอย่างบัญญัติรับจ่าย	„ ๑๖๖
แบบฝึกหัด	„ ๑๖๘

ทวนต้น

กระจายมาตราเงินสยาม

ครุฑวรให้เด็กทำเลขทวนที่ไว้เวียนมาแล้ว หาก ประถม
ปีที่ ๔ เมื่อเห็นว่าเด็กจำมาตราต่างๆ ได้ดี จึงลงมือสอน
ต่อไปถึงตัวอย่างนี้

ตัวอย่างที่ ๑ หนึ่งกระจาย ๑ หาบ ๒ ชั่ง ๓ ตำลึง ๓ บาท
ให้เป็นบาท

วิธีทำ

	๑	หาบ
๑ หาบ	<u>๕๐</u>	ชั่ง
”	<u>๕๐</u>	”
กัณฑ์เศษ	<u>๒๐</u>	”
รวม	<u>๕๒๐</u>	”
๑ ชั่ง	<u>๒๐๐</u>	๔ ตำลึง
๕๒๐ ชั่งเป็น	<u>๑๐๔๐</u>	”
กัณฑ์เศษ	<u>๓</u>	”
รวม	<u>๑๐๔๓</u>	”
๑ ตำลึง	<u>๔</u>	บาท

๑๐๔๓ ทำสิ่ง	๔๑๗๒	บาท
กับเคย	๓	”
รวม	๔๑๗๕	”

ตอบ ๔๑๗๕ บาท

คำแนะนำครู ครูถามว่า หนังสือมีกี่เล่ม แล้ว ๕๐
คุณ ๑ ได้ทำอะไร? และเขา ๒ ซึ่งทำอะไร? ซึ่งหนังสือ
ทำสิ่ง เขา ๒๐ ทำสิ่งทำอะไร? เขา ๒๐ คุณ ๕๒ ะได้
เท่าไร? ฯลฯ ดังนั้น เป็นต้น ในตัวอย่างที่ ๒ ที่ ๓ ต่อไป
ก็แนะนำวิธีเดียวกัน

ตัวอย่างที่ ๒ วงกระดาษ ๕ เหรียญทุก ๓ บาท ๒ สลึง
๒ สลึงทำให้เป็นสตางค์

วิธีทำ

	๕	เหรียญทุก
๑ เหรียญทุก	๓๐	บาท
๕ ”	๕๐	”
กับเคย	๓	”
รวม	๘๓	”
๑ บาทเป็น	๑	สลึง
๘๓ บาทเป็น	๒๑๖	”
กับเคย	๒	”
รวม	๒๑๘	”
๑ สลึง	๒๕	สตางค์

	๑๐๗๐	
	<u>๔๒๘</u>	
๒๑๔ สลึง	๕๓๕๐	๕๓๕๐
กับเศษ	<u>๒</u>	"
รวม	<u>๕๓๕๒</u>	"
	<u>ตอบ ๕๓๕๒ สลึง</u>	

หรือ	๕๓	บาท
๑ บาท	<u>๑๐๐</u>	๕๓๕๐
๕๓ "	๕๓๐๐	"
๒ สลึง	<u>๕๐</u>	"
	๕๓๕๐	"
๒ ส.ท.	<u>๒</u>	"
รวม	<u>๕๓๕๒</u>	" <u>ตอบ</u>

ตัวอย่างที่ ๓

วงทอน ๓๔๖๐๐ สลึงเป็นมาตราเงินสยาม

วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 ๔) ๓๔๖๐๐ \text{ สลึง} \\
 \underline{๔) ๘๖๕๐} \text{ บาท} \\
 ๒๐) ๒๑๖๒๐ \text{ ทำลึง } ๒ \text{ บาท} \\
 \underline{๕๐) ๑๐๘} \text{ ชั่ง } ๒ \text{ ทำลึง} \\
 ๒ \text{ หาบ } ๘ \text{ ชั่ง}
 \end{array}$$

ตอบ ๒ หาบ ๘ ชั่ง ๒ ทำลึง ๒ บาท

แบบฝึกหัด

- (๑) รงกระสวย ๓๖๐ บาท ๕๐ สตางค์ ให้เป็นสตางค์
- (๒) รงกระสวย ๔๕๐ บาท ๓ สลึง ๑๖ สตางค์ ให้เป็นสตางค์
- (๓) รงกระสวย ๓๙๖ บาท ๒ สลึง ๑๐ สตางค์ ให้เป็นสตางค์
- (๔) รงกระสวย ๖๓๔ บาท ๑ สลึง ๑๗ สตางค์ ให้เป็นสตางค์
- (๕) รงกระสวย ๓๕๐ บาท ๓ สลึง ให้เป็นสลึง
- (๖) รงกระสวย ๕๖๘ บาท ๒ สลึง ให้เป็นสลึง
- (๗) รงกระสวย ๓ หาบ ๑๐ ชั่ง ๖ ตำลึง ๓ บาท ให้เป็นสลึง
- (๘) รงกระสวย ๑๕ ชั่ง ๑๓ ตำลึง ๓ บาท ให้เป็นสลึง
- (๙) รงกระสวย ๑๒ หาบ ๓๑ ชั่ง ๑๐ ตำลึง ๔ บาท ให้เป็นสลึง
- (๑๐) รงกระสวย ๑๘ หาบ ๑๐ ชั่ง ๖ ตำลึง ๓ บาท ให้เป็นบาท
- (๑๑) รงกระสวย ๑๓๑ ชั่ง ๑๕ ตำลึง ๒ บาท ให้เป็นบาท
- (๑๒) รงกระสวย ๑๔ หาบ ๑๖ ตำลึง ๓ บาท ให้เป็นบาท

(๑๓) กระจก ๑๒๐ หาย ๒๒ ซึ่ง ๕ คำถึง ๒ บาท
ให้เป็นบาท

(๑๔) กระจก ๓๔๕๖๐ สดางค์ ให้เป็นบาท คำถึง ซึ่ง

(๑๕) „ ๔๕๐๐๐ บาท ให้เป็นคำถึง ซึ่ง หาย

(๑๖) „ ๕๕๖๐ คำถึง ให้เป็นซึ่ง หาย

(๑๗) „ ๓๕๖๓๐ สดางค์ ให้เป็นบาท คำถึงซึ่ง หาย

(๑๘) ถ้าของอย่างหนึ่ง ๓๕๐๐ บาท เป็นคำซึ่ง?

(๑๙) เหล็กมีน้ำหนัก ๕๕๕๐๐ บาท เป็นคำหาย?

(๒๐) ถ้าของสิ่งหนึ่ง มีน้ำหนัก ๑๕ หาย ๓๐ ซึ่งเป็น
คำคำถึง?

(๒๑) ถ้าของสิ่งหนึ่งมีน้ำหนัก ๓๕๖๐ คำถึงเป็นคำหาย?

กระจายมาตราวัด (ไทย)

ครูควรให้นักเรียนทวน ความจำเรื่อง มาตราวัดของไทย
ที่เก็บไว้เรียนมาแล้วจากประถมปีที่ ๔ เสียก่อนทุกคน แล้ว
จึงสอนตามตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ กระจก ๑ เส้น ๓ บาท ๓ กอ ๑ คืบ ๑๐ นิ้ว
ให้เป็นนิ้ว

วิธีทำ

	๑	เส้น
๑ เส้นเป็น	<u>๒๐</u>	วา
”	๒๐	”
กัณฑ์	<u>๓</u>	”
รวม	๒๓	”
๑ วาเป็น	<u>๔</u>	ศอก
๒๓ วาเป็น	๙๒	”
กัณฑ์	<u>๓</u>	”
รวม	๙๕	”
๑ ศอกเป็น	<u>๒</u>	คืบ
๙๕ ศอกเป็น	๑๙๐	”
กัณฑ์	<u>๑</u>	”
รวม	๑๙๑	”
๑ คืบเป็น	<u>๑๒</u>	นิ้ว
๑๙๑ คืบเป็น	๒๒๙๒	”
กัณฑ์	<u>๑๐</u>	”
รวม	<u>๒๓๐๒</u>	”
กอบ ๒๓๐๒ นิ้ว		

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เกิดตุนกระดานคำ
ครูจะทำได้เองตลอดไปไม่ควรถูกถามเกิดทุกชั้นไป

บนตลอดข้อ เช่น ๑ เส้นเป็นกั้ว? แล้วเอา ๒๐ มาทำอะไร?
 ๒๐ มาคูณ ๑ เส้นได้เท่าไร? แล้วเอา ๓ มาทำอะไร? ฯลฯ
 กันเป็นต้น ในตัวอย่างที่ ๒ ต่อไปนี้ ก็แนะนำอย่างเดียวกัน
 ตัวอย่างที่ ๒ งบทำ ๓๔๒๐ นิ้ว ให้เป็นเส้น

วิธีทำ

๑) ๓๔๒๐

นิ้ว

๒) ๒๘๕

กั้ว

๔) ๑๔๒

ศอก ๑ กั้ว

๒๐) ๓๔

วา ๒ ศอก

๑

เส้น ๑๕ วา

ทอ

๑ เส้น ๑๕ วา ๒ ศอก ๑ กั้ว

แบบฝึกหัด

- (๑) งบทอน ๓๔๕๐ นิ้ว ให้เป็นเส้น
- (๒) งบทำ ๔๘๕๖๐ นิ้ว ให้เป็นเส้น
- (๓) ๓ เส้น ๒ วา ๓ ศอก จะเป็นกี่ศอก?
- (๔) ๑๔ เส้น ๓ วา ๒ ศอก จะเป็นกี่ศอก?
- (๕) งบทำ ๘๖๓๐๗ กั้ว ให้เป็นเส้น
- (๖) ๑๓ เส้น ๕ วา ๓ ศอก จะเป็นกี่กั้ว?
- (๗) งบทำ ๑๐๒๓๔๐ นิ้ว ให้เป็นเส้น
- (๘) ๒๑ เส้น ๑๘ วา ๒ ศอก จะเป็นกี่นิ้ว?

- (๙) นายฉัน ทวีสุข เดินทางไปได้ ๑๑๑ เส้น ขวา แล้วเดินทางต่อไปได้ ๑๐ เส้น ๑๓ วา ก็หยุดพัก ถามว่านายฉัน เดินทางไปได้กี่วา?
- (๑๐) ฉันเดินทางไปได้ ๓๔๐ เส้น ๑๐ วา ก็หันน้องพชิตี น้องฉันเดินทางได้กี่คืบ?
- (๑๑) จันทน์ หนึ่งร้อยห้าทำถนน สาย หนึ่ง ขาว ๕๕๕ เส้น ๑๕ วา ๓ ศอก จันทน์นี้จะทำทางกี่ศอก?
- (๑๒) จันทน์ หนึ่งร้อย ห้าองทางสาย หนึ่ง ขาว ๑๔๒ เส้น ๑๕ วา คืบค่าแรงวาละ ๑๓ สติงค์ จะเป็นเงินเท่าไร?
- (๑๓) นายแสง ทำงาน กับนายสี มีสุข เดินทาง แข่งกัน ระยะทาง ๕๐ เส้น ๑๓ วา ๓ ศอก แต่ นายแสงขอให้นายสี ๓ เส้น นายแสงยังชนะ นายสี ๑๕ ศอก ถามว่านายแสงเดินทางได้กี่ศอก?
- (๑๔) ฉันเดินทางวันที่ ๑ ได้ ทางขาว ๑๓๐ เส้น ๔ วา ๓ ศอก วันที่ ๒ เดินทางไปอีก ๒๐ เส้น ฉันเดินทาง ๒ วันไปได้ไกลกี่ศอก?
- (๑๕) ฉันชุกดินถมทางไปไถวันละ ๑๕๐ ศอก ถ้าฉัน ชุกดินถมทางได้ ๒๔ วัน จะไถทางกี่เส้น?

กระจายมาตราวัด (ยังกฤษ)

ครูจะต้องถามความจำของเด็กว่า เด็กจะจำมาตราวัด
ระยะยังกฤษไว้กี่ข้อหรือไม่ เมื่อเห็นว่าเด็กจำได้แม่นยำแล้วก็
จึงสอนตามตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ๓ ไมล์ ๔ ๓๐ หลา ๓ ฟุต เป็นกี่ฟุต?

วิธีทำ	๓ ไมล์ = ๑๘๖๐	หลา
	๓	ไมล์
๓ ไมล์เป็น	๕๒๘๐	หลา
กับอีก	๔ ๓๐	„
รวม	๕๖๗๐	„
๑ หลา	๓	ฟุต
๕๖๗๐ ๑ „ เป็น	๑๘๖๓๐	„
กับอีก	๓	„
รวม	๑๘๖๓๓	„

ตอบ ๑๘๖๓๓ ฟุต

คำแนะนำครู เมื่อจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
ทำ ครูอย่าทำเองคนเดียว ต้องถามให้เด็กคอยทุกชั้นไปจน
ตลอดข้อ เช่นจะทำ ๓ ไมล์ให้เป็นหลา จะทำอย่างไร?
ทั้งนี้เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๒ ระทอน ๑๓๕๕๒๐ ฟุต ให้เป็นไมล์

วิธีทำ ๓) ๑๓๕๕๒๐ ฟุต
 ๑๗๖๐) ๕๕๘๕๐ (๒๕ ไมล์

๓๕๒

๙๖๕

๘๘๐

๘๕

กอบ ๒๕ ไมล์ ๘๕ หลา

คำแนะนำครู เมื่อจะทำเลขตัวอย่าง ให้เด็กดูบน
 กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองจนเกินไป ครูจะต้องถามเด็ก
 ทุกชั้นไป ทำนองเดียวกับที่ได้อธิบายมาแล้ว

แบบฝึกหัด

- (๑) ๑๒๓ หลา ๒ ฟุต ๑๐ นิ้ว เป็นกี่นิ้ว?
- (๒) ๙๖๑ หลา ๑ ฟุต ๙ นิ้ว เป็นกี่นิ้ว?
- (๓) ๓๙๖ หลา ๑ ฟุต ๑๐ นิ้ว เป็นกี่นิ้ว?
- (๔) ๑๖๙ หลา ๒ ฟุต เป็นกี่ฟุต?
- (๕) ๓๗๖ หลา ๑ ฟุต เป็นกี่ฟุต?
- (๖) ๕๙๖๑๐ หลา เป็นกี่ไมล์?
- (๗) ๗๙๖๕๐ หลา เป็นกี่ไมล์?

- (๘) ๑๖๐๐๐ หลา เป็นกี่ไมล์?
 (๙) ๓๗๘๐๐ หลา เป็นกี่ไมล์?
 (๑๐) รังทอน ๓๗๘๖๓๐ ฟุต ให้เป็นไมล์?
 (๑๑) รังทอน ๔๗๘๓๖๐๐ นิ้ว ให้เป็นไมล์?
 (๑๒) รังทอน ๓๓๐๗๕๐ ฟุต ให้เป็นไมล์?

วิธีกระจายมาตราเมตริก

ข้อที่ครูควรทวนความจำของเด็กว่า เด็กยังจำมาตราเมตริกที่ได้เรียนจากประถมปีที่ ๔ ได้หรือไม่ เมื่อเห็นว่าเด็กจำได้ก็แล้ว จึงสอนตามตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ รังกระจาย ๑ กิโลเมตร ๑๐๐ เมตร ๑๐๐๐ เมตร ๓ เมตร ๔ เซนติเมตร ๓ เซนติเมตร ๙ มิลลิเมตร ให้เป็น มิลลิเมตร

วิธีทำ ๑ กม. ๑๐๐ ม. ๓๐๐ ม. ๔๐๐ ม. ๓๐๐ ม. ๙๐๐ ม.

๑๐๐๐๐๐๐ มม. + ๓๐๐๐๐๐ มม. + ๓๐๐๐๐ มม.

๔๐๐ มม. + ๓๐๐ มม. + ๙๐๐ มม. = ๑๐๓๓๔๓๙ มม.

ตอบ ๑๐๓๓๔๓๙ มม.

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างบนกระดานถ้าครูอย่าทำเลียบเองจนเกินไปจนหลุดออกไป ครูควรถามเด็กทุกชั้นไป

นทลชกช้อ เช่นมีลลิเมตรหมายความว่าอะไร? ๑ กิโลเมตร
 เป็นกี่มิลลิเมตร? และ ๗ เทคาเมตร เป็นกี่มิลลิเมตร?
 ๓ เมตร เป็นกี่มิลลิเมตร? ๔ เกชีเมตร เป็นกี่มิลลิเมตร?
 ๓ เซ็นติเมตร เป็นกี่มิลลิเมตร? และเมื่อรวมกันเข้าแล้วจะ
 กี่มิลลิเมตร? เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๒ ทรงอน ๑๑๔๓๔๘๖ มิลลิเมตรให้เป็น
 กิโลเมตร

วิธีทำ ๑๑๔๓๔๘๖ มิลลิเมตร = ๑๑๔๓๔๘ ซม.

๖ มม. = ๑๑๔๓๔ ซม. ๘ ซม. ๖ มม.

= ๑๑๔๓ ม. ๔ ซม. ๘ ซม. ๖ มม.

= ๑๑๔ กิโลเมตร ๓ ม. ๔ ซม. ๘ ซม. ๖ มม.

= ๑๑๕ ซม. ๔ กิโลเมตร ๓ ม. ๔ ซม. ๘ ซม.

๖ มม.

= ๑ กม. ๑ ซม. ๔ กิโลเมตร ๓ ม. ๔ ซม.

๘ ซม. ๖ มม.

วิธีกระจายหรือทอนมาตราน้ำหนัก และมาตราทงก
 สอนทำนองเดียวกันกับมาตราวิทยาวัดถ่วงนี้ เพราะอัตรา
 เหมือนกัน แต่เปลี่ยนชื่อวา เมตร เป็น กรัม เป็น ลิตร
 เท่านั้น

แบบฝึกหัด

- (๑) จงกระจาย ๓ กม. ๓ ม. ๔ ซม. ๖ มม. ให้เป็น มม.
- (๒) „ ๕ ซม. ๓ ศกม. ๖ ม. ๔ ซม. ๖ ซม. ให้
เป็น มม.
- (๓) „ ๑๓ กม. ๕ ศกม. ๗ ม. ๒ ซม. ๕ ซม.
ให้เป็น มม.
- (๔) „ ๑๓๐ ม. ๖ ซม. ๓ ซม. ให้เป็น มม.
- (๕) „ ๑๐ กม. ๖ ซม. ๗ ศกม. ๓ ม. ให้เป็น มม.
- (๖) „ ๔ กก. ๔ ศกก. ๖ ก. ๕ ชก. ให้เป็น กก.
- (๗) „ ๑๕๐ ก. ๕ กก. ๔ ชก. ให้เป็น กก.
- (๘) „ ๑๒ ชก. ๓ ศกก. ๑ ก. ๕ กก. ๓ ชก.
ให้เป็น กก.
- (๙) „ ๑ กก. ๓ กก. ๑ กก. ๖ กก. ให้เป็น กก.
- (๑๐) „ ๑๑ กก. ๑๕ ศกก. ๑ ก. ๑๒ ชก. ให้
เป็น กก.
- (๑๑) จงทอน ๓๔๕๐๐ มม. ให้เป็น ม.
- (๑๒) „ ๑๓๔๕๐ ซม. ให้เป็น ม.
- (๑๓) „ ๑๑๖๕๑๕ กก. ให้เป็น กก.
- (๑๔) „ ๑๗๓๔๐ ม. ให้เป็น กม.

- (๑๕) รงทอง ๑๐๑๕๖๗๖ มม. ให้เป็น กม.
 (๑๖) „ ๓๖๔๐๙๐ มม. ให้เป็น ก.
 (๑๗) „ ๑๗๔๓๐๙๔๐ ซม. ให้เป็น กก.
 (๑๘) „ ๓๔๖๗๐๑๖ กก. ให้เป็น กก.
 (๑๙) „ ๑๖๐๗๔๐ ก. ให้เป็น กก.
 (๒๐) รงกระยาบ ๓๔ ล. ๑ กิล ๔ ชล. ให้เป็น มล.
 (๒๑) „ ๑ กิล. ๓ กิลล. ๑ ล. ๑๔ ชล. ให้
 เป็น มล.
 (๒๒) „ ๑๔ กิล. ๑๕ ล. ๑๑ ชล. ให้เป็น ชล.
 (๒๓) „ ๑๔๓ ล. ๖ กิล. ให้เป็น ชล.
 (๒๔) รงทอง ๑๔๖๐๕๐ มม. ให้เป็น ล.
 (๒๕) „ ๓๔๖๗๐๘๐ ซม. ให้เป็น กก.
 (๒๖) „ ๑๖๓๔๙๐ กก. ให้เป็น กก.
 (๒๗) „ ๑๗๔๗๐ มล. ให้เป็น ล.
 (๒๘) „ ๑๖๓๗๐ ซม. กับ ๓๔๖๐ ซม. ให้
 เป็น กก.
 (๒๙) รงกระยาบ น้ำหนักเหล็กท่อนหนึ่งหนัก ๑๖๙๓๐
 กก. ให้เป็น กก.
 (๓๐) ถ้าควงสุราไว้ ๑๓๔๖๐ มล. จะเป็นสุรากี่ ล. ?

กระจายมาตราเวลา

ครูควรทวนความจำของเด็กเรื่องมาตราเวลา ที่เรียนมา แต่ประมาณที่ ๔ ว่าเด็กจำมาตราเวลาได้กี่ทริสไม่อีก คือให้ถามเด็กทุกคนจนทั่วชั้น เมื่อครูเห็นว่าเด็กจำได้แม่นยำก็ส่งมอบตัวตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ให้ กระจาย ๑ เดือน ๕ วัน ๖ ชั่วโมง ให้เป็นนาฬิกา

วิธีทำ	๑ เดือน	
๑ เดือนเป็น	๓๐	วัน
”	๓๐	”
กับเศษ	๕	”
รวม	๓๕	”
๑ วันเป็น	๒๔	ชั่วโมง
	๑๔๐	
	๗๐	
๓๕ วันเป็น	๘๔๐	ชั่วโมง
กับเศษ	๖	”
รวม	๘๔๖	”
๑ ชั่วโมง	๖๐	นาที
๘๔๖ ชั่วโมง	๕๐๗๖๐	”
	คอบ ๕๐๗๖๐ นาที	

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างบนกระดานทำ ครู
อย่าทำเสียเองตลอดไป ครูจะต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอด
ชั้น เช่น ๑ เกือบกี่วัน? แล้วเขา ๓๐ มาทำอะไร? ๓๐
คูณ ๑ ได้เท่าไร? แล้วเขา ๕ วันมาทำอะไร? ฯลฯ ทั้งนี้
เป็นต้น ในตัวอย่างที่ ๒ ต่อไปนี้ ก็แนะนำอย่างเดียวกัน
ตัวอย่างที่ ๒ ให้ทอน ๓๖๐๐๐ นาฑี เป็นวัน

วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 ๖๐) ๓๖๐๐๐ \text{ นาฑี} \\
 \underline{๔) ๖๐๐} \text{ ชั่วโมง} \\
 ๒๔ \left(\begin{array}{r} ๖) ๑๕๐ \\ \underline{ ๐} \end{array} \right. \\
 ๖๐๐ \text{ ชั่วโมง} \qquad \underline{๒๕} \text{ วัน} \\
 \qquad \qquad \qquad \underline{\text{ตอบ } ๒๕} \text{ วัน}
 \end{array}$$

แบบฝึกหัด

- (๑) ๑๓๖๗๐ นาฑี จะเป็นกี่เกือบ?
- (๒) ๓๙๖๐๐ นาฑี จะเป็นกี่เกือบ?
- (๓) ๑๖๑๐๐ นาฑี จะเป็นกี่วัน?
- (๔) ๔๓๖๕๐ นาฑี จะเป็นกี่วัน?
- (๕) ๑๖๕๐๐ นาฑี จะเป็นกี่ชั่วโมง?
- (๖) ๕ มี ๖ เกือบ ๗ วัน ๓ ชั่วโมง จะเป็นกี่ชั่วโมง?
- (๗) ๑๑ มี ๑๑ เกือบ ๕ ชั่วโมง จะเป็นกี่ชั่วโมง?

- (๘) ๑๒ ปี ๕ เดือน ๓ วัน จะเป็นกี่วัน ?
- (๙) ๑๕ ปี ๑๐ เดือน ๑๓ วัน จะเป็นกี่วัน ?
- (๑๐) บิดาของฉันทน์มีอายุ ๓๕ ปี ๓ เดือน ๕ วัน บิดาฉันทน์มีอายุได้กี่วัน ?
- (๑๑) เด็กคนหนึ่งเกิดวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๑ ถึงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ จะเป็นเกิดได้กี่วัน ?
- (๑๒) ให้ ทอน ๗๘๖๐ ชั่วโมง ๓ วัน ๙ เดือน ให้เป็นเดือน (หนึ่งเดือนเป็น ๓๐ วัน)
- (๑๓) ฉันทน์ให้สตาจค์คนขอทานไปวันละ ๓ สตาจค์ ฉันทน์ให้ขอทานอยู่ ๑ ปี ๓ เดือน ๒๐ วัน จะสิ้นสตาจค์เท่าไร ?
- (๑๔) คนงานคนหนึ่ง ทำการอยู่ ๓ ปี ๑๐ เดือน ๕ วัน ถ้าจะคิดค่าจ้างให้ ชั่วโมงละ ๑ สตาจค์ คนงานนั้นจะได้เงินเท่าไร ?
- (๑๕) ฉันทน์มีอายุมากกว่าบุตร ๒๒ ปี ๓ เดือน ๑๖ วัน ถ้าบุตรอายุ ๑๐ ปี ฉันทน์มีอายุกี่วัน ?
- (๑๖) นักเขียนคนหนึ่ง เล่าเขียนอยู่โรงเขียนหนึ่ง ๓ ปี ๔ เดือน ๑๕ วัน แต่ทางโรงเขียนรวมเวลาให้

เด็กคนนั้น ๔๕ เวลา ถามว่าจะถูกหรือผิดเท่าไร ? (วันหนึ่ง ๒ เวลา)

(๑๗)* นายช่างวัยเหมาะต่อตึกหลังหนึ่งสัญญา ๑ ปี ๘ เดือนแล้วเสร็จ เขาสร้างไปได้ ๔๕๐ วัน ยังไม่แล้วเขาจะต้องทำอีกเท่าไร จึงจะแล้วเสร็จ?

(๑๘) เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๕ ถึงเมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ จะเป็นเวลากี่วัน ?

(๑๙) ฉันทำการได้ค่าจ้างเดือนละ ๓๐ บาท ถ้าฉันทำการอยู่ ๑๕ ปี ๔ เดือน ฉันจะได้เงินเท่าไร ?

(๒๐) ถ้าฉันทำการได้ ค่าจ้างวันละ ๓ บาท ฉันทำการมาแล้ว รวมได้เงินทั้งสิ้น ๓๙๐๖๔ บาท ฉันจะทำการอยู่นานกี่ปี กี่เดือน กี่วัน ?

กระจายมาตราดวง

ข้อสำคัญที่ครูควรสอนให้เด็กจำไว้ให้แม่นยำ คือ

๒๐ ลิตร (๑ ทะนาน) เป็น ๑ ถัง

๑๐๐ ถัง " ๑ เกวียน

๒๐๐๐ ลิตร " ๑ " "

ตัวอย่างที่ ๑ รวบรวม ๕ เกวียน ๒๙ ถัง ๑๘ ลิตร ให้เป็นลิตร (ทะนาน)

<u>วิธีทำ</u>	ข้าว	๕	เกวียน
	๑ เกวียน	<u>๑๐๐</u>	ถึง
∴ ข้าว ๕ เกวียน		๕๐๐	"
	กับอีก	<u>๒๔</u>	"
	รวม	๕๒๔	"
	๑ ถึง	<u>๒๐</u>	ลิตร
∴ ๕๒๔ ถึง	๑๐๕๔๐		"
	กับอีก	<u>๑๔</u>	"
	รวม	<u>๑๐๕๕๔</u>	"

ตอบ ๑๐๕๕๔ ลิตร (ทะนาน)

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดานคำ
ครูอย่าทำเสียเอง ครูต้องถามเด็กจนตลอดทุกข้อไป เช่น
ทำ ๕ เกวียน ให้เป็นถึงจะทำอย่างไร? ก็คือเขา ๑๐๐ ถึง
คูณ ๕ เกวียน ทำให้เป็นลิตรทำอย่างไร? ทำให้เป็นทะนาน
อย่างไร? ก็นั้นเป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๒ รังทำ ๔๕๐๐๐ ทะนาน ให้เป็นเกวียน

<u>วิธีทำ</u>	๒๐ ทะนาน ๑ ถึง	๒๐)	๔๕๐๐๐	ทะนาน
∴ ๔๕๐๐๐ ทะนาน =	<u>๔๒๐๐</u>		ถึง	
	ทำให้เป็นเกวียน	๑๐๐)	<u>๔๒๐๐</u>	"
∴ ๔๒๐๐ ถึง =		<u>๔๒</u>	เกวียน	

ตอบ ๔๒ เกวียน

แบบฝึกหัด

- (๑) ข้าวเปลือก ๑๔ เกวียน ๑๕ ถัง จะเป็นกัณฑ์?
- (๒) รวงข้าว ๓๔ ถัง ๑๖ ลิตร ให้เป็นลิตร?
- (๓) ๒๔๖๐๐ ทะนาน จะเป็นกัณฑ์?
- (๔) ๔๖๐๐๐ ถัง จะเป็นกัณฑ์?
- (๕) ๓๕๘๐๐ ถัง จะเป็นกัณฑ์?
- (๖) ๘๔ ถัง ๑๕ ทะนาน จะเป็นกัณฑ์?
- (๗) ๔๘ เกวียน ๖๐ ถัง จะเป็นกัณฑ์?
- (๘) ๖๔๐๐๐ ทะนาน จะเป็นกัณฑ์?
- (๙) ๑๓๒ เกวียน ๓๔ ถัง ๑๐ ทะนาน เป็นกัณฑ์?
- (๑๐) ๕๘ เกวียน ๓๖ ถัง จะเป็นกัณฑ์?
- (๑๑) ถังมีข้าวอยู่ ๑๒ เกวียน ๔๒ ถัง ถังขายไปวันละถังหนึ่ง เมื่อขายหมดจะเป็นข้าวกัณฑ์?
- (๑๒) ถังมีข้าวอยู่ ๑๒๕๘๕๐ ถัง จะเป็นถังมีข้าวอยู่ในกัณฑ์?
- (๑๓) เมื่อข้าวแพงราษฎรซื้อข้าว รัฐบาลแจกข้าวให้ราษฎรคนละ ๑ ทะนาน ถังข้าว ๑๒ เกวียน ๑๕ ถัง ๑๔ ลิตร จะเป็นราษฎรมารับข้าวไปกี่คน?
- (๑๔) เว้นจำซื้อข้าวให้นักไทยชน คนละ ๑ ถัง นักไทยชนได้ ๑๒๕๐ เทียบ ถามว่า จะเป็นข้าวกี่เกวียน?

- (๑๕) ชาวขยหนึ่ง ๓๐ ทะนาน ถ้าคนมีข้าว ๑๓๐ ขย
จะเห็นข้าวก็เกวียน?
- (๑๖) ครวเรือนหนึ่งทุ่งข้าววันละ ๒ ถีกะ ถ้าทำอยู่
คงนี้เป็นเวลา ๕ ปี จะเห็นข้าวก็เกวียน?
- (๑๗) เรือนจำแห่งหนึ่งจ่ายอาหารให้นักโทษ กินวันหนึ่ง
คนละ ทะนานหนึ่ง แต่เรือนจำจ่ายข้าวสาลีวัน
ละ ๒๕ ถึง ๑๕ ทะนาน นักโทษเรือนจำมีคน?
- (๑๘) ชายชวานาคคนหนึ่งทำข้าวไค้ปั่น ๒๔๕๐๐๘ ถึง
เมื่อเก็บข้าวเสร็จแล้ว จะไค้ก็เกวียน?

(ก) บวกรวบรวมบาทสตางค์

ครูควรให้เด็กเข้าใจว่า การรวบรวมบาทสตางค์ ก็ทำ
อย่างเดียวกับรวบเลขสามัญ ที่เรียนมาแล้วจากประถมปีที่ ๔
ตัวอย่างที่ ๑ รวบรวม ๑๓๕.๒๕ บาท กับ ๒๖.๘๐ บาท
และ ๓๔.๕๐ บาท เข้าด้วยกัน

วิธีทำ

	๑๓๕.๒๕	บาท
	๒๖.๘๐	”
	๓๔.๕๐	”
รวม	<u>๑๙๖.๕๕</u>	”

ตอบ ๑๙๖.๕๕ บาท

คำแนะนำครู ครูให้เด็กชวกรสทางค์แถวหน่วยแล้วชวกร
แถวสิบ จะได้ ๑๕๕ สทางค์ และถามเด็กว่า ๑๕๕ สทางค์
เป็นกี่บาทก็สทางค์? เขียนสทางค์ไว้ช่องสทางค์ ที่เป็นบาท
ก็รวมเข้าในหลักหน่วยแถวบาทต่อไป และรวมกันอย่างชวกร
เลขชรรวมเท่านั้น

(ข) มาตราเงินสยาม

การชวกรมาตราเงินสยาม คงชวกรอย่างมาตราอื่นที่เคย
ทำมาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๒

ชวกร ๓ หาย ๑๑ ซึ่ง ๑๓ ทำถึง ๓ บาท
๑ สถึง และ ๑ หาย ๑๘ ทำถึง ๑ บาท
๒ สถึง เข้ากับ ๒๕ ซึ่ง ๑๐ ทำถึง ๑ บาท
๑ สถึง

วิธีทำ

หาย	ซึ่ง	ทำถึง	บาท	สถึง
๓,	๑๑,	๑๓,	๓,	๑
๑,	๐,	๑๘,	๑,	๒
๐,	๒๕,	๑๐,	๑,	๑
๔,	๓๘,	๒,	๒,	๐

ตอบ ๔ หาย ๓๘ ซึ่ง ๒ ทำถึง ๒ บาท

แบบฝึกหัด

(๑) ๑๓๕.๓๐ บาท + ๔๓๗.๒๕ บาท + ๑๓.๙๕๐ บาท = ?

- (๒) งบงวด ๑๔๑.๒๕ บาท และ ๑๖.๕๐ บาท และ ๓๔๑.๗๕ บาทเข้าด้วยกัน
- (๓) แม่ค้าคนหนึ่ง ขายของวันที่ ๑ ได้ ๑๑.๒๕ บาท วันที่ ๒ ได้ ๓๔.๕๔ บาท วันที่ ๓ ได้ ๔๙.๑๐ บาท วันที่ ๔ ได้ ๔๖.๓๕ บาท รวมทั้งสิ้นแม่ค้าขายของได้เงินเท่าไร ?
- (๔) ชายคนหนึ่งหาเงินได้ เกือบหนึ่ง ๓๔๒ บาท ๓๕ สตางค์ เกือบสอง ๓๖๘ บาท ๒๕ สตางค์ เกือบสาม ๔๘๒ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าผู้ชายคนนั้นหาเงินได้เท่าไร ?
- (๕) ฉันมีเงินอยู่แล้ว ๘๔๒ บาท ๕๐ สตางค์ มีลูกหนึ่งนำเงินมาใช้มากกว่าที่มีอยู่แล้ว ๓๐๐ บาท ๒๕ สตางค์ ฉันจะมีเงินเวลานั้นเท่าไร ?
- (๖) ฉันซื้อรถยนต์คันหนึ่งราคา ๑๖๕๐ บาท ๕๐ สตางค์ แต่ต้องเปลี่ยนยางใหม่อีก ๔๐ บาท ๒๐ สตางค์ ค่าปรับเครื่องอีก ๖๐ บาท ถ้าจะขายรถยนต์นั้นเอากำไร ๘๐ บาท ๒๕ สตางค์ ฉันจะต้องขายเท่าไร ?
- (๗) ชาวนาคนหนึ่งขายข้าวไปวันแรก ๑๕๐ บาท ๕๐ สตางค์ วันหลังขายไปอีก ๓๒๐ บาท ๒๕ สตางค์ เขามีเงินอยู่แล้ว ๓๐๐ บาท เวลาชาวนาคนนั้น

จะมีเงินเท่าไร ?

- (๘) ชายคนหนึ่งอยู่จังหวัดฉะเชิงเทรา เดินทางไปจังหวัด เพ็ชรบุรี จะต้องเสียเงินค่านี้นี้ ค่ารถไฟจากสถานี แปดหวัดถึงกรุงเทพฯ ๑ บาท ๗๐ สตางค์ ค่ารถไฟ จากสถานีกรุงเทพฯ ถึงเพชรบุรี ๕ บาท ๑๐ สตางค์ ค่ารถยนตร์จากสถานีถึงคลอง ๓๕ สตางค์ รวม ทั้งสิ้นจะต้องเสียเงินเท่าไร ?

- (๙) นายรหัส มั่งมี ซื้อของสิ่งหนึ่งราคาแพงกว่าเงินที่ เหลือ ๓๕๐ บาท ๕๐ สตางค์ แต่เงินเหลือ ๘๕๔ บาท ๒๕ สตางค์ นายรหัสมีเงินเท่าไร ?

- (๑๐) ยวียักษ์หนึ่ง วันที่ ๑ ต้องจ่ายเงินไป ๕๓๗๑ บาท ๕๘ สตางค์ วันที่ ๒ จ่ายไป ๒๕๖๓ บาท ๖๐ สตางค์ วันที่ ๓ จ่ายไปเท่ากับวันที่ ๑ กับวันที่ ๒ รวมกัน ถาม ว่าสามวันเขาจ่ายเงินไปเท่าไร ?

- (๑๑) รวงนก ๑๓ หาย ๑๑ ซึ่ง ๑๘ ทำสิ่ง ๓ บาท และ ๘ หาย ๑๓ ซึ่ง ๕ ทำสิ่ง ๒ บาท กับอีก ๒๘ ซึ่ง ๖ ทำสิ่ง ๑ บาท เข้าด้วยกัน

- (๑๒) รวงนก ๓๓ หาย ๑๕ ซึ่ง ๒ ทำสิ่ง ๒ บาท ๗๘ หาย ๑๑ ซึ่ง ๓ ทำสิ่ง ๑ บาท และ ๘๘ หาย ๑๖ ซึ่ง ๑๒ ทำสิ่ง ๓ บาท เข้าด้วยกัน

- (๑๓) ฉันทเป็นหนี้เงินเขาอยู่ ๓ บาท รวยที่ ๑ เงิน ๑๓ ซึ่ง ๑ ทำถึง ๑ บาท รวยที่ ๒ เงิน ๕๐ ซึ่ง ๑๐ ทำถึง ๓ บาท รวยที่ ๓ เงิน ๒๕ ซึ่ง ๓ ทำถึง ๑ บาท รวมฉันทเป็นหนี้เขาเท่าไร ?
- (๑๔) ชายคนหนึ่งแบ่งมรดกให้บุตรคนที่ ๑ เงิน ๕๐ ซึ่ง ๓ ทำถึง คนที่ ๒ เงิน ๕๐ ซึ่ง ๑๐ ทำถึง ๒ บาท คนที่ ๓ เงิน ๕ ซึ่ง ๔ ทำถึง ชายคนนั้นยังเหลือเงินอยู่ ๑๑๕ ซึ่ง เกือบเขามีเงินเท่าไร ?
- (๑๕) ชายชั่วฉาว ๑๑ หาย ๑๕ ซึ่ง ๑๐ ทำถึง แล้วชายไปอีก ๒๑ หาย ๑๑ ซึ่ง ๔ ทำถึง ๓ บาท ยังเหลืออีก ๑๓๕ หาย ๑๔ ซึ่ง เกือบมีชั่วฉาวอยู่เท่าไร ?

บทกวีมาตราต่าง ๆ

ครูทรงถามมาตราเมตริกแก่เด็กทุกคน เมื่อเห็นว่าเด็กทำได้ก็ทุกคนแล้ว ครูก็อธิบายว่า บทกวีมาตรา ก็ทำอย่างเดียวกับเลขสามัญ แต่จะตั้งทั้งให้เรียงลำดับมาตราทั้งมากไปหาน้อย เป็นแถวตรงกัน ตามมาตราที่มากน้อย แล้วบวกจำนวนมาตราที่เหมือนกันไปทุกจำนวน เช่นบวกจำนวนเซ็นติเมตรบวกกับเซ็นติเมตรด้วยกัน เมตรบวกกับ

เมตรด้วยกันแล้ว ใต้เท้าไรก็ทอนเป็นมาตราที่เป็นจำนวน
ใหญ่เล็ก ๆ ขึ้นไปตามลำดับ กัน^๕คช

ตัวอย่างที่ ๑ ๑ กม. ๑๓ ม. ๘ คม. ๕ ซม. บวกกับ
๘ กม. ๑๘ คม. ๘ ม. ๑๕ ซม. และ
บวกกับ ๖ กม. ๑๐ คม. ๘ ม. ๖ ซม.
๗ ซม. ะได้เท่าไร ?

วิธีทำ

กม.	ม.	คคม.	ม.	คม.	ซม.
๑	๐	๑	๓	๘	๕
๘	๑	๘	๘	๑	๕
๖	๑	๐	๘	๖	๗
๑๕	๓	๑	๐	๖	๗

ตอบ ๑๕ กม. ๓ ม. ๑ คคม. ๖ ซม. ๗ ซม.

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดานคำ
ครูอย่าทำเสียเองคนเดียววนตลอดข้อ ให้ถามนักเรียนทุกชั้น
ไป และอธิบายให้เข้าใจดี เช่น แดง ซม. บวกกันใต้เท้าไร?
แล้วทำอย่างไร? เขา ๑๐ ซม. หาร ๑๗ ใต้เท้าไร? เขา
๑ กม. บวกแดง ซม. ะได้เท่าไร? ฯลฯ กัน^๕เป็นต้น

การบวกมาตราหน้าหนัก กรัม หรือ ลิตร ก็ทำอย่าง
เดียวกัน

ตัวอย่างที่ ๒ งบประมาณ ๒๐๐ เส้น ๑๕ วา ๓ ศอก, ๑๑ เส้น
๘ วา ๑ คืบ และ ๑๑๕ เส้น ๑๐ วา ๒ ศอก
คืบ เข้าด้วยกัน

วิธีทำ	เส้น	วา	ศอก	คืบ
	๒๐๐	๑๕	๓	๐
	๑๑	๘	๑	๐
	๑๑๕	๑๐	๒	๑
	๓๒๖	๑๔	๖	๑

ตอบ ๓๒๖ เส้น ๑๔ วา ๖ ศอก ๑ คืบ

ตัวอย่างที่ ๓ งบประมาณ ๑๕ ไมล์ ๑๑ หลา ๑ ฟุต ๑ นิ้ว และ
๕ ไมล์ ๒๕ หลา ๘ ฟุต ๙ นิ้ว เข้ากับ
๓ ไมล์ ๑๘ หลา ๔ ฟุต ๖ นิ้ว

วิธีทำ	ไมล์	หลา	ฟุต	นิ้ว
	๑๕	๑๑	๑	๑
	๕	๒๕	๘	๙
	๓	๑๘	๔	๖
	๒๓	๕๔	๑๓	๑๖

ตอบ ๒๓ ไมล์ ๕๔ หลา ๑๓ ฟุต ๑๖ นิ้ว

ตัวอย่างที่ ๔ งบประมาณ ๑๐ ปี ๓ เดือน ๑๒ วัน ๖ ชั่วโมง
๑๕ นาที และ ๖ ปี ๔ เดือน ๑๕ วัน

วิธีทำ

๑๐ ชั่วโมง ๑๒ นาที เข้ากับ ๑๓ ปี

๕ เกือน ๑๐ วัน ๘ ชั่วโมง ๑๓ นาที

ปี เกือน วัน ชั่วโมง นาที

๑๐ ๓ ๑๒ ๖ ๑๕

๖ ๔ ๑๕ ๑๐ ๑๒

๑๓ ๕ ๑๐ ๘ ๑๓

๓๐ ๑ ๘ ๐ ๔๐

ตอบ ๓๐ ปี ๑ เกือน ๘ วัน ๔๐ นาที

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดานทำ
ครูอย่าทำเสียเองจนตลอดข้อ จะต้องถามเด็กทุกชั้นไปจน
ตลอดข้อ เช่น แลวนาทีบวกกันได้เท่าไร? แลวชั่วโมง
บวกกันได้เท่าไร? ๒๔ ชั่วโมงเป็นกี่วัน? ๑ วันบวกแลว
วันจะได้เท่าไร? ฯลฯ กันขึ้นต้น

บวกมาตราดวง

ครูจะต้องอธิบายให้เด็กเข้าใจว่า การบวกมาตราดวง
ทะนาน สัก ขึ้น เถวียน ทำอย่างเดียวกันกับบวกเลขสามัญ
แต่ต้องบวกเป็นจำนวนๆ ไป เช่นบวกจำนวนทะนานแล้ว
ได้เท่าไร จึงทอนให้เป็นสักหรือถัง แล้วจึงบวกจำนวนสักหรือ
ถังต่อไป

ตัวอย่างที่ ๕

จงบวก ๓ เกวียน ๑ ปั้น ๓๑ สัก ๘ กระนาน
 ๑๔ เกวียน ๑ ปั้น ๒๔ สัก ๑๒ กระนาน และ
 ๑๘ เกวียน ๓๘ สัก ๑๖ กระนาน เข้าด้วยกัน

วิธีทำ

ก.ว.	ป	ส	ท.น.
๓	๑	๓๑	๘
๑๔	๑	๒๔	๑๒
๑๘	๐	๓๘	๑๖
๓๕	๐	๑๕	๑๒

ตอบ ๓๕ เกวียน ๑๕ สัก ๑๒ กระนาน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เกิดความกระตือรือร้นอย่าทำเสียเองตลอดไป ครูจะต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่นแถวกระนานรวมกันเท่าไร? ๓๘ กระนานทำอย่างไร? แล้ว ๒๕ ทหารจะไ้กี่เท่าไร? แล้วเอา ๑ สักบวกกับแถวอะไร? ฯลฯ กันเป็นต้น

แบบฝึกหัด

- (๔) ๒๐ เส้น ๘ วา ๑ ศอก ๑๐ นิ้ว, ๓๓ เส้น ๑๑ วา ๓ ศอก ๒๘ เส้น ๔ วา ๓ ศอก ๘ นิ้ว จะเป็นเท่าไร?
- (๒) จงบวก ๑๑ เส้น ๑๐ วา ๓ ศอก ๘ นิ้ว, ๒๕ เส้น ๑๒ วา ๒ ศอก กับ ๓๓ เส้น ๘ วา ๑ ศอก ๑๐ นิ้ว เข้าด้วยกัน

- (๓) สายโทรศัพท์จากสถานีกรุงเทพ? ถึงสถานีแปะหัวยาว ๑๕๒๕ เส้น ๘ วา ๓ ศอก จากแปะหัวถึงปราจีนบุรี ๑๔๓๐ เส้น ๑๐ วา ๑ ศอก จากปราจีนบุรีถึงอรัญญประเทศ ๑๕๖๐ เส้น ๒ ศอก ทางจากกรุงเทพฯ ถึง อรัญญประเทศยาวเท่าไร ?
- (๔) ทางสายหนึ่งจากวัด โสทรถึง อำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา ยาว ๗๕ เส้น ๑๓ วา ๑ ศอก จากอำเภอถึงสถานี แปะหัว ๔๐ เส้น ๑๘ วา ๓ ศอก ทางสายนี้ยาวเท่าไร?
- (๕) ลวดสายหนึ่งยาว ๑๑๘ เส้น ๑๓ วา ๒ ศอก อีกเส้น หนึ่งยาว ๓๘๕ เส้น ๑๘ วา ๓ ศอก ถ้าต่อกันเข้าจะ ยาวเท่าไร ?
- (๖) งบประมาณ ๑๖ ไมล์ ๘๑ หลา ๑ ฟุต ๑๓๑ ไมล์ ๘๘ หลา ๒ ฟุต ๑๐ นิ้ว ๔๘ ไมล์ ๑๑๑๐ หลา ๑ ฟุต ๙ นิ้ว เข้าด้วยกัน
- (๗) ทางสายหนึ่งยาว ๑๑ ไมล์ ๓๕๐ หลา ๑ ฟุต อีกสาย หนึ่งยาว ๘๘ ไมล์ ๕๕๐ หลา ๒ ฟุต อีกสายหนึ่ง ยาวเท่ากับสายที่ ๑ ที่ ๒ รวมกัน ถามว่าทาง ๓ สาย นี้ยาวเท่าไร ?
- (๘) เรือกลไฟลำหนึ่งแล่นไปวันที่ ๑ ไกลทาง ๑๓๕ ไมล์ ๘๘๐ หลา ๑ ฟุต วันที่ ๒ ไกลกว่าวันที่หนึ่ง ๑๐ ไมล์

๘ หลา วันที่ ๓ ไปได้ ๑๘๐๘ หลา ๒ ฟุต เวช
กลไฟถ่นไค้ทางไกลเท่าไร?

(๘) เครื่องบิน ๒ ลำแข่งกัน ลำที่ ๑ ถ่นไปไกล ๔๘๖๐
ไมล์ ๘๑๔ หลา ๑ ฟุต ลำที่ ๒ ชะนะที่หนึ่ง ๑๓๔
ไมล์ ๔๐ หลา ๒ ฟุต เครื่องบินลำที่ ๒ ถ่นไปไกล
เท่าไร?

(๑๐) ทางสายหนึ่งยาว ๔๕๒ ไมล์ ๓๔ หลา ๒ ฟุต สายที่
สองยาวกว่าสายที่หนึ่ง ๖ ไมล์ ๘๘๘ หลา ๑ ฟุต สาย
ที่สามยาวเท่ากับสายที่ ๑ ที่ ๒ รวมกัน ถามว่าทาง
๓ สายรวมกันเท่าไร?

(๑๑) ๑๔ กิโลเมตร ๓ เทคาเมตร ๕ เมตร ๑๘ เซ็นติเมตร
กับ ๒๘ กิโลเมตร ๒๖ เมตร ๓ เทชีเมตร ๖ เซ็นติเมตร
และ ๓๓ กิโลเมตร ๓๑ เมตร ๕ เทชีเมตรเป็นเท่าไร?

(๑๒) รวงบก ๓๓ กิโลเมตร ๑๑๕ เมตร ๒๕ เซ็นติเมตร,
๔๕ กิโลเมตร ๑๑ เมตร ๘ เทชีเมตร ๔ เซ็นติเมตร,
๘๖ กิโลเมตร ๑๑ เทคาเมตร ๘ เมตร ๑๐ เซ็นติเมตร
เข้าด้วยกัน

(๑๓) ๑๓ กิโลเมตร ๓๕ กรัม ๑ เทชีกรัม ๖ เซ็นติกรัม, ๑๘
กิโลกรัม ๑๑ กรัม ๓ เทชีกรัม ๑ เซ็นติกรัม และ
๒๔ กิโลเมตร ๓๓ กรัม ๑๕ เซ็นติกรัม รวมเป็นเท่าไร?

- (๑๔) ชายคนหนึ่งเดินไป ๖๑ กิโลเมตร ๑๕ เมตร แล้ว
 ขยับตัวไปอีก ๑๖๕ กิโลเมตร ๒๖ เมตร ๑๕ เซ็นติ
 เมตร แล้วโดยสารรถไฟไปอีก ๓๔๙ กิโลเมตร
 ๓๓ เมตร รวมทางที่ไปไกลเท่าไร ?
- (๑๕) เสาคันหนึ่งปักในบ่อ จมโคลน ๓ เมตร ๑๓ เซ็นติเมตร
 ๒ เมตร ๑๑ เซ็นติเมตร อยู่ในน้ำ ๔ เมตร ๘ เซ็นติเมตร ๑ เซ็นติ
 เมตร อยู่เหนือน้ำ ๑ เมตร ๔ เซ็นติเมตร ๑๑ เมตร ๑๑ เซ็นติเมตร
 เสาคันนั้นยาวเท่าไร ?
- (๑๖) ฉันมีสิ่งกระตือรือร้นหนัก ๑๑๑ กิโลกรัม ๒๔ กรัม แล้ว
 ซื้อเพิ่มอีกหนัก ๑๓๙ กิโลกรัม ๑๘ กรัม และซื้อเพิ่ม
 อีก ๓๒๐ กิโลกรัม ๓๕ กรัม ฉันมีสิ่งกระตือรือร้นหนัก
 เท่าไร ?
- (๑๗) หนึ่งขวด ๓๓ กิโลกรัม ๔๓ ลิตร ๑๕ เซ็นติลิตร, ๔๙
 กิโลกรัม ๑๘ ลิตร ๘ เซ็นติลิตร, ๕๔ กิโลกรัม ๘
 ลิตร ๙ เซ็นติลิตรเข้าด้วยกัน
- (๑๘) ฉันซื้อสุรา ๑๓ กิโลกรัม ๘ กิโลกรัม ๓ ลิตร แล้ว
 ซื้อเพิ่มอีก ๑๙ กิโลกรัม ๔๘ ลิตร และซื้อเพิ่มอีก
 ๓๘ กิโลกรัม ๓๓ ลิตร ฉันมีสุราเท่าไร ?
- (๑๙) สุรา ๓๔ กิโลกรัม ๑๓ ลิตร ๑๑ เซ็นติลิตร หนึ่ง
 ขวดไปอีก ๔๑ ลิตร ๓๓ เซ็นติลิตร เห็นว่าอ่อนไป

เพิ่มสุราอีก๑กิโลลิตร ๓๔ ลิตร รวมเป็นสุราเท่าไร?

- (๒๐) เบียร์หนึ่งชามไปแล้ว๓๔ลิตร๑๘เซ็นติลิตร และ
ชามไปอีก ๓๖ ลิตร ๑๙ เซ็นติลิตร หมกถึงพอก
ถามว่า เบียร์นั้นนี้มีเท่าไร ?

- (๒๑) ข้าว ๓๒ เกวียน ๑๔ สัก ๑๐ ทะนาน กับ ๔๙ เกวียน
๓๓ สัก ๑๕ ทะนานและ ๔๖ เกวียน ๓๔ สัก ๑๒
ทะนาน รวมกันเป็นเท่าไร ?

- (๒๒) ฉันซื้อข้าวเปลือก ๓ ครั้ง ครั้งหนึ่ง ๓๘ เกวียน ๓๐ ถึง
ครึ่งทั้งสอง ๑๔๑ เกวียน ๑ บั้น ๓๙ ถึง ครั้งที่สอง
๑๐๙ เกวียน ๑๓ ถึง ฉันซื้อข้าวมาเท่าไร ?

- (๒๓) บุงของฉันบรรทุกข้าวได้เท่าไร ข้าวในบุงมีอยู่แล้ว
๑๘ เกวียน ๑ บั้น ๓๐ สัก ๒ ทะนาน แล้วฉันซื้อ
ข้าวใส่ลงอีก ๑๓๙ เกวียน ๑ บั้น ๓๒ สัก ๑๕ ทะนาน
พอใส่ข้าวลงอีก ๑๘ เกวียน ก็เต็มพอก

- (๒๔) ชามข้าวไปวันหนึ่ง ๒๕ เกวียน ๑ บั้น ๑๘ สัก วันที่
สองชามไป ๑๘ เกวียน ๓๔ สัก วันที่สามชามไป
๔๙ เกวียน ๓๘ สัก รวมชามข้าวไปเท่าไร ?

- (๒๕) เรือลำหนึ่งมีข้าวอยู่แล้ว ๓๙ เกวียน ๑ บั้น ๕ สัก
๑๕ ทะนาน ซื้อเพิ่มอีก ๔๘ เกวียน ๑ บั้น ๒๖ สัก

บียไม่เต็ม ด้วยบรรทุกอีก ๒ เกวียน ๓๔ สัก จะเต็ม
พอก็ เรือฉันจะข้ามเท่าไร ?

- (๒๖) นายเพียร งามสง่า อายุ ๑๓ ปี ๔ เดือน ๑๐ วัน
นายดิน งามสง่า มีอายุ ๑๑ ปี ๕ เดือน ๔ วัน ถ้า
เขาอายุของเขาจะรวมกันจะเป็นเท่าไร ?
- (๒๗) ฉันทำการครั้งที่ ๑ ได้ ๕ สัปดาห์ ๑๓ ชั่วโมง ครั้งที่
ที่ ๒ ทำได้ ๑๔ สัปดาห์ ๑๖ ชั่วโมง ฉันทำการได้
เท่าไร ?
- (๒๘) ฉันเดินทางวันแรก ๑๖๕ เส้น ๓ วา ๒ ศอก วันที่ ๒
เดินทางต่อไป ๕๑๕ เส้น ๑ วา ๓ ศอก ฉันเดินทางได้
เท่าไร ?
- (๒๙) ถ้าซื้อข้าวเปลือกขึ้นยุ้งคราวแรก ๑๓๕ เกวียน ๓๖ ถึง
๑๐ หนาน คราวที่ ๒ ซื้อไว้อีก ๔๔ เกวียน ๑๔ ถึง
๑๖ หนาน รวมข้าวในยุ้งมีเท่าไร ?
- (๓๐) ทางแกลงเทพฯ ถึงสถานีแปะหัว ๖๑ กิโลเมตร แต่
แปะหัวถึงอรัญญประเทศ ๑๔๔ กิโลเมตร จากกรุง
เทพฯ ถึงอรัญญประเทศ จะเป็นทางเท่าไร ?
- (๓๑) ลูกหนี้ไม่นำค่าช่วยการมาส่งให้ ฉันตาม กำหนดเวลา
๑ ปี ๑๑ เดือน ๑๕ วัน ครั้นต่อมาอีก ๖ เดือน ๑๕ วัน
จึงนำค่าช่วยการมาส่ง ถามว่าค่าช่วยการกี่เดือน ?

- (๓๒) ฉันทซื้อสังกะสีอย่างสี่ ๒๓๑ หาบ ๑๕ ทำถึง ๓ บาท และซื้ออย่างบาง ๑๗๘ หาบ ๑ ซึ่ง ๘ ทำถึง ฉันทซื้อสังกะสีหนักเท่าไร ?
- (๓๓) กำแพงเมืองแห่งหนึ่งรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก กว้าง ๑๓๒๐ เมตร ๒๓ เซนติเมตร กว้าง ๘๐๘ เมตร ๓ เซนติเมตร ถ้าเขาซื้อถวงรอบกำแพงจะสิ้นเชือกยาวเท่าไร ?
- (๓๔) มีเงิน ๑๘๕ บาท ๓๕ สตางค์ ถ้าเพิ่มอีก ๓๖๘ บาท ๕๕ สตางค์ จะเป็นเท่าไร ?
- (๓๕) ฉันทซื้อข้าวเปลือก ๑๐๑ เกวียน ๓๒ ถึง ๑๐ หนาน รวมกับที่เหลื้อยู่ ๑๘ เกวียน ๔๘ ถึง ๑๘ หนาน จะเป็นเท่าไร ?
- (๓๖) ย่นกะบอกหนึ่งหนัก ๕ กิโลกรัม ๔ เคากรัม กะบอกที่ ๒ หนักกว่ากะบอกที่หนึ่ง ๒ กิโลกรัม ๓๒ กรัม ย่น ๒ กะบอกหนักเท่าไร ?
- (๓๗) ฉันทเดินทางวันแรก ๑๒๓ เส้น ๑ ศอก วันที่ ๒ เดินได้ ๘๘ เส้น ๒ วา วันที่ ๓ เดินได้เท่าวันที่ ๑ ฉันทเดินทางได้เท่าไร ?
- (๓๘) พ่อค้าเหล็กขายเหล็กไปคราวที่ ๑ หนัก ๓๐ กิโลกรัม ๑๑๒ กรัม ๒๒ ครั้ง ขายไป ๗๑ กิโลกรัม ๑๐ กรัม

คราวที่๓ขายไปมากกว่าคราวที่หนึ่ง๙๖ กิโลกรัม ๕ กรัม
ถามว่าเขาขายเหลือไปหนักเท่าไร ?

- (๓๙) ฉันซื้อเรือลำหนึ่งชำระเงิน ไปแล้ว ๑๗๙ บาท ๕๐ สตางค์ แต่ยังคงเป็นหนี้อยู่อีก ๖๘ บาท ๓๕ สตางค์
ราคาเรือลำนั้นเท่าไร ?
- (๔๐) ฉันซื้อเรือลำหนึ่งราคา ๕๕๑ บาท ๕๐ สตางค์ ฉันขาย
ไปเขาถ่าไร ๕๐ บาท ๓๖ สตางค์ ขายไปเท่าไร ?
- (๔๑) เขาใช้หนี้ฉัน ๔๓๖ บาท ๕๐ สตางค์ แต่ยังคงเป็น
หนี้อยู่อีก ๕๔ บาท ๒๕ สตางค์ เข็มเขายืมเงินไป
เท่าไร ?
- (๔๒) พ่อขาย ๒๓ ปี ๔ เดือน ๑๔ วัน น้องมีขาย ๒๑ ปี
๗ เดือน ๑๘ วัน พี่น้องรวมกันมีขายเท่าไร ?
- (๔๓) รบวกร ๓ ปี ๕ เดือน ๓ สัปดาห์ กับ ๑๕ ปี ๑๑ เดือน
๒ สัปดาห์ และ ๑ ปี ๘ เดือน เข้าด้วยกัน
- (๔๔) ฉันโดยสารรถยนตร์ไปจังหวัดหนึ่ง สิ้นทาง ๑๓๖ กิโลเมตร
๑๓ เมตร แล้วฉันเดินต่อไปอีก ๑๐ กิโลเมตร
๒๓ เมตร ฉันไปทางไกลเท่าไร ?
- (๔๕) ข้าว ๒๐ เถวียน ๓๕ สัก ๑๕ ทะนาน กับข้าว ๑๘ เถวียน
๕๕ สัก ๑๖ ทะนาน จะเป็นข้าวเท่าไร ?
- (๔๖) ฉันเดินทางไ้วันก็หนึ่ง ๑๓๒๐ เส้น ๑๓วา ๑ ศอก

วันที่สองเดินต่อไปอีก ๓๕๐ เส้น ๑๓ วา ๑ ศอก วันที่สามเดินได้เท่ากับวันที่หนึ่ง เดินเกินทางไปไกลเท่าไร?

(๔๗) ผู้ซึ่งซึ่งของไก่หนัก ๑๕ กิโลกรัม ๓ เข็กโตกรัม ๔ เคาคกรัม ครึ่งที่๒ ซึ่งไก่หนัก ๑๐ ๑ กิโลกรัม ๓ ๔ กรัม ซึ่งครึ่งที่๓หนักเท่ากับครึ่งแรกรวมกับครึ่งที่๒ ถามว่าผู้ซึ่งจะร่อนน้ำหนักเท่าไรจึงจะถูกต้อง?

(๔๘) ชายคนหนึ่ง อายุ ๓๑ ปี ๔๘ สัปดาห์ ๖ วัน คนที่สองมีอายุ ๒๕ ปี ๓๓ สัปดาห์ ๕ วัน คนที่สามมีอายุเท่ากับคนที่หนึ่ง ถามว่าอายุของเขาทั้งสามคนรวมเท่าไร?

(๔๙) นายพัน นายพิน นายพูน นายเพิ่ม สมบูรณ์ พันธกันยืนอยู่ในระยะเส้นตรงอันเดียวกัน นายพันยืนห่างกับนายพิน ๗๕ เมตร นายพูนห่างกับนายพิน ๕๐ เมตร นายพูนห่างกับนายเพิ่ม ๑๐ เมตร ระยะทางจากนายพันถึงนายเพิ่มยาวเท่าไร?

สมบัติต่าง ๆ

ควรอธิบายให้เด็กเข้าใจว่า การสมบัติต่าง ๆ ก็ทำอย่างเดียวกันกับการลบเลขสามัญ หรือการลบเลขสมบัติต่าง ๆ อย่างที่เรียนมาแล้วจากชั้นประถมปีที่ ๕

ตัวอย่างที่ ๑ เงิน ๑๑๓๐ บาท ๒๕ สตางค์ หักชอกเสีย
๘๙๗ บาท ๕๐ สตางค์ จะเหลือเท่าไร?

วิธีทำ

มีเงิน ๑๑๓๐.๒๕ บาท

หักชอก ๘๙๗.๕๐ ,,

คงเหลือ ๒๓๒.๗๕ ,,

ตอบ ๒๓๒.๗๕ บาท

คำแนะนำครู ครูให้เด็กลบสตางค์แถวหน่วยซึ่งเป็น
แถวหลังเสียบก่อนแล้วคงเหลือ ๕ สตางค์ วางลงแถวหน่วย
แล้วลบแถวถัดเข้ามาข้างหน้าตามลั กษณ์ ๕ ลบ ๑๒ เหลือ
๑ วางลงหลังเสียบ แล้วลบต่อไป ตามลั กษณ์ อย่างเดียวกับ
เลขลบสามัญนั้น

ตัวอย่างที่ ๒ ฉันมีเงิน ๑๕๐ ซึ่ง ๑๐ ตำตึง ๑ บาท ใ้ใช้ไป
เสีย ๕๘ ซึ่ง ๙ ตำตึง ๒ บาท จะเหลือเท่าไร?

วิธีทำ

ซึ่ง ตำตึง บาท

ฉันมีเงิน ๑๐๕, ๑๐, ๑

ใ้ใช้เสีย ๕๘, ๙, ๒

คงเหลือ ๔๗, ๐, ๓

ตอบ ๔๗ ซึ่ง ๓ บาท

ตัวอย่างที่ ๓ ทางสายหนึ่ง ยาว ๑๓๐ เส้น ๑๐ วา ๒ ศอก
ฉิ้นเกินไป ๘๘ เส้น ๘ วา ๓ ศอก จะเหลือ
ทางอีกเท่าไร ?

วิธีทำ	เส้น	วา	ศอก
ทางสายหนึ่ง	๑๓๐,	๑๐,	๒
ฉิ้นเกินไปแล้ว	๘๘,	๘,	๓
คงเหลือ	๔๒,	๐,	๓
ตอบ ๔๒ เส้น ๐ วา ๓ ศอก			

ตัวอย่างที่ ๔ ทางสายหนึ่งยาว ๑๐๐ ไมล์ ๑๑ หลา ๒ ฟุต
เรือกลไฟแล่นไปได้ ๓๘ ไมล์ ๘๘๘ หลา ๑ ฟุต
เรือลำนี้อยู่จะไปอีกเท่าไร จึงจะสุดทางนั้น ?

วิธีทำ	ไมล์	หลา	ฟุต
ทางสายหนึ่ง	๑๐๐,	๑๑,	๒
เรือกลไฟแล่นไป	๓๘,	๘๘๘,	๑
ยังจะต้องไปอีก	๖๑,	๗๗๒,	๑
ตอบ ๖๑ ไมล์ ๗๗๒ หลา ๑ ฟุต			

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กเขียนกระดาษทำ
กรวยอย่างทำเลียบเอง ตามให้เด็กตอบทุกชั้นไปจนตลอดคหัช เช่น
๑ ฟุตลบ ๒ ฟุตเหลือเท่าไร ? และ ๘๘๘ ลบ ๑๑ หลาไม่ไ้

วิธีทำ	ปี	เดือน	สัปดาห์	วัน
มีตำมีอายุ	๓๖,	๓,	๑,	๓
แก้กว่ามารดา	๙,	๗,	๓,	๕
มารดามีอายุ	๒๖,	๑๐,	๑,	๕

ตอบ ๒๖ ปี ๑๐ เดือน ๑ สัปดาห์ ๕ วัน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดานทำ
ครูอย่าทำเสียเองคนเดียว ครูจะต้องถามเด็กทุกชั้นไปจน
ตลอดข้อ เช่น ๕ วันลบ ๓ วันไม่ได้ทำอย่างไร? แยก
สัปดาห์หนึ่งบวกกับ ๓ วันเป็นเท่าไร? และ ๓ ลบ ๔ สัปดาห์
เหลือเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เช่นต้น

ตัวอย่างที่ ๑ เรือบรรทุกข้าวเปลือกลำหนึ่ง มีข้าวอยู่
๑๐๒ เกวียน ๔๐ สัก ๑๐ ทะนาน ขายไป
เสีย ๕๘ เกวียน ๓๙ สัก ๑๙ ทะนาน จะ
เหลือเท่าไร?

วิธีทำ	เกวียน	สัก	ทะนาน
เรือลำหนึ่งมีข้าว	๑๐๒,	๔๐,	๑๐
ขายไป	๕๘,	๓๙,	๑๙
คงเหลือ	๔๔,	๐,	๑๖

ตอบ ๔๔ เกวียน ๑๖ ทะนาน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดานทำ
ครูอย่าทำเสียเองตลอดข้อ ครูจะต้องถามเด็กทุกชั้นไปบน
ตลอดข้อ เช่น ๑๔ ลบ ๑๐ ไม่พอจะทำอย่างไร? แยก ๑ สัก
เป็นเท่าไร? ๓๕ ลบ ด้วย ๑๔ เหลือเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้
เป็นต้น

แบบฝึกหัด

- (๑) ๑๐๕ บาท ๓๐ สตางค์ ลบ ด้วย ๘๖ บาท ๔๕ สตางค์
จะเหลือเท่าไร?
- (๒) เงิน ๑๑๑๔.๑๕ บาท ลบ ด้วย ๖๕๓.๒๘ บาท จะ
เหลือเท่าไร?
- (๓) เงินจำนวนหนึ่งเท่าไร เมื่อทำให้อีก ๔๓๕๓.๕๐ บาท
แล้วจะเป็น ๑๑๑๖๐.๔๕ บาท?
- (๔) ฉันมีเงินอยู่ ๓ ถูกรวมกัน ๘๐๐๐ บาท ๕๐ สตางค์
ถ้าถูหนึ่งมีเงินอยู่ ๓๕๘๐ บาท ๒๕ สตางค์ อีกถู
หนึ่งมีเท่าไร?
- (๕) รถยนต์ คันหนึ่ง ภัยม้า ตัวหนึ่ง ราคา ๔๖๐๐ บาท
๔๕ สตางค์ ถ้าราคาม้า ๑๒๐๐ บาท ๕๐ สตางค์
รถยนต์นั้นราคาเท่าไร?
- (๖) ฉันเอาเงิน ๘๓๐๐ บาท เข้าหุ้นส่วนในบริษัทหนึ่ง

เมื่อสิ้น $\frac{1}{4}$ ฉันเรียกหุ้นคืนได้เงิน ๑๕๕๐๑.๓๖ บาท
ฉันมีกำไรเท่าไร ?

- (๗) ร้านขายของแห่งหนึ่งมีทุนอยู่แล้ว ๘๔๕๔.๕๐ บาท
ต่อมาอีก ๕ วัน กลับมีเงิน ๑๐๐๐๐ บาท ถามว่า
ร้านขายของ ๕ วัน ขายได้เงินเท่าไร ?
- (๘) จังหวัดหนึ่งเงินคงคลัง ๓๓๘๑๐๐ บาท ๕๐ สตางค์
เงินนี้เป็นธนบัตรและสตางค์เสีย ๑๙๖๓๔๙.๕๐
บาท นอกนั้นเป็นเหรียญบาท ถามว่าเงินบาทเท่าไร ?
- (๙) ชายคนหนึ่งซื้อเรือยนต์ลำหนึ่งราคา ๓๕๙๐.๕๐
บาท ภายหลังขายไป ๕๐๐๐ บาท ชายนั้นขาย
เรือยนต์ได้กำไรเท่าไร ?
- (๑๐) เมื่อสิ้นปีร้านหนึ่งขายสินค้าไป ๑๕๖๐๐.๗๕ บาท
คิดหักต้นทุนแล้ว คงมีกำไร ๓๗๖๙.๒๙ บาท
ทุนเท่าไร ?
- (๑๑) ฉันซื้อที่ดินแปลงหนึ่งราคา ๑๑๕ ชั่ง ๕๕ บาท ฉัน
ให้เขาแล้ว ๙๖ ชั่ง ๓๓ บาท ฉันยังระต้องหาเงิน
ให้เขาอีกเท่าไร ?
- (๑๒) ฉันมีเงิน ๓๕๐ ชั่ง ๕ ตำลึง ๒ บาท ใช้ไปเสีย
๑๙๖ ชั่ง ๑๙ ตำลึง ๓ บาท ะเหลือเท่าไร ?
- (๑๓) ร้านหนึ่งมีสังกะสีหนัก ๑๕๐ ทาบ ๑๘ ชั่ง ๑๐ ตำลึง

ขายไปแล้ว ๙๙ บาท ๓๙ ซึ่ง ๙ คำถึง ๓ บาท จะเหลือสังกะสีเท่าไร ?

(๑๔) ข้าวสาร มีอยู่ ๓๔๐ หาบ ๑๐ ซึ่ง ๙ คำถึง ๑ บาท ขายไปเสีย ๑๙๖ หาบ ๘ ซึ่ง ๑๒ คำถึง จะเหลือเท่าไร ?

(๑๕) บั๊งข้าวบรรทุกข้าวไ้หนัก ๑๐๐๐ หาบ ๑๑ ซึ่ง ๓ คำถึง ขายไปครั้งที่ ๑ หนัก ๙๑ หาบ ๔ ซึ่ง ๖ คำถึง ครั้งที่ ๒ ขายไปหนัก ๔๙ หาบ ๑๕ ซึ่ง ๗ คำถึง จะเหลือเท่าไร ?

(๑๖) ฉันมีเงินอีก ๑๑๕ ซึ่ง ๑๑ คำถึง ๓ บาท ฉันจะมีมากกว่านี้ยัง ๘ ซึ่ง ๑๙ คำถึง ๒ บาท ถ้าฉันมีอยู่ ๑๘๕ ซึ่ง ๑๐ คำถึง ๑ บาท ฉันมีเงินเท่าไร ?

(๑๗) ถ้าฉันหาเงินไ้อีก ๔๖๕.๔๕ บาท ฉันจะมีเงิน ๘๐๐๐ บาท แต่ท้อไปฉันมีเงิน ๙๖๐๐.๕๐ บาท ฉันหาเงินไ้จริงเท่าไร ?

(๑๘) ฉันมีเงิน ๕๘๐.๕๐ บาท พี่มีเงิน ๕๙๐.๕๐ บาท รวมลงทุนขายน้ำมันรถยนต์ เลิกแล้วจากทุน ๗๐๕.๔๕ บาท ถามว่ายังเหลือทุนรวมกันเท่าไร ?

(๑๙) ฉันฝากเงินธนาคารแห่งหนึ่ง ๒๐๐๐ บาท เมื่อต้นปี ตั้งจ่ายเสีย ๔๑๑.๕๐ บาท ปลายปีจ่ายเสียอีก ๒๘๖.๗๕ บาท สิ้นปีจะเหลือเท่าไร ?

- (๒๐) ฉันมีทุน ๓๕๙๐.๕๐ บาท เอาซื้อโคขายได้กำไร
๖๓๐.๒๕ บาท ภายหลังลงทุนซื้อแพะขายขาดทุน
๙๘๐.๗๕ บาท ฉันยังเหลือเงินอยู่เท่าไร ?
- (๒๑) ๖๐ เส้น ๙ วา ๓ ศอก ลบด้วย ๔๑ เส้น ๑๐ วา
๒ ศอก เหลือเท่าไร ?
- (๒๒) ทางสายหนึ่งยาว ๓๔๐ เส้น ๑๓ วา ๒ ศอก ฉันเดิน
ไปได้ ๒๓๘ เส้น ๑๙ วา ๓ ศอก จะเหลือทางเท่าไร ?
- (๒๓) เชือกเส้นหนึ่งยาว ๘ เส้น ๑ วา ๑ ศอก ตัดออกเสีย
๗ เส้น ๑๙ วา ๓ ศอก จะเหลือเท่าไร ?
- (๒๔) ผู้รับเหมาทำสัญญาพูนถนนสายหนึ่งทางยาว ๑๐๐๐
เส้น ๑๐ วา ๒ ศอก กำหนดให้แล้ว ๒ ปี ครั้นครบ
กำหนดสัญญาทำทางไปได้ ๙๘๓ เส้น ๘ วา ๑ ศอก
ผู้รับเหมาจึงต้องทำอีกเท่าไร ?
- (๒๕) เรือกลไฟแล่นได้ ๑๐๐๐ เส้น ๑๐ วา ๒ ศอก เรือ
ยนต์วิ่งได้ ๙๓๔ เส้น ๑๙ วา ๓ ศอก ถามว่า
เรือกลไฟวิ่งเร็วกว่าเรือยนต์เท่าไร ?
- (๒๖) ถ้าเขา ๑๙ ไมล์ ๑๐ หลา ๑ ฟุต ขอดจาก ๓๖ ไมล์
๙ หลา ๒ ฟุต จะเหลือเท่าไร ?
- (๒๗) เรือใบแล่นไป ๑๓๓ ไมล์ ๕๔๖ หลา ๓ ฟุต เรือ
ยนต์แล่นไป ๓๑๑ ไมล์ ๔๐๐ หลา ๒ ฟุต เรือ

บนทรีมีกำลังดันเร็วกว่าเรือใบเท่าไร ?

- (๒๘) ข้าศึกทั้งริบอยู่ห่างกองทัพของเรา ๑๑๐ ไมล์ ๓๐ หลา ๑ ฟุต ถ้าปืนใหญ่ของเรามีกำลังส่งกระสุนวิถีไประเบิดได้ไกลเพียง ๕๐ ไมล์ ๕๖๓ หลา ๒ ฟุต เราต้องเดินกองทัพเข้าไปอีกเท่าไร กระสุนปืนจะถึงข้าศึก ?

- (๒๙) ลวดขกหนึ่งยาว ๑๘๒ ไมล์ ๓๓๑ หลา ๑ ฟุต ๖ นิ้ว ชั่งเสาโทรเลขเส้น ๕๕ ไมล์ ๕๐๐ หลา ๓ ฟุต ยังเหลือลวดขยาวเท่าไร ?

- (๓๐) สายสมอเส้นหนึ่งยาว ๗๖๐ หลา ๒ ฟุต ๕ นิ้ว อยู่เหนือน้ำยาว ๕๓๐ หลา ๑ ฟุต ๙ นิ้ว สายสมออยู่ในน้ำยาวเท่าไร ?

- (๓๑) ฉันทรรทุก ข้าวเปลือกลงในเรือลำหนึ่งหนัก ๑๐๒ กิโลกรัม ๑๑ เฮกตากรัม ๑ กรัม ๑ เซนติกรัม แต่น้ำหนักข้าวเกินกำลังของเรือไป ๕๘ กิโลกรัม ๗๗ กรัม ๙ เฮกตากรัม ฉันทระต้องขนข้าวขึ้นเท่าไร ?

- (๓๒) ระยะทางรถไฟแห่งสถานีบางกอกน้อย ถึงสถานีเพชรบุรี ยาว ๒๕๕ กิโลเมตร ๑๔ เมตร แต่บางกอกน้อยถึงนครปฐม ๔๘ กิโลเมตร ๖ เมตร แคนนครปฐมถึงราชบุรีมากกว่า แต่บางกอกน้อยถึงนครปฐม

๕๓ กิโลเมตร ๕ เมตร ดังนั้น ระยะทางราชบุรีถึง
เพชรบุรียาวเท่าไร ?

(๓๓) สินค้าบรรทุกรถไฟหนัก ๑๔๘ กิโลกรัม ๑๓ เคาตกรัม
เมื่อถึง กลาง ทาง เขาตงเรือ ๕๕ กิโลกรัม ๓๓ กรัม
ดังนั้น จะเหลือสินค้าอยู่เท่าไร ?

(๓๔) ถิ่นมีสุรา ๑๑๔ กิโลลิตร ๑๔ เคาตลิตร ๓ ลิตร ขาย
ไปเสีย ๗๖ กิโลลิตร ๑๕ เคาตลิตร ๗ ลิตร ยัง
เหลือสุราเท่าไร ?

(๓๕) ข้าวสารกะสอบหนึ่งหนัก ๑๒๐ กิโลกรัม ๓ เคาตกรัม
๕ กรัม ๑๐ เซ็นติกรัม อีกกะสอบหนึ่งน้อยกว่า
๑๔ กิโลกรัม ๒๖ กรัม ๘ เคาติกรัม ๖ เซ็นติกรัม
เข้ากะสอบหลังหนักเท่าไร ?

(๓๖) สุรา ๑๐๔ กิโลลิตร ๑๕ ลิตร ๑๐ เซ็นติลิตร หก
เสีย ๑๓๒ ลิตร ขายไปเสีย ๑๔ กิโลลิตร ๑๐ เคาต
ลิตร ๓ เคาติลิตร ยังเหลือสุราเท่าไร ?

(๓๗) นายผ่อง สุกงาม เดินทางไปไ้ ๑๐๔ กิโลเมตร
๑๑๐ เมตร นายฉันท สือร่วม เดินทางไปไ้
๕๕ กิโลเมตร ๘ เคาตเมตร ๕ เมตร ๑ เคาติเมตร
ถามว่าใครจะเดินมากกว่ากันเท่าไร ?

(๓๘) ๕๗๖ ปี ๔ เดือน ๑๖ วัน จะน้อยกว่า ๕๐๐ ปี
๕ เดือน ๒๕ วัน เท่าไร ?

- (๓๙) นายสิริ พงศ์งาม เวียนภาษาจีน ๑๐ ปี ๓ เดือน ๒ สัปดาห์ ๒ วัน นายกระจ่าง พันธุ์ทิ เวียนภาษาจีน ๙ ปี ๘ เดือน ๒๘ วัน นายกระจ่างเวียนน้อยกว่า นายสิริเท่าไร ?
- (๔๐) ชายคนหนึ่งตั้งใจจะอุปสมบท ๑๕ ปี แต่เมื่ออุปสมบทจริง คงอยู่ได้ ๘ ปี ๖ เดือน ๑๘ วัน เท่านั้น ชายคนนั้นผิดความตั้งใจไปเท่าไร ?
- (๔๑) ฉันทมีเงิน ๓๐๖ บาท ๓๐ สตางค์ ใช้ไปแล้วคงเหลือ ๖๘ บาท ๔๕ สตางค์ ฉันทใช้ไปเท่าไร ?
- (๔๒) มีข้าวเปลือกอยู่ ๓๔๖ เกวียน ๓๒ สัก แล้วขายไปเสีย ๑๘๗ เกวียน ๗๕ สัก จะยังเหลือเท่าไร ?
- (๔๓) ไร่หนึ่งยาว ๑๐๕ เมตร ๕ เศษเมตร แล้วตัดออกเสีย ๗๔ เมตร ๑๘ เซ็นติเมตร เหลือเท่าไร ?
- (๔๔) เด็กคนหนึ่งมีบ้านอยู่ ๒ เชือก เชือกหนึ่งยาว ๓๔๒ หลา ๑ ฟุต เชือกที่ ๒ ยาวกว่าเชือกที่ ๑ ๖๔ หลา ๑ ฟุต ถามว่าเชือกที่ ๒ ยาวเท่าไร ?
- (๔๕) ถนนสายที่ ๑ ยาว ๓๔๐ เส้น ๓ วา ๓ ศอก สายที่ ๒ ยาว ๗๖๑ เส้น ๓ วา ๒ ศอก สายไหนจะยาวกว่ากันเท่าไร ?
- (๔๖) นายแรง เก่งงาน ทำการอื่นหนึ่งแล้วในเวลา ๑๘

ชั่วโมง ๓๒ นาที ถ้านายฝั่ง คนงาน ทำการอื่น
 เคี้ยวกันแล้วก่อน ๓๒๒ นาที ถ้าให้นายคง หาญกล้า
 ทำแล้วก่อนนายฝั่ง ๔๔ นาที ถามว่านายคงจะทำ
 นานเท่าไร ?

(๔๗) นายเพียง พงศ์ธรรม เดินทางไต่วันแรก ๕๓๐ เมตร
 ๔๔๕ เมตร วันที่ ๒ เดินไต่ ๔๓๕ เมตร ๓๑๕ เมตร
 ถามว่าวันไหนจะเดินมากกว่ากันเท่าไร ?

(๔๘) อายุของนายสี เรืองธรรม ทั้งกับอายุของนายพัน
 เรืองธรรม น้อย ๕ ปี ๔ เดือน ๑๔ วัน ถ้าอายุของ
 นายพัน ๑๕ ปี ๖ เดือน ๙ วัน อายุของนายสีเท่าไร ?

(๔๙) ม้าแกลงวิ่งรอบสนามยาว ๑๓๖ เส้น ๑๒ วา ๑ ศอก
 ม้าขาววิ่งรอบสนามนี้ข้างใต้ทาง ๔๙ เส้น ๑๙ วา ๓
 ศอก ม้าแกลงวิ่งเร็วกว่าม้าขาวเท่าไร ?

(๕๐) ลูกมีอายุ ๖๕ ปี ๓ เดือน ๑๕ วัน หลานมีอายุ ๑๒ ปี
 ๑๑ เดือน ถามว่าลูกเกิดก่อนหลานเท่าไร ?

แบบฝึกหัดบทกลบทมาตรา

(๑) ผลต่างระหว่าง ๔๑๕ กรัม ๖ เซ็นติกรัม กับ ๓๖๙ กรัม
 ๑๐ เซ็นติกรัม บวกกับผลบวก ๑๒๖ กิโลกรัม ๘๖ กรัม
 กับ ๑๓๐ กรัม ๖ เซ็นติกรัม จะได้เท่าไร ?

- (๒) คนขายข้าวเปลือก ๑๖ เกวียน ๑๕ สัก บังเหลืข้าวมากกว่าที่ขายไป ๕ เกวียน ๑๐ สัก ภายหลังขายไปอีกเท่าไร เมื่อเหลืเพียง ๑ บัน ๒๑ สักเท่านั้น?
- (๓) นายพัน วงศ์มัน ท่อให้นายพัน แสงสี ๒๔๐ หลา ๒ ฟุต ในทางวิ่งเร็วแข่งขัน ๑ ไมล์ ๑๓๐ หลา นายพัน บังชนะนายพันอีก ๔๐ หลา ๑ ฟุต นายพันไปไต่ไกลเท่าไร?
- (๔) บรรทุกสินค้าลงเรือกลไฟไปต่างประเทศ ๓ หีบ หีบที่ ๑หนัก ๓๓ โลกรัม ๓๐ กรัม หีบที่ ๒ หนัก ๑ กิโลกรัม ๑๒๐ กรัม หีบที่ ๓ หนักกว่าหีบที่ ๒ เป็น ๑๒๓ กรัม ถามว่าสินค้าทั้งหมดหนักเท่าไร?
- (๕) แยกขายผ้าไปทั้งหมด ๓๕๐ หลา ๒ ฟุต ขายวันที่ ๑ สิ้นผ้าไป ๗๔ หลา ๑ ฟุต ๕ นิ้ว วันที่ ๒ มากกว่าวันที่ ๑ เป็น ๒๐ หลา ๒ ฟุต ๑๑ นิ้ว วันที่ ๓ ขายไปเท่าวันที่ ๑ กับวันที่ ๒ รวมกัน นอกนั้นขายวันที่ ๔ ถามว่าขายวันที่ ๔ เท่าไร?
- (๖) ใบชา ๓ หีบหนัก ๗๕ ชั่ง ๕ ตำลึง ๓ บาท หีบที่ ๑ หนัก ๓๐ ชั่ง ๖ ตำลึง หีบที่ ๒ หนักน้อยกว่าหีบที่ ๑ เป็น ๕ ชั่ง ๓ ตำลึง หีบที่ ๓ หนักเท่าไร?
- (๗) กระถังแห่งหนึ่งหนัก ๓๗ หาบ ๑๕ ชั่ง ๕ ตำลึง เบากว่าอีก ๑๕ ชั่ง ๑๒ ตำลึง ๓ บาท แต่หนักกว่าทองแดง

๑๘ ซึ่ง ๒ บาท ถามว่าโลหะทั้งสามนี้รวมเข้าจะหนักเท่าไร ?

(๘) มีเงิน ๔๘๖๐ บาท ๓๐ สตางค์ ชุบในดง ๓ ดง แต่ดงที่ ๑ มีเงิน ๑๓๖๔ บาท ๕๐ สตางค์ ดงที่ ๒ มีเงิน ๑๔๓๑ บาท ๕๐ สตางค์ ดงที่ ๓ จะมีเท่าไร?

(๙) คนโคยสารรถไฟสายใต้มาลงที่กรุงเทพ ฯ เกือบหนึ่งคนโคยสารชั้นที่ ๑ มีคน ๓๔๕๖ คน ชั้นที่ ๒ มีคน ๒๔๖๗ คน นอกนั้นเป็นชั้นที่ ๓ ถ้าในเดือนนั้นมีคนโคยสารรวม ๓๔๕๑๒ คน ชั้นที่ ๓ มีคนกี่คน ?

(๑๐) ทางสายหนึ่งยาว ๒๐ กิโลเมตร ๒๓ เมตร ฉะนั้นเดินไปได้ ๗ กิโลเมตร หยดพัก แล้วฉันทเดินต่อไปอีกก็พัก ทางยังเหลืออีก ๖๒ เมตร ถามว่าฉันทเดินต่อครั้งหลังได้ทางยาวเท่าไร ?

(๑๑) ทางสายหนึ่ง ๑๑๖๗ เส้น ๑๕ วา ๒ ศอก ฉันทเดินวันที่ ๑ ทางยาว ๑๓๘ เส้น ๑๘ วา วันที่ ๒ เดินได้ ๔๘๘ เส้น ๗ วา ๓ ศอก ฉันทเดินวันที่ ๓ ก็ถึงพอก ฉันทเดินวันที่ ๓ ได้ทางเท่าไร ?

(๑๒) แบ่งน้ำตาลกะสอบหนึ่งชามไป ๒ ครั้งครั้งที่ ๑ ชามไป ๕๓ ซึ่ง ๕ ทำถึง ครั้งที่ ๒ ชามไป ๔๘ ซึ่ง ยังเหลืออีก ๔๕ ซึ่ง ๒ ทำถึงพอก น้ำตาลในกะสอบนั้นหนักเท่าไร ?

- (๑๓) ข้าวเปลือกในยุ้ง ๓๐๑ เกวียน ขายไปคราวหนึ่ง ๔๕ เกวียน ๖๘ ถึง แล้วขายไปอีกคราวหนึ่ง ๗๘ เกวียน ๒๙ ถึง ๑๒ ทุนนาน จะยังเหลือข้าวเท่าไร ?
- (๑๔) เก็บถั่วมีข้าวเปลือก ๖๓๐ เกวียน ๓๔ ถึง ขายไป ๒ คราวและยังคงเหลืออยู่อีก ๓๙ เกวียน ๙๘ ถึง ถ้า คราวที่ ๑ ขายไป ๓๔๐ เกวียน ๘ ถึง คราวที่ ๒ ขาย ไปเท่าไร ?
- (๑๕) ฉันมีเงิน ๑๕๐ ซึ่ง ซื้อสวนชนิดหนึ่งราคา ๒๐๐๐ บาท สร้างบ้านในสวนสิ้นเงิน ๖๔๙๐ บาท ฉันยังเหลือ เงินเท่าไร ?
- (๑๖) ฉันซื้อรถยนต์คันหนึ่งราคา ๔๓๐๐ บาท เวียดนาม คัน ถัดมาราคา ๕๖๐๐ บาท ฉันให้ชนบัตร์ละบับละ พันบาท ๑๐ ละบับ ฉันจะได้ทอนเท่าไร ?
- (๑๗) วันที่ ๑ ฉันหาเงินได้ ๓๑๐ บาท วันที่ ๒ หาได้ ๗๘๐ บาท วันที่ ๓ หาได้ ๔๑๘ บาท ฉันใช้ไป เสีย ๘๖๙ บาท ฉันเหลือเงินเท่าไร ?
- (๑๘) ร่างกายของฉันหนัก ๗๔ กิโลกรัม ๑๔ เซ็นติกรัม ร่าง กายของน้องหนัก ๕๘ กิโลกรัม ๙ เซ็นติกรัม แต่ น้องแยกของมาอีก ๑๖ กิโลกรัม ๙๖ กรัม ๙๔ เซ็นติกรัม ฉันหนักหรือเบากว่าน้องซึ่งมีของอยู่ด้วยเท่าไร ?

- (๑๙) ฉันเข้าโรงเรียนเมื่ออายุ ๙ ปี ๑ เดือน ๒๑ วัน แต่ฉันเรียนหนังสืออยู่ ๑๓ ปี ๗ เดือน ๑๐ วัน แล้วออกจากโรงเรียน ในระหว่างนั้นฉันลาพักเสีย ๒ ปี ๗ เดือน เมื่อฉันออกจากโรงเรียน จะมีอายุเท่าไร?
- (๒๐) ข้าวในยุ้งมี ๑๑๙ เกวียน ๔๖ ถึง ๑๘ ทะนาน ฉันขายให้นาย ก. ๗๖ เกวียน ๕๘ ถึง ๑๙ ทะนาน ฉันขายให้นาย ข. ๑๙ เกวียน ๖๐ ถึง ๑๑ ทะนาน จะเหลือข้าวเท่าไร?
- (๒๑) ทางสายหนึ่งยาว ๒๐๖ กิโลเมตร ๒๓ เมตร ฉันเดินไป ๗๘ กิโลเมตร ๖๐ เมตร แล้วขึ้นรถต่อไปอีก ๑๑๕ กิโลเมตร ๑๑๖ เมตร แล้วลงเดินถึงนั้น ถามว่าฉันจะต้องเดินต่ออีกเท่าไร จึงจะหมดทาง?

คุณมาตราต่างๆ

วิธีคุณมาตรานี้ ควรให้เด็กเข้าใจว่าทำอย่างไรวิธีคุณเลขสามัญ ที่เคยเรียนมาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๑ ผ้าม่วง ๒๔ ผืน ราคาผืนละ ๑๒ บาท
๑๕ สดางค์ รวมราคาผ้าม่วงทั้งหมดเท่าไร?

วิธีทำ ผ้าม่วงผืนละ ๑๒.๑๕ บาท

$$๒ (๒๔ = ๒ \times ๑๒)$$

๗๒.๕๐

๕

ราคา ๒๕ ผืนเงิน ๒๕๑.๖๐ บาท

ตอบ ๒๕๑.๖๐ บาท

คำแนะนำครู จงจำไว้ในการคูณทอนนี้ ถ้าแยก
แฟกเตอร์ได้ก็ควรแยก แล้วจึงคูณ จะทำให้สะดวกมาก
แล้วถามเด็กว่า ๖ คูณ ๕ ได้เท่าไร? แล้ว ๓๐ บวก ๖๐ สี่ทางค์
จะได้เท่าไร? และถามต่อไปตามลำดับ แล้วเอา ๔ คูณศูนย์
ได้เท่าไร? และคูณ ๕ จะได้เท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น
ตัวอย่างที่ ๒ เงิน ๑๓ ชั่ง ๕ ตำลึง ๓ บาท ๒ สลึง

คูณด้วย ๗๒ จะได้เท่าไร?

วิธีทำ

ชั่ง ตำลึง บาท สลึง

เงิน ๑๓, ๕, ๓, ๒

๘

๑๐๖, ๗, ๐, ๐

๕

๙๕๗, ๓, ๐, ๐

ตอบ ๙๕๗ ชั่ง ๓ ตำลึง

คำแนะนำครู เมื่อเวลาครูจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดู

บนกระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองคนเดียว เรามาดูกัน
ไปจนตลอดข้อ เช่น ๘ คูณ ๒ ได้เท่าไร? ๑๖ สี่ถึงเป็น
กี่บาท? ๓ คูณ ๘ ได้เท่าไร? เขา ๔ บาทบวก ๒๔ บาท
ได้เท่าไร? และ ๘ คูณ ๕ ได้เท่าไร? เขา ๔๐ บวก ๗ ได้
เท่าไร? และ ๘ คูณ ๑๓ ได้เท่าไร? แล้ว ๘ คูณ ๗ จะได้
เท่าไร? เขา ๘ คูณ ๖ ได้เท่าไร? และ ๕๔ บวก ๓ ได้
เท่าไร? ฯลฯ ทั้งหมดนี้เขียนกัน

ตัวอย่างที่ ๓ ฉันทุณกินปูนถนนได้วันละ ๑๕ บาท คอกกี้ย
ฉันทุณอยู่ ๕๕ วัน จะได้ทางยาวเท่าไร?

วิธีทำ	เส้น	วา	ศอก	กี้ย
ฉันทุณกินวันละ	—	๑๕,	๓,	๑
				๔
		๗,	๒,	๓,
				๑
				๕
๕๕ วันได้ทาง	๓๕,	๑๔,	๑,	๑

คอกกี้ย ๓๕ เส้น ๑๔ วา ๑ ศอก ๑ กี้ย

ถ้าแนะนำครู เมื่อเวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบน
กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ครูจะต้องถามเด็ก
ทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๘ คูณ ๑ กี้ยจะได้เท่าไร? เขา
๒ บาทเป็นเท่าไร? ๘ คูณ ๓ ศอกได้เท่าไร? แล้วบวก

กับอะไร? และเป็นเท่าไร? ฯลฯ กันนี้เช่นกัน

ให้ครูชี้แจงว่า มาตราทวงเมทริกซ์ทำอย่างเดียวกับ
มาตราวัฏระยะเมทริกซ์ ที่ต่างกันก็คือเรียกชื่อ เมตร เป็น
ลิตร เท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๔ รวงคุณ ๕ ล. ๖ กิล. ๕ ชล. ๓ มล. กวบ ๔ ๒
วิธีทำ

กิล. ล. กิล. ชล. มล.

๕, ๖, ๕, ๓

๖

๓, ๓, ๕, ๓, ๘

๗

๒๓, ๗, ๔, ๒, ๖

ตอบ ๒๓ เทคาลิตร ๗ ลิตร ๔ เกชิลิตร

๒ เซ็นติลิตร ๖ มิลลิลิตร

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เกิดความกระตือรือร้น
ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ครูจงถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอด
ข้อ เช่นเอา ๖ รวงคุณ ๓ มล. ใ้เท่าไร? ๑๘ มล. จะเป็นกี่ ชล.?
เอา ๖ รวงคุณ ๕ ชล. ใ้เท่าไร? ๓๐ กับ ๑ ชล. เป็นเท่าไร?
ฯลฯ กันนี้เช่นกัน

ตัวอย่างที่ ๕ รวงคุณ ๒ ไมล์ ๓ ๖ หลา ๑ ฟุต กวบ ๖ ๓

วิธีทำ	ไม้	หลา	ฟุต
	๒,	๓๖,	๑
			๗
	๑๔,	๒๕๔,	๑
			๘
	๑๒๗,	๕๒๘,	๐

ตอบ ๑๒๗ ไม้ ๕๒๘ หลา

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กเขียนกะตามคำครูอย่าทำเสียเองคนเก็บว ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอดทุกชั้น เช่น ๗ คูณ ๑ ฟุตเป็นเท่าไร? เขา ๓ หลา ๗ ฟุตได้เท่าไร? ๗ คูณ ๖ ได้เท่าไร? แล้วบวกกับ ๒ จะได้เท่าไร? ฯลฯ กันนี้เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๖ รังค ๓ ปี ๖ เดือน ๓ วัน ๔ ชั่วโมง ด้วย ๓๖
วิธีทำ ปี เดือน วัน ชั่วโมง

๓,	๖,	๓,	๔
			๔
๑๔,	๐,	๑๒,	๑๖
			๘
๑๒๖,	๓,	๒๔,	๐

ตอบ ๑๒๖ ปี ๓ เดือน ๒๔ วัน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขทวิอย่างให้เด็กคูณกะดานทำ
ครูอย่าทำเสียเองคนเดียว ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอด
เช่น ๔ คูณ ๔ ชั่วโมงได้เท่าไร? และ ๔ คูณ ๓ วันได้เท่าไร?
และ ๔ คูณ ๖ เกือบได้เท่าไร? เอา^๖หนึ่ง ๑๒ เกือบหารจะ
ได้เท่าไร? เอา ๔ คูณ ๓ ^๖ได้เท่าไร? แล้วบวก ๒ ^๖จะได้
เท่าไร? เอา ๔ คูณ ๑๖ ชั่วโมงได้เท่าไร? เอา ๒๔ ชั่วโมง
หารได้เท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๗ ชั่วโมง ๑๓ เกือบ ๑๐ สัปดาห์ ๗ ทราน คูณ
ทวิ ๔๗ จะได้เท่าไร?

วิธีทำ เกือบ ๖ สัปดาห์ ทราน

๑๓, ๐, ๑๐, ๗

๔๗

๑๒๗๓, ๐, ๓๗, ๔

ตอบ ๑๒๗๓ เกือบ ๓๗ สัปดาห์ ๔ ทราน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขทวิอย่างให้เด็กคูณกะดานทำ
ครูอย่าทำเสียเองคนเดียว ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอด
ข้อ เช่นถามว่า เหตุใดจึงคูณไม่แยกแฟกเตอร์ และ ๗ คูณ ๗
ได้เท่าไร? แล้ว ๔ คูณ ๗ ได้เท่าไร? ๖๗๔ ทรานจะทำ
อย่างไร? และ ๒๕ หารจะได้เท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัด

- (๑) ผ้าขาวพียดะ ๘.๒๕ บาท ถ้าซื้อ ๒๖ พีย จะเป็นเงินเท่าไร?
- (๒) ข้าวสารกะสอยดะ ๑๗.๕๐ บาท ข้าวสาร๗๙กะสอย เป็นเงินเท่าไร?
- (๓) แขกซ็ว ๑๓๒ กั้ว ราคาตัวดะ ๔๘.๑๕ บาท แขกซ็ววิสันเงินเท่าไร?
- (๔) ขาวยข้าวไปเกวียนดะ ๖๙.๓๓ บาท ถ้าขายไป ๖๙ เกวียนจะเป็นเงินเท่าไร?
- (๕) วันหนึ่ง ก้องจ้าง กรรมกร ทำ ถนน สาย หนึ่ง สิ้นเงิน ๔๓๒.๒๕ บาท ถ้าทำถนนอยู่ ๓ เดือน ๑๘ วัน จะสิ้นเงินเท่าไร?
- (๖) ๑๓ ชั่ง ๕ ทำลึง ๓ บาท ๑ สลึง กั้วย ๙๗
- (๗) ที่นาค้ายดหนึ่งราคาไรดะ ๓๘ บาท ๒ สลึง ๕ สตางค์ ถ้าซื้อไว้ ๘๓๒ ไร่ จะเป็นเงินเท่าไร?
- (๘) ที่ดินในกรุงเทพ ฯ แห่งหนึ่ง ราคาตารางวาละ ๒ ชั่ง ๒ ทำลึง ๓ บาท มีที่ดินอยู่ ๒๓๖ ตารางวา ถามว่า ที่ดินแปลงนั้นราคาเท่าไร?
- (๙) ใบชาหีบหนึ่งหนัก ๔๙๕ ชั่ง ราคาชั่งดะ ๓ บาท ๒๕ สตางค์ ถ้าซื้อใบชา ๕๓ หีบ จะเป็นเงินเท่าไร?

- (๑๐) รงคุณ ๒๖ เส้น ๓ วา ๑ ศอก กว้าง ๗๔
- (๑๑) รงคุณ ๑๓๖ เส้น ๒ วา ๑ ศอก กว้าง ๑๒๕
- (๑๒) เรือกกลไฟแล่นไต้หัวโพงละ ๘๓๔ เส้น ๕ วา ๑ ศอก
เรือกกลไฟแล่นไปเป็นเวลา ๒ เดือน ๑๕ วัน จะไปไต่
ไกลเท่าไร ?
- (๑๓) เกรียนเค้นไปที่แห่งหนึ่ง ใ้วันละ ๓๔๐ เส้น ๑๖ วา
๒ ศอก และเกรียนนั้นเค้นอยู่ ๗๔๕ วัน ถึงที่นั้น
ถามว่าระยะทางเกรียนเค้นไกลเท่าไร ?
- (๑๔) รงคุณ ๑๑๒ เมตร ๑ เทชีเมตร ๓ เซ็นติเมตร
๗ มิลลิเมตร กว้าง ๗๒
- (๑๕) รงคุณ ๒ กิโลกรัม ๔ เทคากรัม ๘ กรัม ๔ เทชีกรัม
กว้าง ๑๖๒
- (๑๖) รงคุณ ๑๗ เทคาลิตร ๗ ลิตร ๑๔ เซ็นติลิตร
กว้าง ๑๓๒
- (๑๗) คนหนึ่งเค้นหัวโพงละ ๘ กิโลเมตร ๑๕ เมตร ๗ เซ็นติ
เมตร ถ้าคนนั้นเค้นหนึ่งสัปดาห์ จะไปไกลเท่าไร ?
- (๑๘) เหล็กท่อนหนึ่งหนัก ๑๓๓ กรัม ๖ เทชีกรัม ๕ เซ็นติ
กรัม ถ้ามีเหล็กชนิดเดียวกัน ๑๗๖ ท่อน จะเป็น
น้ำหนักรวมกันเท่าไร ?

- (๑๙) ถึงใบหนึ่งใส่สุรา ๕ ลิตร ๑๔ เซ็นติเมตร ๕ มิลลิเมตร
ถ้ามีถึงที่บรรจุสุราอย่างเดียวกัน ๖๙ ลิตร จะเป็นน้ำ
สุราเท่าไร ?
- (๒๐) รังค ๑๔๓ หลา ๒ ฟุต ๑๑ นิ้ว กว้าง ๑๗๖
- (๒๑) รังค ๓ ไมล์ ๑๑๓ หลา ๑ ฟุต กว้าง ๑๐๘
- (๒๒) เรือกลไฟแล่นไต่วันละ ๔๓๖ ไมล์ ๑๔๙ หลา ๑ ฟุต
ถ้าเรือกลไฟแล่นไป ๔ วัน จะไปไต่ไกลเท่าไร ?
- (๒๓) เรือยนต์แล่นไต่วันละ ๑๔๐ หลา ถ้าเรือยนต์
แล่นอยู่ชั่วโมงครึ่ง จะไปไต่ไกลกี่ไมล์ ?
- (๒๔) รถจักรยานแล่นไปวันละ ๕๑ ไมล์ ถ้ารถจักรยาน
แล่นไปไต่ ๗ สัปดาห์ จะไปไต่ไกลเท่าไร ?
- (๒๕) รังคเวลา ๓ ปี ๕ เดือน ๒ สัปดาห์ ๔ วัน กว้าง ๗๘
- (๒๖) ครูคนหนึ่งทำการสอนวันละ ๗ ชั่วโมง ๔๕ นาที ถ้า
เขาสอนอยู่เวลาหนึ่ง ถ้าถามว่าครูคนนั้นทำการสอน
กี่ชั่วโมง ?
- (๒๗) รังค ๑๔ ปี ๓ เดือน ๒๑ วัน ๓ ชั่วโมง กว้าง ๙๖
- (๒๘) รังคข้าวเปลือก ๒๕ เกวียน ๑ มื้อ ๑๔ สัปดาห์ ๑๘ ๓๖๐
กว้าง ๗๕
- (๒๙) รังค ๑๓๐ เกวียน ๓๔ สัปดาห์ ๑๘ ๓๖๐ กว้าง ๑๓๔
- (๓๐) รถยนต์คันหนึ่งรับบรรทุกข้าวไปขายเที่ยวหนึ่งบรรทุก

ข้าวได้๑แฉวยบน ๒๓ สัก ๑๕ ทะนาน ถ้ารดยนตร์
คันนั้นนั้บรรทุกได้ ๘๗ เกี้ยว ะเป็นข้าวเท่าไร ?

(๓๑) โรงสีข้าวแห่งหนึ่ง สีข้าวเปลือกไ้วันละ ๒๕ แฉวยบน
๓๙ สัก ๑๕ ทะนาน ถ้าสีข้าวเปลือกอยู่ ๗ เดือน
๑๓ วัน ะสีข้าวไ้เท่าไร ?

(๓๒) รงคุณ ๑๓๖ เส้น ๓ วา ๒ ศอก กว้าง ๕๔

(๓๓) ๒๔ หาย ๔๗๙ ๑๓ ทำล้ง คุณกว้าง ๘๖ เป็นเท่าไร?

(๓๔) เรือกลไฟลำหนึ่งออกจากกรุงเทพฯ ไปสิงคโปร์ช้าโมง
ละ ๓๓๐ เส้น ๑ วา ๑ ศอก ถ้าเรือแล่นไป ๕ วันถึง
สิงคโปร์ ะเป็นระยะทางเท่าไร ?

(๓๕) รงคุณ ๗๒ กิโกลเมตร ๑๐ เซ็นติเมตร กว้าง ๓๗

(๓๖) ชายคนหนึ่งวันหนึ่งจ่ายเงินไป ๑๓๗ บาท ๓๕ สตางค์
เขาจ่ายไป ๖๓ วัน ะจ่ายสิ้นเงินไปเท่าไร ?

(๓๗) นายพัน คงมัน เดินทางไ้วันละ ๒๖ กิโกลเมตร ๑๕
เมตร ถ้านายพันเดินทางไปไ้ ๗๖ วัน เขาจะไป
ไกลเท่าไร ?

(๓๘) เงินขายข้าวสารไ้วันละ ๑๕ ถึง ๑๓ ทะนาน ถ้าขาย
อยู่ ๕ เดือน เงินนั้นจะขายข้าวสารไ้เท่าไร ?

(๓๙) ชายคนหนึ่งกว้างยาว ๒ ฟุต ๘ นิ้ว ถ้าเขาถ้าวไปไ้
๖๔๗๘ ถ้าว เขาจะไปไ้ไกลเท่าไร ?

- (๔๐) เงินคนหนึ่งซื้อข้าวสารมาขาย ๔๕๘ กระสอบ ราคา
กระสอบละ ๑๖ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าใช้เงินไปแล้ว
๔๖๗๐ บาท เงินนั้นยังจะต้องใช้เงินเจ้าของข้าวสาร
อีกเท่าไร?
- (๔๑) เวียดนามหนึ่งเดินทางไปไต้หวัน ๒๑๕ ชั่วโมง
ถ้าเดินทางไป ๑๕ ชั่วโมง จะไปไต้หวันเท่าไร?
- (๔๒) คนคนหนึ่งไต้หวัน ๒๓๕ เส้น ๑๕ วา ๓ ศอก ถ้า
คนคนหนึ่งไป ๒ ศอก ๓ นิ้ว คนจะไปไต้หวันเท่าไร?
- (๔๓) ชายคนหนึ่งถ้าวาว ๒ ฟุต ๑๐ นิ้ว เขาไต้หวันหนึ่ง
๒๐๐ ถ้าว ถ้าเขาไต้หวันได้ ๑๕ วัน จะไปไต้หวันเท่าไร?
- (๔๔) ข้าวเปลือกขายไปวันละ ๑๘ เกวียน ๓๕ สัก ถ้าขาย
ไป ๑๒ วันหมดก็ยัง ข้าวในยุ้งเท่าไร?
- (๔๕) เหล็กก้อนหนึ่งหนัก ๒๑๐ กิโลกรัม ๓๐ กรัม ถ้าซื้อ
เหล็กชนิดเดียวกัน ๓๕ ก้อน จะเป็นเหล็กหนัก
เท่าไร?
- (๔๖) คนมีข้าวเปลือก ๓ เกวียน ๓๓ สัก ซื้อข้าวอีก ๑๕
เกวียน ๑๓ สัก แล้วขายไปเสีย ๕ เกวียน ๕๐ สัก
เมื่อคนเห็นว่าข้าวน้อยไป จึงซื้อเพิ่มอีก ๓ ควรว
ควรวหนึ่งซื้อเท่ากับที่เหลือน้อยอยู่ ถามว่าเวลานี้ข้าว
เหลืออยู่เท่าไร?

- (๔๗) ๑๔ เส้น ๕ วา ๓ ศอก คูณด้วย ๒๓ บวกด้วย ๑๔
เส้น ๔ วา ๑ ศอก ลบด้วย ๘๘ เส้น ๑๔ วา ๓ ศอก
- (๔๘) ๑๓๐ กิโลกรัม ๑๔ กรัม บวกด้วย ๘๘ กิโลกรัม
๔๓ กรัม ลบด้วย ๒๘ กิโลกรัม ๘ กรัม คูณด้วย ๓๔
- (๔๙) ถ้าฉันแบ่งเงินให้คนไปแล้ว ๒๔ คนคนละ ๑๓๕ บาท
๕๐ สตางค์ ฉันยังเหลือเงินอยู่ ๓๒๕ บาท ๑๕ สตางค์
เก็บฉันมีเงินเท่าไร ?
- (๕๐) ฉันมีเงิน ๓๑๒๐ บาท และเพื่อนให้ฉันอีก ๔๘๐ บาท
๕๐ สตางค์ ฉันเอาไปซื้อข้าว ๑๓๑ กิโลกรัม ราคาข้าวละ
๒๘ บาท ๒๕ สตางค์ ฉันจะมีเหลืออยู่กี่บาท ?
- (๕๑) ชายคนหนึ่งเข้าหุ้นส่วนไว้ ในบริษัทหนึ่ง ๑๓๐ หุ้น
หุ้นละ ๕๐ บาท ถ้าให้เงินเขาไปแล้ว ๓๘๐๐ บาท
ชายนั้นยังเหลือเงินอยู่ ๑๘๖๕ บาท ๓๐ สตางค์ ถาม
ว่าชายคนนั้น จะต้องหาเงินเพิ่มอีกเท่าไรจึงจะพอใช้
หุ้นที่เหลืออยู่ ?
- (๕๒) ชายพริกไทย ๕๐ หาบ ราคาหาบละ ๕ บาท ๕๐ สตางค์
แล้วเขาไปซื้อน้ำตาลให้หาบละ ๗ บาท ๒๕ สตางค์
ซื้อ ๑๒ หาบ ฉันจะยังเหลือเงินเท่าไร ?
- (๕๓) เส้าโทรเลขยักห่าง กัน ระหว่าง ระยะ เส้าละ ๒ เส้น
ทางแห่งหนึ่งที่ยะตังยักเส้าโทรเลขยาว ๔๔๕๐ เส้น

๑๐ บาท ๓ ศอก ถ้าชั่งแล้ว ๑๓๒ กิโลกรัม ทางที่
ยังไม่ได้ชั่งยาวเท่าไร ?

- (๕๔) ฉันซื้อทองเหลือง ๑๓๒ กิโลกรัม ก่อนที่ฉันหนึ่งหนัก ๘๒ กรัม
ภายหลังซื้อ มา อีกหนัก ๑๓ กิโลกรัม ๑๑๔ กรัม
ฉันขายไป ๑๔ กิโลกรัม ๖๔ กรัม จะยังเหลืออยู่
อีกเท่าไร ?

- (๕๕) ฉันมีเงินอยู่ ๓๐๐๐ บาท ซื้อแกะเลี้ยง ๔๕ ตัว
ราคาตัวละ ๒๔ บาท ๒๕ สตางค์ ซื้อแพะอีก ๓๒ ตัว
ราคาตัวละ ๓๓ บาท ๕๐ สตางค์ ฉันจะยังเหลือ
เงินอีกเท่าไร ?

หรรมาตราบ้างๆ

มาตราเงินไทยนี้ เกิดได้ เคยเขียน มาจาก ประถมปีที่ ๔
แล้ว ไม่ผิดอะไรกัน ที่ให้ทำอีกเพื่อทวนกันให้ชำนาญ
ขึ้นเท่านั้น

- ตัวอย่างที่ ๑. ฉันมีเงิน ๓๔๐ บาท ๔๕ สตางค์ แบ่งให้
คน ๒๘ คน จะได้คนละเท่าไร ?

เมื่อเราจะเอา ๒๘ หาร ให้แยกแฟกเตอร์หาร ๒๘ คน

วิธีทำที่ ๑

คิดหารด้วย $๔ \times ๗ = ๒๘$ $๔) ๓๔๐, ๔๐$ บาท $๗) ๘๕, ๑๐$ คนหนึ่งได้ $๑๒, ๑๕ (+ ๕ \times ๔ = ๒๐)$

ตอบ ๑๒, ๑๕ บาท

 $๑๒, ๑๕$ บาท

วิธีทำที่ ๒

 $๒๘) ๓๔๐, ๔๐$ ๒๘ ๖๐ ๕๖ ๔๔ ๒๘ ๑๖๐ ๑๔๐ ๒๐

ตอบ ๑๒, ๑๕ บาท

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างนี้ให้เด็กดูบนกระดาน
ถ้า ครูอย่าทำเลขเองตลอดไป ควรถามเด็กทุกชั้นไปจน
ตลอดข้อ เช่น ๔ หาร ๓๔ จะได้เท่าไร? แล้ว ๔ หาร ๒๐

จะได้เท่าไร และ ๔ ทหาร ๔ ได้เท่าไร? ๗ ทหาร ๘ ได้เท่าไร?
 ๗ ทหาร ๑๕ ได้เท่าไร? และ ๗ ทหาร ๑๑ จะได้เท่าไร?
 และ ๗ ทหาร ๔๐ จะได้เท่าไร? เหลือเศษ ๕ ทำอย่างไร?
 เหลือ ๕ คูณด้วยอะไร? ฯลฯ กันนี้เป็นต้น
 ตัวอย่างที่ ๒ รงหาร ๑๕๔ ซึ่ง ๑ คำถึง ๓ บาท ๒๘ สตางค์
 ด้วย ๕๖

วิธีทำ เมื่อเอา ๕๖ ทหาร ให้แยกแฟกเตอร์หาร ๒ ทน

$$๗ \times ๘ = ๕๖$$

ช.	ก.	บ.	สต.
๗) ๑๕๔,	๑,	๓,	๒๘
๘) ๒๒,	๐,	๑,	๔
๒,	๑๕,	๐,	๑๓
ตอบ ๒ ซึ่ง ๑๕ คำถึง ๑๓ สตางค์			

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
 ทำ ครูอย่างทำเสียเองตลอดไป ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไป
 จนตลอดข้อ เช่น ๗ ทหาร ๑๕ ซึ่งได้เท่าไร? และ ๗ ทหาร ๑๔
 ได้เท่าไร? และ ๗ ทหาร ๓ คำถึงไม่ได้ทำอย่างไร? เอา
 ๗ ทหาร ๗ บาทได้เท่าไร? ฯลฯ กันนี้เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๓ โรงการ ๔๓๔ ปี ๕ เกือบ ๑๕ วัน กว้าง ๗๘

๕ ป. ๕ ก. ๒๘ ๖. ๑๘ ม.

วิธีทำ ๗๘) ๔๓๔ ป. ๕ ก. ๑๕ ๖.

๓๘๕ ๒๓๔๐ "

๓๘๕ ป. ๒๓๕๕ "

๑๒๐ ก. ๑๕๔ "

๔๖๘ " ๗๗๕ "

๕ " ๗๑๑

๔๗๓ " ๖๔ "

๓๘๕ ๒๔ ม.

๗๘๕ " ๒๕๖

๓๐ ๖. ๑๒๘

๒๓๔๐ " ๑๕๓๖ ม.

๗๘๕

๗๔๖ "

๗๑๑ "

๓๕ "

ตอบ ๕ ปี ๕ เกือบ ๒๘ วัน ๑๘ ชั่วโมง

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
 คำ ครูอย่าทำเสียงเขม่นตลอดไป ควรถามเด็กทุกชั้นไปจน
 ตลอดชั้น เช่น ๗๕ หาว ๔๓๔ จะไร้เท่าไร? เหลือ ๓๕ ยี่
 จะทำอย่างไร? เอา ๑๒ คุณจะทำไร้เท่าไร? แล้วเอา ๕ เกิน
 ทำอย่างไร? และเอา ๗๕ หาว ๔๗๓ จะไร้เท่าไร? ฯลฯ
 กันเป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๔ ๓๕๔ เส้น ๑๗ วา ๑ ศอก หาวด้วย ๗๓

 ๔ เส้น ๑๗ วา ๑ ศอก

วิธีทำ ๗๓) ๓๕๔ เส้น ๑๗ วา ๑ ศอก

๒๕๒ ๑๒๔๐ ๗๒

๖๒ ๑๒๕๕ ๗๓

๒๐ ๗๓ ๗๓

๑๒๔๐ ๕๒๕

๕๓๑

๑๘

๔

๗๒

ตอบ ๔ เส้น ๑๗ วา ๑ ศอก

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน

วิธีทำ

๖ ไมล์ : ๙๔๔ หลา : ๑ ฟุต
 ๑๑๒) ๙๔๔ ไมล์ : ๑๖๕ หลา : ๑ ฟุต

๖๗๒. ๑๐๕๖๐๐

๖๐. ๑๐๕๗๖๕

๑๗๖๐. ๑๐๐๘

๓๖๐๐ ๔๙๖

๔๒ ๔๔๘

๖ ๔๘๕

๔๔๘

๑๐๕๖๐๐ ๓๗

๓

๑๑๑

๑

๑๑๒

๑๑๒

ตอบ ๖ ไมล์ ๙๔๔ หลา ๑ ฟุต

คำแนะนำครู เมื่อเวลาจะทำการวัดอย่างให้เกิดความ
 กระตือรือร้น ครูอย่าทำเสียงเอง ครูต้องตามเด็กทุกชั้นไปจน
 ตลอดข้อ ทำนองเดียวกันกับที่ได้อธิบายมาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๓

ข้าว ๑๕๒๓๓ เกวียน ๓๔ สัก แบ่งออกเป็น ๓๒๓ กอง จะเป็นกองละเท่าไร ?

วิธีทำ

	๔๗	กว. : ๑๓ ส.
๓๒๓) ๑๕๒๓๓	กว. : ๓๔ ส.	
๑๒๔๖	๔๑๖๐	
๒๓๑๓	๔๑๔๔	
๒๒๖๑	๓๒๓	
๕๒	๔๖๔	
๔๐	๔๖๔	
๔๑๖๐		

ตอบ ๔๗ เกวียน ๑๓ สัก

คำแนะนำครู เมื่อเวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดานดำ ครูอย่าทำเสียเอง ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอดข้อ ทำนองเกี่ยวกับที่อธิบายมาแล้ว

แบบฝึกหัด

- (๑) โรงหาร ๑๓๔๐ บาท ๒ สลึง ๖ กัวย ๓๖
- (๒) เก้าอี้ ๔๕ ตัว ราคา ๘๑๑.๓๕ บาท จะเป็นราคาตัวละเท่าไร ?
- (๓) ขยายวี ๑๓๖ ตัว ราคา ๗๒๒๑.๖๐ ตัว จะเป็นราคาขายตัวละเท่าไร ?

- (๔) ถิ่นหาเงินได้ปีละ ๔๘๐๓.๖๐ บาท ถิ่นหาได้เดือนละเท่าไร ?
- (๕) งบประมาณเงิน ๓๔๒๐ บาท ให้ชาย ๒๖ คน แต่ต้องให้คนที่ ๑ ได้เท่ากับคนที่ ๒๖ รวมกัน คนที่ ๒ จะได้เท่าไร (คนที่ ๒ ถึงคนที่ ๒๖ ได้เท่าๆ กัน) ?
- (๖) ข้าพเจ้า ใช้ หนี้ ค่ามา ไป แล้ว ๒๗ ทั่ว เป็นเงิน ๒๓๐๘.๕๐ บาท แต่เจ้าของบอกว่ายังขาดอีก ๔๗.๒๕ บาท ราคาผ้าตัวละเท่าไร ?
- (๗) ถิ่นแบ่งเงิน ๑๗๔๙.๕๐ บาท ให้ชาย ๗ คน หญิง ๖ คน แต่ให้ชายได้มากกว่าหญิงคนละ ๒๔ บาท ชายหญิงจะได้คนละเท่าไร ?
- (๘) เงิน ๘๙๐ ๔ บาท ๒๕ สตางค์ ง่ายให้คนงาน ๑๒๕ คน จะได้คนละเท่าไร ?
- (๙) ผ้าทอดอย่างสีดสีพิบ ราคา ๒๘๙๒.๗๕ บาท ราคาพิบละเท่าไร ?
- (๑๐) กตังจังหวัดหนึ่งนำเงินเหรียญบาท ๒๑ ๖๐๐ บาท บรรจุ ๑๓ ๕ ถุง ถุงละเท่าๆ กัน ถามว่าเงินถุงหนึ่งมีกี่บาท ?
- (๑๑) ข้าว ๒๙ เกวียน ขายได้เงิน ๒๑๒๐.๘๖ บาท ถิ่นขายข้าวเกวียนละเท่าไร ?

- (๑๒) ถ้าเงินทองหนึ่ง ๑๓๕ ซึ่ง ๖ ทำตั้ง ๓ บาท แบ่งให้
เด็กชาย ๓๗ คน เด็กหญิง ๒๕ คน ให้ได้คนละ
เท่าๆ กันจะได้คนละเท่าไร?
- (๑๓) ข้าวสารมีน้ำหนัก ๑๓๔๐ หาบ ๓๕ ซึ่ง ถ้ากระสอบ
หนึ่งมีน้ำหนัก ๔ หาบ ๕ ซึ่ง ถามว่ามีข้าวสารที่
กระสอบ?
- (๑๔) ชันสาครใหญ่ ๘๕ ชัน มีน้ำหนัก ๓๔ หาบ ๒๕ ซึ่ง
๑๐ ทำตั้ง ชันสาครชันหนึ่งหนักเท่าไร?
- (๑๕) ในครอบครัวของฉันใช้ถ่านเกือบ ๗๕ ซึ่ง ถ้าฉัน
ใช้ไปแล้ว ๓๔๒๐ หาบ ฉันใช้ถ่านนานเท่าไร?
- (๑๖) รงหาร ๒๐๘ บั ๘ เกือบ ๑๒ วัน ๘ ชั่วโมง ด้วย ๑๔๕
- (๑๗) รงหาส่วนของ ๗๒ ใน ๑๓๒ บั ๔ เกือบ ๑๕ วัน
- (๑๘) บิศาที่มีอายุแก่กว่าบุตร ๑๕ เท่า ถ้าบิศาที่มีอายุ ๕๖ บั
๑๐ เกือบ ๘ วัน บุตรมีอายุเท่าไร?
- (๑๙) อายุของนายผิน รังงาม แก่กว่านายผิน รังงาม
น้อง ๘ เท่า ถ้าอายุนายผิน ๓๘ บั ๑๓๐ วัน นายผิน
จะมีอายุเท่าไร?
- (๒๐) รงหา ๔ สัปดาห์ ๘ ชั่วโมง ลบ ๓๔๕ วัน ๕ ชั่วโมง
ก็เหลือเท่าไร?
- (๒๑) รงหาร ๑๓๘ แล้ว ๑๕ ว่า ๑ คือ ๑๐ นิ้ว ด้วย ๘๕

- (๒๒) โรงทว ๓๔ ๓ เส้น ๑๓ วา ๒ ศอก กว้าง ๑๒ ๕
- (๒๓) ถนนสายหนึ่งยาว ๑๕๐ เส้น ๑๐ วา ๓ ศอก ปลูก
ต้นไม้มีระยะห่างกัน ๑๕ วา ๑ ศอก ต่อต้นไม้หนึ่ง จะขึ้น
ต้นไม้เท่าไร ?
- (๒๔) ถนนสายหนึ่งยาว ๑๓๔๐ เส้น ๘ วา แบ่งให้วัน
๓๘ คนทำระยะเท่าๆกัน ที่เหลือเหมาะให้คนสุดท้าย
ทำทั้งสิ้น คนที่สุดท้ายทำถนนระยะยาวเท่าไร ?
- (๒๕) เกวียนเดินได้วันละ ๒๓๕ เส้น ๑๕ วา ถ้าเกวียน
เดินได้ ๑๒๐๐๐ เส้น ๑๐ วา เกวียนเดินกี่วัน ?
- (๒๖) โรงทว ๓๔ กิโลเมตร ๑๘ เมตร ๑๘ เซ็นติเมตร กว้าง ๗๘
- (๒๗) เหล็กหนัก ๑๗๑ กก. ๑๘ ก. แบ่งออกเป็น ๗๘ ส่วน
ส่วนหนึ่งหนักเท่าไร ?
- (๒๘) ๑๑๑ กก. ๑๕ ก. ๓๒ ช. ๘. ÷ ๖๘
- (๒๙) ลวดเส้นหนึ่งยาว ๓๔ ๕ ซม. ๑๖ ม. ๓๒ ซม. ถ้า
จะตัดทำข้อต่อที่อื่นและเท่าๆกัน ๒๓๕ ที่ต่อที่อื่นหนึ่ง
ยาวเท่าไร ?
- (๓๐) ลวดขดหนึ่งยาว ๑๒ ซม. ๑๕ ม. ถ้าตัดข้อต่อเส้นหนึ่ง
ยาว ๗๕ วา จะได้กี่เส้น ?
- (๓๑) สังกะสี ๑๕๐ แผ่น มีน้ำหนัก ๓๓๐ กิโลกรัม แผ่น
หนึ่งหนักเท่าไร ?

- (๓๒) สุราตังหนึ่ง ๑๓ กิโลลิตร ๑๑๐ ลิตร บรรจุขวด
ขวดละ ๒ ลิตร ๕ เกชลิตร จะได้กี่ขวด?
- (๓๓) งบหาร ๓๗๑ ไมล์ ๑๗๕ หลา ๒ ฟุต ด้วย ๙๖
- (๓๔) รถยนต์คันหนึ่ง ๕๕ นาที แล่นไปได้ ๒๔.๓ ไมล์
๗๙๘ หลา อยากทราบว่าในหนึ่งนาทีรถยนต์ไป
ได้ไกลเท่าไร?
- (๓๕) จะต้องเอาอะไรมาคูณกับ ๗๘ จึงจะได้ ๔๐๐ ไมล์
๑๐๖ หลา ๑ ฟุต?
- (๓๖) ล้อรถยนต์ใหญ่วัดโดยรอบ ๕๔ นิ้ว ถ้าลากไปใน
ระยะทาง ๑๓๒ ไมล์ ๘๕๐ หลา ล้อนั้นจะหมุน
กี่รอบ?
- (๓๗) งบหาร ๑๓๒ เกวียน ๒๐ สัก ๕ ทะนาน ด้วย ๔๗
- (๓๘) จะเอาอะไรมาคูณ ๔๒ จึงจะได้ ๔๓๙ เกวียน ๓๘ สัก
๑๕ ทะนาน?
- (๓๙) ข้าวเปลือก ๘๓๐ เกวียน ๑๘ สัก ถ้าทวงขายไป
๑๖๐ ครั้ง จะเป็นครั้งละเท่าไร?
- (๔๐) ๑๑๐ ทาย ๑๓ ชั่ง ๖ ตำลึง ๓ บาท แบ่งด้วย ๓๒
จะเป็นเท่าไร?
- (๔๑) ทาง ๒๓.๔ เส้น ๑๓ วา ๒ ศอก ทาวด้วย ๖๔ จะเป็น
เท่าไร?

- (๔๒) สนามหญ้าแห่งหนึ่งวัดโคกขรรพสนามเป็นวงกลมใต้
๑๘๒ หลา จะต้องเดินกี่รอบจึงจะได้ทาง ๑,๐๘๒
หลา?
- (๔๓) ข้าวเปลือก ๘๒๔ เกวียน ๑๐ สัก ถ้าต้องขายไป ๘๒
ควา จะเป็นขายไปควาละเท่าไร?
- (๔๔) น้ำหนักกระถาง ๒๒ ใบ เป็น ๒๖ กิโลกรัม ๒๒ กรัม
กระถางใบหนึ่งจะหนักเท่าไร?
- (๔๕) เชือกเส้นหนึ่งยาว ๓๐ เส้น ๓ วา เส้นที่สองกับเส้น
ที่สาม ยาว ๑๐ เส้น ๒ วา ๑ ศอก เส้นที่สี่กับที่ห้า
ยาว ๑๘ เส้น ๒ ศอก เชือกเหล่านี้จะทำให้ยาวเท่าๆ
กัน เส้นหนึ่งจะยาวเท่าไร?
- (๔๖) ถ้าเอาทองหนัก ๑๖๔ กรัม ๓ เศษกรัม ไปกับเงิน
๑๔๘ กรัม ๓ เศษกรัม จะทำเป็นเหรียญหนักอันละ
๖ กรัม ๖ เซ็นติกรัม ได้กี่อัน?
- (๔๗) ฉันทขายข้าวสารไป ๕ สัปดาห์ เป็นข้าวสาร ๖๖๕ ถัง
ถามว่า ถ้าฉันทขายข้าวสารอีกเฉลี่ยวันละเท่าๆ กัน
ฉันทจะขายได้วันละเท่าไร?
- (๔๘) ชายหลายคน กินอาหารที่ร้านขายอาหารแห่งหนึ่ง
๒๔๗ ครั้ง แต่ชายคนหนึ่งต้องเสียค่าอาหารมีอันละ
๑ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าชายนั้นทุกคนจ่ายค่าอาหาร

ทั้งสิ้นรวม ๘,๘๘๒ บาท ถามว่าคนกินอาหารกี่คน?

- (๔๙) ลวกเห็ดกยาว ๕๐ เมตร มีน้ำหนัก ๕ กิโลกรัม ๓๒ กรัม ถั่วลวกของแกงยาว ๗๐ เมตร มีน้ำหนักเท่ากับลวกเห็ดก ๘๐ เมตร ถามว่าลวกของแกงยาว ๕๕,๐๐๐ เมตร หนักเท่าไร?

- (๕๐) คนเดินทาง ๕ วัน ใต้ทาง ๑๕๓ กิโลเมตร เดินทางละ ๖ ชั่วโมง ถ้าเขาเดินเพียงวันละ ๕ ชั่วโมง เมื่อเดินไปได้ไกล ๗๖.๕ กิโลเมตร ทั้งนั้นเขาจะต้องเดินกี่วัน?

- (๕๑) ฉันทะเรียงพิมพ์ ๕ นาที ได้ ๓๐๐ คำ แต่หนังสือเล่มนั้นมี ๓๓๐ หน้า หน้าหนึ่งมี ๒๐๐ คำ ฉันทะเรียงพิมพ์นานเท่าไร?

- (๕๒) ชาวบ้านซื้อขามา ๕๐ กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ ๕ บาท ๕๐ สตางค์ และอีก ๕๐ กิโลกรัม ๕ บาท ๖๕ สตางค์ ขายให้ ๒๐ กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ ๒ บาท ที่เหลือขาย กิโลกรัมละเท่าไรจึงจะพอคุ้ม?

- (๕๓) ฉันทะขายข้าวเปลือกไป ๑๖ เกวียน ๑๘๘ สัก ข้าวเปลือกนี้ดีกว่าขายไปครึ่งพอกี้ คราวหลังขายข้าวไป เกวียนละ ๕๘ บาท ๕๐ สตางค์ ฉันทะขายได้มากกว่าครั้งแรก เกวียนละ ๘ บาท ฉันทะขายข้าวหมดได้เงินเท่าไร?

- (๕๔) เมื่อ ๒๑ ปีมาแล้ว นายสัน มีสี มีอายุ ๔ เท่าของ นายแสง วิกส์ ถ้าเกิดวันนี้ นายแสงมีอายุ ๒๔ ปี อยากรทราบว่า เกิดวันนี้ นายสัน แก่กว่า นายแสง กี่ ?
- (๕๕) ในบ้านหนึ่งมีเงิน ๖๔๘ ซึ่ง ต้องเสียค่าภาษีซึ่งละ ๑ สติง ๑๕ สตางค์ จะเป็นค่าภาษีเท่าไร ?
- (๕๖) ช้อหมูแฮมซาหนึ่งหนัก ๓๕ ซึ่ง เป็นราคา ๖ บาท ๕๐ สตางค์ เขาจะเอาหมูนั้นขาย ๑๔ คำติง ก่อ เท่าไร จึงจะได้กำไร รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน ๑๐ บาทถ้วน ?
- (๕๗) แบ่งเงิน ๑๗๕ บาท ให้แก่หลาน ๔ คน ใ้คนละ ๑๒ บาท ๒๕ สตางค์ ที่เหลือออกนั้น แรกใ้แก่บุตร คนละ ๑๘ บาท เหนือมา บุตรทวีเงินมีกี่คน ?
- (๕๘) เงิน ๑๘๕ ซึ่ง ๑๓ บาท หักออกอยู่ ๘๖ บาท แบ่งใ้ เด็กคนละ ๕๐ บาท จะใ้กี่คน ?
- (๕๙) เงินจำนวนหนึ่งขาย ๒๗ คน ใ้ รับคนละ ๒๕๐ บาท ๕๐ สตางค์ ก็ยังเหลืออยู่อีก ๙๒ บาท ๒๕ สตางค์ เงินจำนวนนั้นเท่าไร ?
- (๖๐) ถ้าราคาไหมหนึ่งหลา ๕ บาท เมื่อฉนั้นเอาไหมไปแลก ใบชาใ้หนัก ๒๓๐ กรัม ราคาใบชากรัมละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์ จะเป็นไหมเท่าไร ?
- (๖๑) ข้าวสารกระสอบละ ๖ ปีบ ราคา ๑๖ บาท ๕๐ สตางค์

ถ้าฉันขายปลีกทะนานละ ๘ สตางค์ ขายหมดไป
๕ กระสอบ ฉันจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร ? (บับ
หนึ่ง ๕๐ ทะนาน)

- (๖๒) ถ้าโยหนึ่งมีน้ำปลา ๘๐ ลิตร ถ้าจะกรอก
บรรจุขวดหนึ่ง มีน้ำปลา ๗๕ ลิตร เมื่อกรอกได้ขวด
สิ้นไป ๘ โหล น้ำปลาจะเหลือเท่าไร ?
- (๖๓) น้ำไฟ ๑๓๐ ลิตร น้ำว่านนางคำ ๑๕๐ ลิตร น้ำการบูร
๑๕๐ ลิตร แอลกอฮอล์ครึ่งกิโลกรัม เมื่อปนกัน
บรรจุขวดละ ๓๐ เซ็นติลิตร ขายขวดละ ๒๕ สตางค์
ถ้าลงทุน ๕๐ บาท เมื่อขายหมดจะได้กำไรเท่าไร ?
- (๖๔) ฉันซื้อข้าวเปลือก ๖ เกวียน ๓๔๔ ถึงใหญ่ ราคาเกวียน
ละ ๑๑๐ บาท เมื่อสีเป็นข้าวสารได้ ๕ เกวียน ๕๐ ถึง
ขายไปยอนต์ละ ๑๐ สตางค์ จะได้กำไรหรือขาดทุน
เท่าไร ?
- (๖๕) ฉันซื้อข้าวเปลือก ๖ เกวียน ละ ๕๔ บาท ซื้อข้าว ๑๔
เกวียน ๓๐ ถึง สีเป็นข้าวสารได้ครึ่งหนึ่ง จะขายเขา
กำไร ๔๕ บาท จะขายเป็นยอนต์ละเท่าไร ?
- (๖๖) ซื้อข้าวเปลือก ๓,๕๐๐ กิโลกรัม เว้น ๑๕๐ บาท
สีเป็นข้าวสารได้ครึ่งหนึ่งพอที่ ถ้าขายกิโลกรัมละ
๑๕ สตางค์ จะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร ?

มาตราทองขาวที่ใช้สกัดทองซื้อขายกันเวลานี้ เขาใช้
 มาตราน้ำหนักเป็นปอนด์ แต่สกัดลงกันเป็นดั่งดังใหญ่ขนาด
 ๔๐ ปอนด์ ถ้าถึงเล็กขนาด ๓๓ ปอนด์ หรือต่ำลงมาอีก
 ส่วนราคาสกัดลงกันเป็นเกวียนเกวียนหนึ่ง ๘๐ ถึง ราคาเกวียน
 ละ ๑๐๕-๑๒๐ บาท ถ้าใช้ถึงเล็กก็สกัดราคาลงไปอีก

เมื่อขายเป็นข้าวสาร บางแห่งขายเป็นน้ำหนักกัน คือ
 ๑๒ คำลึงจีนเป็นปอนด์ ถ้าจะใช้เป็นน้ำหนักก็ควรคิดเป็น
 ดั่งเหมือนกัน ถ้าจะเทียบคือ ๑๘ กิโลกรัมเป็น ๔๐ ปอนด์
 หรือถึงใหญ่เป็นตัน

แฟคเตอร์

วิธีแฟคเตอร์

แฟคเตอร์คืออะไร? การที่จะอธิบายให้มันเรียนเข้าใจ
 นั้น เห็นว่าควรอธิบายด้วยตัวเลขตัวอย่างให้รู้เสียก่อน เช่น

$$๑๕ = ๓ \times ๕$$

ตัว ๓ และ ๕ จากจำนวน ๑๕ เลขตัวหนึ่งตัวใดของ
 ทั้ง ๒ ตัวหรือทุกตัว เรียกว่าแฟคเตอร์

หรือ $๒๐ = ๒ \times ๒ \times ๕$ ตัว ๒, ๒ และ ๕ เลขตัวหนึ่ง
 ตัวใดในทั้ง ๓ จำนวนหรือทุกตัวนั้นก็เรียกว่าแฟคเตอร์เหมือน

กัน ฉะนั้นแฟกเตอร์ของเลขจำนวนใด ก็คือเลขจำนวน
หนึ่งหรือ ๒ จำนวน หรือมากกว่า ๒ จำนวนขึ้นไป เมื่อคูณ
กันเข้าจะได้ผลคูณเท่ากับจำนวนเดิมนั้นเสมอไป

เลขทุกจำนวนถ้าแยกออกเป็นแฟกเตอร์ได้ ดังกล่าวมา
แล้วข้างบนนี้ตั้งแต่ ๒ แฟกเตอร์ขึ้นไป เลขจำนวนเหล่านั้น
เรียกว่า แฟกเตอร์ร่วม

การแยกเลขจำนวนใดออกเป็นแฟกเตอร์ ก็คือแยก
เลขจำนวนนั้นออกเป็นตัวคูณ ตั้งแต่ ๒ ตัวขึ้นไป

เลขบาง จำนวนจะแยกออกเป็น ตัวคูณอย่าง ข้างบนนี้ไม่
ได้ แต่แยกได้แค่ตัวของมันเองกับ ๑ เท่านั้น เช่น $๗ =$
 ๗×๑ , หรือ $๓ = ๓ \times ๑$, หรือ $๑๓ = ๑๓ \times ๑$ เหล่านี้
เป็นต้น เลขจำนวนที่แยกออกนี้เรียกว่า แฟกเตอร์ตัวเฉพาะ

๒ แฟกเตอร์เฉพาะ เช่น ๑, ๒, ๓, ๕, ๗, ๑๑, ๑๓,
๑๗, ๑๙, เป็นต้น เป็นแฟกเตอร์เฉพาะในระหว่าง ๑ กับ
๑๐๐, ก็คือ ๑, ๒, ๓, ๕, ๗, ๑๑, ๑๓, ๑๗, ๑๙, ๒๓, ๒๙, ๓๑,
๓๗, ๔๑, ๔๓, ๔๗, ๕๓, ๕๙, ๖๑, ๗๑, ๗๓, ๗๙, ๘๓,
๘๙, ๙๗.

แบบฝึกหัด

ให้บอกจำนวนใดเป็นแฟกเตอร์เฉพาะ

- (๑) ๓, ๑๒, ๒๑, ๑๓, ๑๗, ๓๕, ๖๒, ๒๓, ๕๙.

(๒) ๑๕, ๓๗, ๘๑, ๗๑, ๖๔, ๗๔, ๑๘, ๑๔, ๒๐.

(๓) ๑๗, ๑๖, ๒๗, ๓๗, ๔๗, ๕๗, ๖๗, ๘๗, ๙๗, ๗๐,

(๔) ๓๓, ๔๓, ๒๓, ๖๓, ๘๓, ๘๓, ๑๓, ๑๔, ๓๔,

วิธีแยกแฟกเตอร์ ครุควรถามนำให้เด็กตอบ

การ แยกแฟกเตอร์ของจำนวนเลขจำนวนหนึ่งจำนวนใด
 ตัวแฟกเตอร์ที่แยกออกมานั้นต้องให้เป็นตัวเฉพาะเสมอ
 เช่นถ้าแยกแฟกเตอร์ของ ๑๖ จะแยกเป็น ๔×๔ ไม่ได้
 เพราะ ๔ ไม่ใช่ตัวเฉพาะ จะต้องแยกเป็น $๒ \times ๒ \times ๒ \times ๒$
 ซึ่งเลขจำนวนเหล่านี้เป็นตัวเฉพาะทั้งสิ้น

ระบกวัดอย่างให้เห็นอีก เช่น ๒๑ จะแยกเป็นแฟกเตอร์
 ได้คือ

$๒๑ = ๓ \times ๗$ นี่เขาแยกได้ตัวอย่างเดียว

๓๖ แยกเป็นแฟกเตอร์ได้คือ

$๓๖ = ๒ \times ๑๘$ (อย่างที่ ๑.)

$= ๔ \times ๙$ (,, ๒)

$= ๒ \times ๒ \times ๙$ (,, ๓)

$= ๔ \times ๓ \times ๓$ (,, ๔)

$= ๓ \times ๑๒$ (,, ๕)

$= ๓ \times ๒ \times ๖$ (,, ๖)

$= ๖ \times ๖$ (,, ๗)

$= ๒ \times ๒ \times ๓ \times ๓$ (,, ๘)

เช่นนี้ แยกออกได้ถึง ๘ อย่าง ทั้งแต่อย่างที ๑ ถึง
 อย่างที่ ๘ แต่ว่าการแยกแฟคเตอร์ ทั้งแต่อย่างที ๑ ถึงที ๗
 นั้น ยังไม่ใช่เป็นแฟคเตอร์เฉพาะ จะต้องแยกอย่างที ๘ คือ
 $๒ \times ๒ \times ๓ \times ๓$ จึงจะใช้ได้ ฉะนั้น เมื่อแยกครั้งแรกยังไม่
 ได้ตัวเฉพาะทุกตัวแล้ว จะต้องเอาตัวแฟคเตอร์ที่แยกแล้ว
 แยกต่อไปอีก จนเป็นตัวเฉพาะทุกตัว

แฟคเตอร์เฉพาะ

จำนวนเลขต่อไปนี้ เกิดจากแฟคเตอร์เฉพาะมาคูณกัน
 เข้ากันแต่ ๒ ตัวขึ้นไป คือ

๔	เกิดจาก	๒×๒
๖	„	๓×๒
๑๕	„	๓×๕
๒๑	„	๓×๗
๑๔	„	๒×๗

เมื่อนักเรียนเข้าใจ คำว่า แฟคเตอร์ร่วม และแฟคเตอร์
 เฉพาะกันแล้ว ก็หาตัวอย่างให้แยกต่อไปอีก จนกว่าจะเข้าใจ
 กันแล้วจึงให้ทำแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัด

จงแยกแฟคเตอร์ต่อไปนี้ ๓๐, ๓๒, ๖๔, ๓๖, ๕๖,
 ๔๘, ๔๕, ๑๐๘, ๗๒, ๔๙, ๘๔, ๙๖, ๖๖, ๔๒, ๕๕, ๖๓,
 ๖๔, ๖๐, ๒๘, ๔๐, ๘๕, ๑๐๐, ๙๐, ๘๒, ๗๕, ๙๓, ๑๔๒,

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดเข้าใจได้แล้ว ขั้นต่อไป ครูควรหาตัวอย่างเลขจำนวนให้มากขึ้น และพิจารณาหาหนทางว่าเราจะมีวิธีแยกแฟกเตอร์ได้อย่างไรจึงจะสะดวก เช่น:-

จงแยกแฟกเตอร์ของ ๒๓๑๐

นักเรียนคงจะเห็นว่าเลข ๒๓๑๐ นี้ไม่มีสูตรคูณที่หาได้โดยง่าย ให้ครูแนะนำดังนี้ว่า ที่แรกก็เดี๋ยวก่อนเราควรหาตัวเฉพาะที่น้อยที่สุดมาหารก่อน อะไรเป็นตัวเฉพาะที่น้อยที่สุด? ก็คือ ๒ ฉะนั้นเอา ๒ มาหารก่อน (ต่อไปถ้ายังเห็นว่า ๒ หารได้อีก ก็เอา ๒ หารต่อไป) แล้วจึงค่อยเอา ๓ หาร และค่อยๆ เพิ่มตัวหารที่เป็นตัวเฉพาะให้มากขึ้นทุกที จนกว่าจะเหลือผลตัวเฉพาะสุดท้าย ซึ่งสำคัญก็คือว่า ต้องเอาแฟกเตอร์ตัวเฉพาะหารเสมอ ก็จะได้อัตถุรูปให้เห็นดังนี้:-

$$๒) ๒๓๑๐$$

$$๓) ๑๑๕๕$$

$$๕) ๓๘๕$$

$$๑๑) ๗๗$$

๗

แฟกเตอร์ของ ๒๓๑๐

$$= ๒ \times ๓ \times ๕ \times ๑๑ \times ๗$$

$$\text{คือ } ๒ \times ๓ \times ๕ \times ๑๑$$

$$\times ๗.$$

วิธีทำเช่นนี้ครูต้องทึ่งให้นักเรียนคอย
กระตือรือร้นและค่อยๆ ทำให้เห็นทีละ
ขั้น ชักถามนำทั้งคำอธิบายข้างบน
เมื่อทำสำเร็จแล้วให้นักเรียน สังเกต
ว่า ตัวหารทุกตัวเป็นแฟกเตอร์ตัว
เฉพาะทั้งสิ้น และอันดับด้วยน้อย
ที่สุดก่อนแล้วจึงมากเข้าทุกที จน
เหลือผลที่สุดคือ ๗ ซึ่งเป็นตัวเฉพาะ
แล้วไม่ต้องหารต่อไป

เมื่อนักเรียนเข้าใจตัวอย่างนี้แล้ว ก็ควรหาตัวอย่าง
อื่นอีก ๒-๓ ตัวอย่าง เกือบเคียงให้คล้ายกัน มาทำใ้
นักเรียนดูอีก เพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น แล้วจึงค่อยให้ทำแบบ
ฝึกหัดต่อไป

แบบฝึกหัด

จงแยกแฟกเตอร์ต่อไปนี้ ๓๖๐, ๒๒๕, ๓๒๐,
๑๑๘๘, ๑๒๖, ๕๔๘๑, ๑๖๖๓๒, ๑๐๓๔,
๑๕๕๐๓๔, ๕๔๖๗, ๔๒๙๐, ๑๘๕๓๐, ๗๘๗๕,
๘๕๐, ๘๗๕๘๗๕, ๔๐๒๓๒๕, ๑๓๐๐, ๒๕๖๐.

วิธีคูณอย่างตัวคูณเป็นแฟกเตอร์

วิธีคูณอย่างที่ใช้ตัวคูณเป็นแฟกเตอร์นั้น มักใช้ในที่
ตัวคูณเป็นเลขจำนวนมาก อย่างน้อยตั้งแต่ ๒ ตัวขึ้นไป ถ้า
ตัวคูณมีแต่ตัวเดียวแล้ว ก็ไม่สู้จำเป็นต้องใช้ตัวคูณอย่างนี้
ฉะนั้นควรหาตัวอย่างที่มีตัวคูณตั้งแต่ ๒ ตัวขึ้นไปมาทำใ้
นักเรียนดู

การคูณด้วยวิธีใช้ตัวคูณเป็นแฟกเตอร์นั้น ไม่จำ
เป็นจะต้องแยกตัวคูณเป็นแฟกเตอร์ตัวละเฉพาะเสมอไป แล้ว
แต่ความสมควร เช่น ถ้าจะหา ๗๒ เป็นตัวคูณ จะแยก
 ๗๒ ออกเป็น ๘×๙ ก็พอ ก็ขอแบ่งให้ใกล้ตัวคูณอย่างมาก

ไม่จำเป็นจะต้องแยก๗๒เป็น $๒ \times ๒ \times ๒ \times ๓ \times ๓$ ซึ่งจะทำให้เสียเวลามากไป

ตัวคูณตัวใด เมื่อแยกออกเป็นแฟกเตอร์แล้วยังมีจำนวนที่ยังมากกว่าตัวคูณอยู่ ก็ควรแยกออกไปอีก เช่น ตัวคูณเป็น ๑๓๕ ควรแยกเป็น $๕ \times ๙ \times ๓$ (ตัวคูณที่เหมาะสมไม่ควรให้เกินตัวคูณ ๑๒ หรือเท่าที่นักเรียนต้องตัวคูณไว้)

ตัวอย่างที่ ๑ วงกลม ๑๙๒ กว้าง ๒๗

๒๗ แยกแฟกเตอร์ออกเป็น ๙, ๓

$$\begin{array}{l|l} ๑๙๒ \times ๙ = ๑๗๒๘ & \\ ๑๗๒๘ \times ๓ = ๕๑๘๔ & \text{ให้ดูตามให้เกิดคิกลบในใจ} \\ ๑๙๒ \times ๒๗ = ๕๑๘๔ & \text{ตามวิธีสูตรคูณทั้ง ๒} \end{array}$$

กอบ ๕๑๘๔ ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ ๒ วงกลม ๑๔๒ กว้าง ๑๓๕

๑๓๕ แยกแฟกเตอร์ได้ $๕ \times ๙ \times ๓$

$$๑๔๒ \times ๕ = ๗๑๐$$

$$๗๑๐ \times ๙ = ๖๓๙๐$$

$$๖๓๙๐ \times ๓ = ๑๙๑๗๐$$

$$\therefore ๑๔๒ \times ๑๓๕ = ๑๙๑๗๐$$

กอบ ๑๙๑๗๐

แบบฝึกหัด

จงทำเลขต่อไปนี้ โดยวิธีแยกตัวคูณเป็นแฟกเตอร์
 ระบุ ๔๓๒ หารด้วย ๒๕, ๑๒๕, ๗๕, ๕๕, ๖๖, ๓๖,
 ๗๒, ๒๒๕, ๘๐, ๖๔, ๑๓๕,
 ๔๖, ๔๕, ๙๖.

ระบุ ๖๕๘ หารด้วย ๑๒๕, ๑๖๕, ๓๒๐, ๒๒๕, ๑๕๖,
 ๒๕๓, ๔๕๑, ๒๑๔, ๑๓๒, ๓๑๖, ๔๓๐,
 ระบุ ๒๓๗๔, หารด้วย ๔๒๐, ๖๔๘, ๖๗๒, ๙๗๒, ๓๒๐,
 ๑๙๖, ๕๖๓, ๔๖๒, ๓๙๒, ๔๒๑๐.

วิธีการอย่างทั่วหาเป็นแฟกเตอร์

หาห้ด้วยวิธีใช้ตัวหารแยกแฟกเตอร์ การแยกตัวหาร
 ออกเป็นแฟกเตอร์อย่างเกี่ยวข้องกับวิธีคูณที่ได้อธิบายมาแล้ว
 แต่การหารบางที่มีเศษยังไม่มีเศษ ซึ่งทำให้วิธีหารยาก
 ออกไป ก็จะได้อธิบายที่ละตอนดังนี้

หารอย่างไม่มีเศษ

ตัวอย่างที่ ๑

จงหาร ๓๔๕ หารด้วย ๑๕

๑๕ แยกแฟกเตอร์ออกได้ 3×5

$$๓) \underline{๓๔๕}$$

$$๕) \underline{๑๑๕}$$

๒๓

ตอบ ๒๓

ตัวอย่างที่ ๒ รังหาร ๓๗๕ ด้วย ๗๕

$$\begin{array}{r}
 ๗๕ \overline{) ๓๗๕} \\
 ๕ \overline{) ๓๗๕} \\
 ๕ \overline{) ๗๕} \\
 ๓ \overline{) ๓๕} \\
 ๕ \\
 \hline
 \text{ตอบ } ๕
 \end{array}$$

ตัวอย่างที่ ๓ รังหาร ๑๓๔๔ ด้วย ๘๔

$$\begin{array}{r}
 ๘๔ \overline{) ๑๓๔๔} \\
 ๓ \overline{) ๑๓๔๔} \\
 ๔ \overline{) ๔๔๔} \\
 ๗ \overline{) ๑๔๒๒} \\
 ๑๖ \\
 \hline
 \text{ตอบ } ๑๖
 \end{array}$$

หรือจะเอาตัวหนึ่งตัวใดหารก่อนก็ได้ผลลัพธ์เท่ากันดังนี้:-

$$\begin{array}{r}
 ๗ \overline{) ๑๓๔๔} \\
 ๔ \overline{) ๑๔๒๒} \\
 ๓ \overline{) ๔๔๔} \\
 ๑๖ \\
 \hline
 \text{ตอบ } ๑๖ \\
 \hline
 ๑๖
 \end{array}$$

วิธีที่คิดการหาร ควรใช้ ทวิ แผลกเทอรั้น้อยที่สุดหาร ก่อน เพราะ ทวิ ทอนเลขให้น้อยลงแล้ว จึงค่อยเอาทวิหารที่มาก มาหารต่อไป

หารอย่างมีเศษ

หารอย่างมีเศษ ด้วยวิธีใช้ แผลกเทอรั้น้อย ข้างยาก ลัก น้อย จำเป็นต้องเรียนให้เห็นภาพจริง ๆ หรือเอาของจริงมา ทำให้ดูได้ก็ยิ่งดี จะอธิบายตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก ดังต่อไปนี้ :-

ตัวอย่างที่ ๑ หาร ๑๗ ด้วย ๖

๖ แยกแผลกเทอรั้นอกไว้ ๒×๓

๒) ๑๗

๓) ๘ — ๑

๒ — ๕

ตอบ ๒ เศษ ๕

ตัวอย่างที่ ๑ นี้ จะเห็นว่าตัวตั้งและตัวหารเป็นตัวเลข น้อยด้วยกันทั้งคู่ หากว่าเราเอา ๖ หารเลขที่เกี่ยวกับตั้งไว้ แต่ เพื่อให้เป็นตัวอย่างง่าย ๆ

ขั้นแรกก็เกี่ยวกับจะต้องแสดงภาพให้เห็นจริงบนกระดาน ถ้า หรือถามนำให้เกิดเข้าใจว่า ๒ หาร ๑๗ ได้ ๘ นี้

รูปที่ ๑

๐๐	๐๐	๐
๐๐	๐๐	
๐๐	๐๐	
๑๐	๐๐	

รูปที่ ๒

๐๐	๐
๐๐	
๐๐	๐
๐๐	

ถ้าสมมุติว่า ๑๗ เป็น
ของ ๑๗ สิ่ง ของ ๑๗ สิ่ง
นั้น แบ่ง ออก เป็น กอง ๆ
กองละ ๒ จะได้ ๘ กอง
และยังเหลือเศษอีก ๑

(เขาชอชคเขียนวงลงเป็นภาพให้ดู ดังรูปที่ ๑)

ขั้นที่ ๒ ใน ๘ กองนี้ต้องแบ่งออกอีกเป็น ๓ กองคือ
เอา ๓ หาว ๘ แต่ ๓ หาว ๘ ได้ทัพพีเพียง ๒ เท่านั้น เพราะ
ฉะนั้น ๘ กองนี้ ก็คงแบ่งได้เพียง ๒ กองเท่านั้น กองหนึ่ง
มี ๖ และยังมีเหลือเศษอีก ๒ กอง ๆ ละ ๒ ๔ (ดูรูปที่ ๒)
แต่เมื่อแบ่งครั้งแรกเหลือเศษ ๑ และแบ่งครั้งที่ ๒ เหลือเศษ ๔
ฉะนั้น ๒ ครั้ง รวมกันเหลือเศษ ๕ ในการแบ่ง ๒ ครั้งแล้วคือส่วน ๖

การอธิบายควรอธิบายเป็นตอน ๆ คือเอา ๒ หาว ๑๗
ก่อน และเขียนภาพประกอบ หรือเอาของจริงมากองนับให้ดู
ก็ได้ เมื่อเด็กเข้าใจได้แล้ว จึงเอา ๓ หาว และแนะนำถึง
อธิบายมาแล้ว ภาพที่ครูเขียนประกอบนี้ ควรให้เด็กนับ
ด้วยตนเอง และไม่ควรละเว้นภาพเสีย เพราะช่วยทำความเข้าใจ
เข้าใจให้ดียิ่งขึ้น ถ้าเห็นว่าเด็กยังไม่เข้าใจ ก็ควรหาตัวอย่าง
ให้ทำจนเข้าใจ เมื่อเด็กเข้าใจได้แล้ว ครูจึงถามนำจากตัวอย่าง
ที่อธิบายให้เห็นว่า การที่ได้เศษ ๕ นั้นได้ โดยอย่างไร ชักนำ

ให้เด็กเห็นว่า เมื่อ ๓ หาร ๘ ได้ ๒ เหลือเศษ ๒ ต้องเอาเศษ ๒ ไปคูณตัวหารจนได้ ๔ แล้วเอาไปบวกกับเศษตัวบน ๑ รวมเป็น ๕ เขียนใหม่บนกระดานดำดังนี้

$$\begin{array}{r} ๒) ๑๗ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๓) ๘ - ๑ \\ \hline \end{array}$$

$$๒ - (๒ \times ๒) + ๑ = ๕$$

และแนะนำตั้งกฎดังนี้

เมื่อตัวสุดท้ายเหลือเศษเท่าไร ต้องเอาเศษนั้นไปคูณกับตัวหารตัวถัดขึ้นไป ได้เท่าไรแล้วเอาไปบวกกับเศษของตัวหารตัวบน ถ้าไม่มีไม่ต้องบวก ผลบวกทั้งสี่เป็นเศษของส่วนทั้งหมด

ตัวอย่างที่ ๒ รงหาร ๑๗๒๖ ด้วย ๑๐๕

$$๑๐๕ \text{ แยกแฟกเตอร์ได้ } ๓ \times ๗ \times ๕$$

$$\begin{array}{r} ๓) ๑๗๒๖ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๗) ๕๗๕ - ๑ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๕) ๘๒ - ๑ \\ \hline \end{array}$$

$$๑๖ - (๒ \times ๗ = ๑๔ + ๑ = ๑๕)$$

$$(๑๕ \times ๓ = ๔๕ + ๑ = ๔๖)$$

เศษเหลือ ๔๖

ให้สังเกตดูตามตัวอย่างนี้ จะเห็นว่า ๓ หารก็มีเศษ ๑ และ ๗ หารก็มีเศษ ๑ และผลที่สุก ๕ หารมีเศษ ๒ การคิดเศษ ๒ คูณกับหารที่หักขึ้นไปก่อน คือคูณ ๗ ได้ ๑๔ แล้วเอาไปบวกกับเศษที่ ๗ หารเหลือคือ ๑ รวมกันเป็น ๑๕ และเอา ๑๕ นี้ไปคูณกับ ๓ ซึ่งเป็นหารที่หักขึ้นไปอีกได้ ๔๕ แล้วเอาไปรวมกับเศษที่ ๓ หารเหลือคือ ๑ รวมกันเป็น ๔๖ เพราะฉะนั้นเศษของจำนวนทั้งหมดจึงเป็น ๔๖

จงทำเลขต่อไปนี้ โดยวิธีแยกแฟกเตอร์

จงหาร ๓๖๕๔ ด้วย ๑๒๖, ๘๒๔, ๑๓๒, ๑๕๐,
๑๘๐, ๑๐๕, ๔๒, ๒๕๒, ๓๓๖, ๗๒.
จงหาร ๔๖๘๒๐ ด้วย ๔๑, ๑๐๘, ๔๒๐, ๓๔๐,
๓๔๒, ๑๖๐, ๔๖๒, ๖๕๒, ๕๔, ๓๒.
จงหาร ๑๒๕๐๐๕๐ ด้วย ๑๕๐, ๘๔๕, ๖๘๔๖,
๑๗๔๖, ๑๐๐๘, ๒๕๔๐, ๔๓๒, ๒๑๖, ๗๕๐.

แบบฝึกหัด

จงหารเลขต่อไปนี้ โดยวิธีแยกแฟกเตอร์ คือ—

(๑) จงหาร	๓๔๗๘	ด้วย	๔๒.
(๒) „	๑๘๖๕๐	„	๑๘.
(๓) „	๒๘๖๗๐	„	๓๒.

(๔)	อาหาร	๔๖๗๒๕	ถ้วย	๔๐.
(๕)	"	๓๔๖๑๐	"	๓๖.
(๖)	"	๓๔๖๑๐	"	๔๘.
(๗)	"	๑๒๔๘๐	"	๔๔.
(๘)	"	๔๓๖๑๒	"	๔๑.
(๙)	"	๓๖๔๕๖๐	"	๕๖.
(๑๐)	"	๑๐๔๖๔๓๑	"	๖๓.
(๑๑)	"	๒๑๔๓๐๑๐	"	๓๔๓.
(๑๒)	"	๔๖๐๗๔๐๐	"	๓๓๖.
(๑๓)	"	๑๓๔๖๐๑	"	๒๕๒.
(๑๔)	"	๒๑๐๔๔๒	"	๒๗๐.
(๑๕)	"	๑๐๔๖๔๓	"	๓๗๘.

แบบฝึกหัด

(๑) เลขจำนวนหนึ่งยังขาดอยู่ ๕๐๐๐ จะได้ ๑๐๐๖๑
แต่เลขจำนวนนั้นน้อยกว่าเลขอีกจำนวนหนึ่งครึ่งตัวพอดี จงหา
ผลคูณของเลข ๒ จำนวนนั้น

(๒) เลขจำนวนหนึ่ง ถ้าหารด้วย ๗๔ และเอา
๑๒๕๐ ลบออกเสียจากผลลัพธ์ ก็จะได้ ๑๑๔๕ เลขจำนวน
นั้นเท่าไร?

(๓) เงิน ๑๒๕๗๘ กัวย ๓๘ ให้เหลือ ๓๘๐ จะ
ได้ผลลัพธ์เท่าไร ?

(๔) ฉันแจกเงินให้เด็ก ๒๗๑ คน สิ้นเงิน ๑๐๐๓๑
สตางค์ ถามว่าเด็กคนหนึ่งได้รับสตางค์เท่าไร ?

(๕) ชาวนาคนหนึ่งซื้อลูกวัว ๒๔ ตัว ราคา ๓๗๗
เหรียญบาท เขามาเลี้ยงไว้ ๓ เดือน เสียค่าเลี้ยงเดือนละ
สิบเหรียญบาท ภายหลังเขาขายวัวไปทั้งหมดได้เงิน ๕๒๕
เหรียญบาท จะได้อะไรหรือขาดทุนตัวละเท่าไร ?

(๖) ผลบวก ๒๗๐ และ ๑๐๘ คูณกับผลลบระหว่าง
เลข ๒ จำนวนนั้น แล้วหารด้วย ๑๘๘ จะได้ผลลัพธ์เท่าไร ?

(๗) นายท่า รักษ์พงศ์ แบ่งมรดก ๑๓๐๐ บาท ให้
บุตร ๓ คน ๆ ที่ ๑ ได้ ๔๘๘ บาท คนที่ ๒ ได้น้อยกว่าคนที่ ๑
เงิน ๑๑๘ บาท คนที่ ๓ จะได้เท่าไร ?

(๘) ลูกแกะ ๘๕ ตัว ราคา ๒๔๔๘ สตึง และแพะ ๑๕ ตัว
ราคา ๙๕๕ สตึง ถ้าลูกแกะ ๘๕๐ ตัว จะแลกแพะได้กี่ตัว ?

(๙) เด็กจีน สิ่งทอของ "มีสทางค์" ๓ ถุง ถุงละ ๒๖๐
สตางค์ เด็กจีน มีทรัพย์สิน มีสทางค์ ๖ ถุง ๆ ละ ๓๐๖ สตางค์
ถ้ารวมกันแบ่งให้เท่า ๆ กัน ถามว่าใครจะได้รับเงินน้อยไป
กว่าเดิมเท่าไร ?

(๑๐) แม่ค้าคนหนึ่งซื้อส้มโอ ๓๑๕๐ โหลผล และ
 นำเสียบ ๕๐๘ ผล แล้วเอาใส่หีบส่งไปขายท่ามกลางเมืองหีบละ
 ๑๔๔ ผล ถามว่าเธอต้องใช้หีบกี่ใบจึงจะพอ?

(๑๑) แม่ค้าซื้อไข่ไก่มา ๕๖ หีบ ๆ ละ ๑๒๐ ฟอง
 แต่เมื่อเปิดดูไข่เน่าเสียบหีบละ ๕ ฟอง แล้วขายหีบใหม่ ๕๐ หีบ
 จะกำไรไข่หีบละกี่ฟอง?

(๑๒) มีผลแอปเปิ้ลอยู่ ๒๐ กอง ๆ ละ ๔๔๑ ผล
 แบ่งให้เด็กหญิง ๓๗ คน เด็กชาย ๓๗ คน เด็กคนหนึ่งจะกำไร
 ๖๖ ผล ?

(๑๓) ฉันซื้อหุ้นในบริษัทหนึ่ง ๓๐๐๐ บาท แต่แรก
 ลงทุนบริษัทกำหนดหุ้นละ ๕๐ บาท ครั้งต่อมากิจการของ
 บริษัทเจริญขึ้น หุ้นหนึ่งขายได้ ๗๕ บาท เมื่อขายหุ้นหมด
 ฉันจะมีกำไรเท่าไร?

(๑๔) ฉันมีความจำนงจะขายวัว ๒๐ ตัว ๆ ละ ๔๕ บาท
 ก็จะมีกำไร ๔๕ บาท เมื่อภายหลังขายไปจริง กลับขาดทุน
 ๔๕ บาท ฉันขายวัวตัวละเท่าไร?

(๑๕) กองมฤคกระต๊อแบ่งกันเป็น ๓ ภาคเท่ากัน ภาค
 บุตร ญาติ ผู้ประสงค์ ถ้ากองมฤคกันเป็นเงิน ๑๓๔๑๐ บาท
 บุตรคนที่ ๑ ได้ ๒๒๓๕ บาท คนที่ ๒ ได้เท่ากับคนที่ ๓ คน
 ที่ ๓ ได้เท่าไร?

- (๑๖) ฉันขายมะพร้าวจากทุน ๔๓ บาท เมื่อขายหมดฉันได้
 รัยเงิน ๔๖๒ บาท ฉันซื้อมะพร้าวผลละ ๑๕ สตางค์
 ฉันซื้อมากี่ผล?
- (๑๗) ฉันนำเงินแลกกรรมกร ๓๔ คนคนละ ๔๕ บาท ยัง
 มีเงินเหลือน้อยกว่าที่แรกแล้ว ๓๔ บาท ๕๐ สตางค์
 ฉันเอาเงินมาแลกเท่าใด?
- (๑๘) โรงเตี๊ญร่าแห่งหนึ่งเก็บค่าผ่านประตูแก่ชายคนละ ๑๒
 บาท หญิงต้องเสียครึ่งหนึ่งของชาย ถ้าโรงเตี๊ญร่า
 เก็บเงินได้ ๔๗๒ บาท และสำรวจจำนวนชายได้
 ๓๖ คน จะเป็นหญิงกี่คน?
- (๑๙) สักร ๑๑๕ ตัว มีราคาเท่ากับและ ๑๑๕ ตัว แต่แต่ละ
 ตัวมีราคาเท่ากับโค ๑๕ ตัว ถ้าโคราคาตัวละ ๑๗๕ บาท
 สักรตัวละเท่าไร?
- (๒๐) ฉันซื้อสับปะรดแปกรั้ว ๓๕๐๐ ผล ราคา ๖๐ บาท
 ครึ่งที่ ๒ ซื้ออีก ๒๕๐๐ ผล ราคา ๕๔ บาท บรรทุก
 ลงไปขายกรุงเทพ ฯ รัยละ ๔ บาท เมื่อขายหมด
 ฉันจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร?
- (๒๑) ผลบวกของ ๓๔๕๖๐ และ ๕๖๓๑ จะเท่ากับ
 ๗๘๘๐๐ แล้วท่านเอาผลลบนั้นหารผลบวกจะได้
 เท่าไร?

- (๒๒) โรงเช่า ๔๖๗๕๐ บวกด้วย ๕๖๐๔๐ ลบด้วย ๙๘๗
คูณด้วย ๒๕๗ แล้วหารด้วย ๓๔๖
- (๒๓) ในถุงหนึ่งมี สตางค์แดง สตางค์ห้า สตางค์สิบรวมปน
กันอยู่ ๒๖๑ อัน วันที่ ๑ เอาสตางค์แดงออก ๓๘ อัน
วันที่ ๒ เอาสตางค์ห้าออก ๒๙ อัน วันที่ ๓ เอาสตางค์
สิบออก ๑๗ อัน ที่เหลืออยู่เป็นสตางค์ห้า ถามว่า
ในถุงนั้นเดิมมีเงินเท่าไร?
- (๒๔) โรงเช่าผลผลิตของ ๓๕๐๐ กับ ๑๕๖๑ ลบผลคูณของ
เลข ๓ จำนวน ก็คือ ๗๒ และ ๓๕ เหลือเท่าไร?
- (๒๕) ชาวนาขายลูกแกะ ๒๕๔ ตัว ราคาตัวละ ๒๒ บาท
และซื้อลูกวัว ๑๐๔ ตัว ราคาตัวละ ๒๙ บาท และ
ซื้อม้าอีก ๓๕ ตัวตัวละ ๒๘ บาท เงินขายลูกแกะ
ให้ค่าลูกวัวแล้ว ยังเหลือเท่าไร?
- (๒๖) บุหรี่ไทย ๒ ชนิดชนิดที่ ๑ ราคาหีบละ ๕ บาท ชนิด
ที่ ๒ ราคาหีบละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าขายหีบละ
ไปอย่างละ ๕๕ หีบ ก็กำไรเท่าไรแบ่งให้กรรมกร ๒๑
คน ใ้คนละ ๑๘ บาท หนี้กำไรเงินค่าบุหรี่เท่าไร?
- (๒๗) เลขจำนวนหนึ่งมีหลักอยู่อีก ๓๙๖๓ จะได้ ๑๐๒๓๐
แต่เลขจำนวนนั้นยังมากกว่าเลขจำนวนหนึ่งครึ่งตัวพอดี
จงหาผลต่างระหว่างเลขทั้งสองจำนวนนั้น

- (๒๘) ฉันทซื้อข้าวเขียวผำ ๓ เกวียง เกวียงละ ๑๒๐ บาท
 เกวียงเล่นต่าง ๆ เลีย ๑ บาท ที่เหลือยังแบ่งให้บุตร
 ๔ คน ใ้กินละ ๗๕๔ บาท ถึงกระนั้นยังมีเงินเหลือ
 น้อยกว่าที่ใ้บุตรไปแล้วอยู่ ๑๗๔ บาท ถามว่าเก็บ
 ฉันทมีเงินอยู่เท่าไร?

การแลกเงินต่างประเทศ

การค้าขายในประเทศเราเวลานี้ บางทีพ่อค้าก็ทำการ
 ค้าขายติดต่อกับต่างประเทศที่ใกล้เคียง มีสิงคโปร์ บัง
 กาลัตยา พม่า เขมร เป็นต้น แต่ใช้วิธีการเงินไม่เหมือนกัน
 เราจึงต้องคิดเทียบอัตรา เงินของเรากับเงินต่างประเทศ ใ้
 ตรงกันดังนี้

(ก) เงินเหรียญกษาปณ์ ทำด้วยเงินอื่นใหญ่กว่าเงิน
 บาท ใช้ในสิงคโปร์ และมะลายู ชั่งทอง ๑ เหรียญเท่ากับ
 ๑๐๐ เซ็นต์ ใช้เหรียญหมาย ๘ แทน เทียบเงินสยาม
 ๗๕ เท่ากับ ๑๐๐ บาท แต่ที่ฮ่องกง เทียบอีกอย่างหนึ่ง

(ข) เหรียญอินโกลัน ทำด้วยเงินอื่นใหญ่กว่าเงินบาท
 เล็กน้อย ใช้อยู่ในประเทศเขมรและญวน อัตรา ๑ เหรียญ
 เท่ากับ ๑๐๐ เซ็นต์ เทียบเงินสยาม ๑ เหรียญเท่ากับ ๑ บาท
 ๒๕ สตางค์

(ก) เงินรูปนี้ ทำด้วยเงินเท่ากับเงินบาท ใช้ในประเทศอินเดียน อัครา ๑ รูป เป็น ๑๖ แอนนา เทียบเงินสยาม ๑๒ แอนนาเท่ากับ ๑ บาท

อัคราแรกเงินต่างประเทศ ย่อมมีราคามากน้อยและขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่เสมอไม่คงที่ การทวงไว้นี้ เป็นอัตราที่ใช้กันอยู่เวลานี้

ตัวอย่างที่ ๑ เงินสยาม ๓๐๐ บาท จะแลกเงินอินโดจีนได้เท่าไร?

วิธีทำ เงินสยาม ๑๒๕ บาท = อินโดจีน ๑๐๐ เหรียญ

$$\begin{aligned} \text{,, ,, ๓๐๐ ,,} &= ๓๐๐ \times ๑๐๐ \\ &= ๓๐๐๐๐ \text{ เหรียญ} \\ &= ๓๐๐๐๐ \div ๑๒๕ \\ &= ๒๔๐ \text{ เหรียญ} \end{aligned}$$

ตอบ ๒๔๐ เหรียญ

ตัวอย่างที่ ๒ เงินสยาม ๓๐๐ บาท จะแลกเงินแอนนาได้เท่าไร?

วิธีทำ เงินสยาม ๑ บาท = ๑๒ แอนนา

$$\begin{aligned} ๓๐๐ \text{ ,,} &= ๓๐๐ \times ๑๒ \text{ แอนนา} \\ &= \frac{๓๐๐ \times ๑๒}{๑๖} = ๒๒๕ \text{ รูป} \end{aligned}$$

ตอบ ๒๒๕ รูป

ตัวอย่างที่ ๓ เงิน ๒๔๐ จะเป็นเงินสยามเท่าไร?

วิธีทำ เงิน ๗๙ = ๑๐๐ บาท

$$\text{เงิน } ๒๔๐ = ๒๔๐ \times ๑๐๐ \text{ บาท}$$

$$= \frac{๒๔๐ \times ๑๐๐}{๗๙} = ๓๐๐.๗๖๖ \text{ บาท}$$

ตอบ ๓๐๐.๗๖๖ บาท

หมายเหตุ การแลกเงินต่างประเทศ คงวางหลักไว้ดังนี้
กฎ จะทำเงินสยาม เป็นต่างประเทศ เขาเงิน
สยามคุณ ต่างประเทศหาร ทำต่างประเทศเป็น
สยาม ต่างประเทศคูณ สยามหาร

แบบฝึกหัด

- (๑) เงิน ๔๘๐ บาท จะแลกเงินเหรียญกอลดาได้เท่าไร?
- (๒) เงิน ๓๔๕๐ บาท จะเป็นกี่เหรียญกอลดา?
- (๓) รงทำ ๔๕๐๐ บาท ให้เป็นเหรียญกอลดา?
- (๔) รงทำ ๕๖๗๐ บาท ให้เป็นเหรียญกอลดา?
- (๕) ฉันมีเงิน ๓๔๕๐ บาท จะแลกเงินเหรียญสิงคโปร์
ได้เท่าไร?
- (๖) ฉันส่งวัวไปขายที่สิงคโปร์ ราคาตัวละ ๕๔ บาท เขา
จะส่งเงินเหรียญกอลดามาให้ฉันเท่าไร?
- (๗) พ่อค้าที่สิงคโปร์ส่งสินค้ามาราคา ๑๔๕๐๐ บาท ผู้

รับสินค้าจะต้องส่งเงินไปใช้เขาก็เหวี่ยงญกอลลา?

- (๘) นายห้างสิงคโปร์ ต้องประสงค์เงินบาทสยาม ๑๓๕๐๐ บาท เขาจะต้องส่งเงินเหวี่ยงญกอลลามากี่เหวี่ยงญ?
- (๙) ฉันส่งเงินไปที่สิงคโปร์ คิดราคาเป็นเงิน ๔๕๑๐๐ บาท แต่เขาส่งเงินเหวี่ยงญ ๘ ๓๐๐๐ จะขาดหรือเกินกี่เหวี่ยงญ?
- (๑๐) พ่อค้าคนหนึ่งมีเงิน ๑๓๔๐๐ บาท จะเขาไปแลกที่ฮ่องกง จะได้กี่เหวี่ยงญกอลลา?
- (๑๑) เงิน ๑๒๐๐ บาท จะเป็นกี่รูบี้?
- (๑๒) รงทำจำนวนเงิน ๓๕๐๐ บาท ให้เป็นเงินรูบี้?
- (๑๓) เงิน ๔๕๖๐ บาท จะแลกเงินรูบี้ได้เท่าไร?
- (๑๔) เงิน ๓๕๕๐๐ บาท จะแลกเงินอินเกียได้เท่าไร?
- (๑๕) เงิน ๒๔๓๕๐ บาท ส่งไปแลกเงินที่พระม่า จะได้กี่เหวี่ยงญ?
- (๑๖) ฉันส่งเงินไปขายที่อินเกียคิดเป็นราคา ๑๔๕๐๐ บาท เขาจะคิดเป็นเงินรูบี้ให้เราเท่าไร?
- (๑๗) ฉันส่งเงินไปขายที่พระม่า ๑๕๕๐๐ บาท เขาส่งเงินมาให้เพียง ๘๕๖๐ เหวี่ยงญ ยังจะผิดหรือถูกเท่าไร?
- (๑๘) ฉันมีเงิน ๑๕๗๕๐ บาท จะเขาไปแลกเงินรูบี้ที่อินเกีย ได้เท่าไร?

- (๑๙) ฉันส่งแม่ไปขายที่อินทีย ราคาตัวละ ๒๕ บาท ฉัน
ส่งไป ๑๕๐ ตัว เขาจะส่งเงินให้เรากี่รู?
- (๒๐) เงิน ๓๘๐ เทรียณ กอลลา จะแลกเงินสยามได้
เท่าไร?
- (๒๑) รงทำ ๘ ๕๘๐ ให้เป็นเงินสยาม?
- (๒๒) มีเงิน ๘ ๓๕๖๐ จะแลกเงินสยามจะได้กี่ก๊าย?
- (๒๓) มีเงิน ๘ ๔๘๖๐ จะแลกเงินสยามจะได้กี่เทรียณ?
- (๒๔) รงทำ ๕ ๖๔๓ กอลลา ให้เป็นเงินสยาม จะได้
กี่ก๊าย?
- (๒๕) พ่อค้าที่สิงคโปร์ส่งเงิน ๘ ๕๖๗๐ ส่งเงินไปแลก
เงินสยามที่ธนาคาร ๆ ๓๘๘ กอล ๑๐๐ บาท
ธนาคารจะให้เงินสยามเท่าไร?
- (๒๖) แลกที่สิงคโปร์ได้รวบรวที่พ่อค้าสยามส่งไป ๘๕ ตัว
ราคาตัวละ ๘ ๕๔ เขาจะส่งเงินสยามมาให้กี่ก๊าย?
- (๒๗) ฉันมีเงินติดตัวไปฝากช่องกร ๘ ๘๙๕๐ เมื่อมาถึง
สิงคโปร์ใช้เสีย ๘ ๓๙๐ เมื่อมาถึงสยาม ฉันยัง
เหลือเงินกี่ก๊าย?
- (๒๘) ห้างที่สิงคโปร์ ส่งรณดร์มาขายที่สยาม ๒๕ คัน
ราคาคันละ ๘ ๑๕๐๐ เมื่อขายหมด จะต้องส่งเงิน
สยามไปให้เขาเท่าไร?

- (๒๙) เงิน ๓๕๐ รูปี จะแลกเงินสยามได้เท่าไร?
- (๓๐) เงิน ๔๕๒๐ รูปี จะแลกเงินสยามได้เท่าไร?
- (๓๑) รงทำ ๑๕๖๐๐ รูปี ให้เป็นเงินสยาม?
- (๓๒) รงทำ ๔๖๕๐ รูปี ให้เป็นเงินสยาม?
- (๓๓) ถ้าฉันส่งเงินไปอินเดีย ๕๕๔๐ รูปี จะต้องมียเงิน
สยามกี่บาท?
- (๓๔) พ่อค้ากรุงเทพฯ ขอให้ที่อินเดียส่งเงิน ตามใบรับ
๔๕๐๐ รูปี จะเป็นเงินสยามเท่าไร?
- (๓๕) รงหาราคาสินค้าเงิน ๑๓๖๘๐ รูปี ซึ่งส่งมาจำหน่าย
ที่สยาม จะเป็นราคาสินค้าเงินกี่บาท?
- (๓๖) พ่อค้าอินเดียส่งสินค้ามาขายที่สยาม ราคา ๑๓๔๑๐
รูปี แต่พ่อค้าสยามที่รับสินค้าจะต้องเงินสยามไปแลก
กี่บาท?
- (๓๗) ฉันจะต้องใช้เงินตามใบเสร็จเงิน ๑๔๘๕ รูปี จะต้อง
เอาเงินสยามไปแลกเท่าไร?
- (๓๘) ฉันไปอินเดียซื้อของราคา ๗๕ รูปี และต้องเสียค่า
รถ ๑๕ รูปี และค่าอาหารรวม ๑๗๐ รูปี เมื่อกลับ
มีเงินเหลือ ๓๘๕ บาท ฉันมีเงินไปเท่าไร?

แบบฝึกหัด

- (๑) เงิน ๓๕๐.๕๐ บาท จะแลกเงินเหรียญกษาปณ์
ได้กี่เหรียญ?
- (๒) เงิน ๔๘๐๐ บาท จะเท่ากับเงิน ๘๕๐.๕ กี่บาท?
- (๓) ข้าวสารลิตรละ ๒๐ สตางค์ ถ้าข้าวสาร ๓๐๕๐ ลิตร
จะเป็นราคากี่บาท?
- (๔) ฉันไปส่งคปอไปพักอยู่ที่โฮเต็ล เสียค่าเช่าที่พักและ
อาหารวันละ ๕.๕๐ บาท ถ้าฉันพักอยู่ที่นี่ ฉัน
จะต้องเสียเงินเท่าไร?
- (๕) พ่อค้าคนหนึ่งส่งข้าวสารไปขายที่สิงคโปร์ คิดเป็นเงิน
๑๕๘๐๐ บาท ถ้าได้เงิน ๘๕๐๐ จะฝึกกันกี่เหรียญ
กษาปณ์?
- (๖) ฉันขายวัวไปที่ยัง ๘๕ ตัว ราคาตัวละ ๖๕ บาท
ขายที่ยังตัวละ ๘ ๕๔.๕๐ จะได้กำไรหรือขาดทุน
กี่บาท?
- (๗) เมื่อส่งสินค้าออกจากกรุงเทพฯ นำไปขายที่สิงคโปร์
ราคา ๓๐๐๐ บาท เขาส่งเงินมาทั้งทุนและกำไร
๘ ๒๔๐๐ ถามว่าเราได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร?

- (๘) ฉันนำเงินสดมา ๑๔๕๐ บาท แลกเงินดอลลาร์ที่
สิงคโปร์ จะได้กี่เหรียญดอลลาร์?
- (๙) ฉันซื้อรถยนต์ราคา ๙ ๓๔๕๐ ถ้าฉันส่งกราฟิกเป็น
เงินสดมา ๔๒๕๐ บาท จะยังขาดอีกกี่เหรียญดอลลาร์?
- (๑๐) นายห้างที่สิงคโปร์ ส่งสินค้ามาขายที่กรุงเทพฯ ราคา
๙ ๓๔๘๐ เมื่อเขาสินค้าออกขายคงได้กำไร
๔๓๒ บาท ขายสินค้าหมดได้เงินกี่เหรียญดอลลาร์?
- (๑๑) เราซื้อผ้าเทคที่สิงคโปร์ ๓ ตัว ราคาตัวละ ๙ ๓๑๕.๕๐
และรถยนต์คันหนึ่ง ๙ ๑๐๐๐ เราจะต้องส่งเงิน-
สดมาไปให้เขาที่บาท?
- (๑๒) พ่อค้าคนหนึ่งอยู่ที่บังกี จะเข้ามาเที่ยวกรุงเทพฯ มี
เงินสดอยู่ ๙ ๒๔๘๐ จะแลกเงินสดมาได้เท่าไร?
- (๑๓) นายแม้น พานทอง ซื้อรถยนต์ ๒ คัน ๆ ละ
๙ ๑๒๔๓.๔๕ ซื้อผ้าเทคคู่หนึ่งราคา ๙ ๑๐๐๐
จะเป็นเงินสดมาเท่าไร?
- (๑๔) ฉันต้องการเงิน ๙ ๑๘๐๐ จะนำเงินสดมาไปแลก
สักเท่าไร?
- (๑๕) หัวหน้ากรรมการคนหนึ่ง แลกเงินให้กรรมการ ๑๘๐
คน ๆ ละ ๒๕ เซ็นต์ ซื้อรางวัลให้สิ้นเงิน ๙ ๑๖๕.๕๐
หัวหน้ากรรมการจ่ายเงินไปที่บาท?

- (๑๖) ชายคนหนึ่ง มีเงินรวมกับอีกคนหนึ่ง ๖ ๑๓๔๐.๕๐
แต่คนที่หนึ่งมีมากกว่าคนที่สอง ๒๓๒ บาท คนที่สอง
มีเงินกี่บาท?
- (๑๗) ชายคนหนึ่งแบ่งเงินให้บุตร ๔ คน ให้คนที่หนึ่งกับคน
ที่สองใครรับของหนึ่งซองเงินจำนวนนั้น คนที่สามได้
๖ ๑๓๔๕.๕๐ มากกว่าคนที่สี่ ๖ ๔๘.๒๕ เก็บ
ชายคนนั้นมีเงินกี่บาท?
- (๑๘) พ่อค้าที่สิงคโปร์มีผ้าอยู่ ๑๑๕ หลา ราคาหลาละ
๖ ๒๕ ส่งมาแลกละที่กรุงเทพฯ ได้ ๒๕ ตัว ตาม
ว่าจะเป็นราคาโคทัวละเท่าไร
- (๑๙) บิคาส่งเงินไปให้บุตรเรียนหนังสือที่สิงคโปร์เดือนละ
๖๐ บาท ถ้าบุตรนั้นเล่าเรียนอยู่ ๒ ปี จะเป็นเงิน
กี่เหรียญกอลด?
- (๒๐) โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง เสียค่าใช้จ่ายคนเจ็บเดือนละ
๓๔๐๐ รูปี กับเงิน ๓๐๐ บาท จะเป็นเงินสยาม
กี่บาท?
- (๒๑) เงิน ๒๕๐ รูปี กับเงิน ๕๐๐ บาท จะต่างกันเท่าไร?
- (๒๒) ฉันไปเที่ยวอื่นเก็บมีเงินติดตัวไป ๑๕๐๐ บาท ฉัน
จะแลกเงินรูปีได้เท่าไร?

- (๒๓) ฉันส่งเงิน ๔๘๐ บาท ๒๕ สตางค์ ไปซื้อหนังสือ
แบบเรียนที่อื่นเก็บ แต่ได้ส่งเงินไปให้เขาเป็นรูป
ฉันจะส่งเงินไปกี่รูป?
- (๒๔) ร้านขายสิ่งของในอินเดียน ส่งสินค้ามาขายในกรุง
สยามคิดเป็นราคา ๖๐๕๐ รูป จะต้องส่งเงินสยาม
ไปเท่าไร?
- (๒๕) ฉันซื้อผ้าที่อินเดียนผืนละ ๓ รูป แต่ฉันส่งเงิน ๒๖๒๐
บาท ฉันจะได้ผ้ากี่ผืน?
- (๒๖) ถ้าฉันซื้อรถคันหนึ่งจากอินเดียนราคา ๑๕๐ รูป เสีย
ค่าบรรทุก ๘๓๕.๕๐ ค่าภาษี ๔๘ บาท เมื่อเอามา
ขายที่กรุงเทพฯ ให้ได้กำไร ๕๐ บาท ขายรถไป
ราคาเท่าไร?
- (๒๗) พ่อค้าคนหนึ่งส่งข้าวสาร ๑๓๒ กระสอบไปขายที่สิงคโปร์
ได้กำไรละ ๘๔.๕๐ เขาจะได้เงินสยามเท่าไร?

วิเศษส่วน

คำอธิบายของครู ที่เรียกว่าเศษส่วนนั้น คือเลขจำนวน
หนึ่งแบ่งออกเป็นส่วน ๆ เท่า ๆ กัน เช่น ส้มผลหนึ่ง ผ่าออกเป็น
สองชิ้นเท่า ๆ กัน ชิ้นหนึ่งเป็นครึ่งผลหรือเศษหนึ่งส่วนสอง
คือถ้าเขาเขียนนั้นจะสมกันจะเป็น ๑ หน่วย คือครบจำนวนหนึ่ง

ถ้าจะเขียนลงเป็นตัวเลขจะได้รูปดังนี้ $\frac{๑}{๒}$ เลขที่อยู่บนเส้นเรียกว่าเศษ เลขที่อยู่ใต้เส้นเรียกว่าส่วน หรือถ้าเราจะแบ่งเงิน ๑ บาทให้เด็ก ๔ คน คนหนึ่งหรือส่วนหนึ่ง ก็ได้รับ $\frac{๑}{๔}$ ส่วน ถ้าจะเขียนเป็นเศษส่วน คนหนึ่งได้ $\frac{๑}{๔}$ ของบาทหนึ่ง ถ้าต้องการจะทราบว่า ๓ คน จะเป็นเงินเท่าไร ก็เขียนดังนี้ $\frac{๓}{๔}$ ของบาทหนึ่งและเลข ๔ ที่เขียนไว้ใต้เส้นเป็นส่วน คือเป็นตัวยกให้รู้ว่าเงินจำนวน ๑ บาทนั้นได้แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน หรือเป็นทศหาร

หรือ เช่น	$\frac{๑}{๔}$ ของ ๑ บาท	๑ สลึง
	$\frac{๒}{๔}$ " "	๒ "
	$\frac{๓}{๔}$ " "	๓ "
	$\frac{๔}{๔}$ " "	๔ "

ตัวอย่างที่ ๑ เงิน $\frac{๑}{๔}$ ของ ๓๒๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?

วิธีทำ

$$\frac{๑}{๔} = ๓๒๐ \text{ บาท}$$

$$\frac{๑}{๔} = ๓๒๐ \div ๔ = ๘๐ \text{ บาท}$$

ตอบ ๘๐ บาท

คำแนะนำของครู ครูถามนักเรียนว่า ๓๒๐ บาท จะแบ่งออกเป็นเท่าไร ? เมื่อเอา ๔ แบ่งจะได้เท่าไร ๘๐ บาท เป็นกี่ส่วน ? ถ้าเราอยากทราบส่วนหนึ่งเป็นเงินเท่าไร ?

แบบฝึกหัด

- (๑) เงิน $\frac{๑}{๓}$ ของ ๓๖๐ บาท จะเป็นเท่าไร ?
- (๒) เงิน $\frac{๑}{๔}$ ของ ๓๔๔๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๓) เงิน $\frac{๑}{๕}$ ของ ๕๖๗๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๔) เงิน $\frac{๑}{๖}$ ของ ๓๘๔๐ รูปี จะเป็นเงินสยามเท่าไร ?
- (๕) เงิน $\frac{๑}{๗}$ ของ ๔๙๗๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๖) เงิน $\frac{๑}{๘}$ ของ ๖๕๖๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๗) เงิน $\frac{๑}{๙}$ ของ ๓๘๗๐ บาท จะเป็นเงินกี่บาท ?
- (๘) เงิน $\frac{๑}{๑๑}$ ของ ๑๓๖๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๙) เงิน $\frac{๑}{๑๒}$ ของ ๑๔๔๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๑๐) เงิน $\frac{๑}{๑๓}$ ของ ๑๑๗๐๐ บาท จะเป็นเงินกี่บาท ?
- (๑๑) เงิน $\frac{๑}{๑๔}$ ของ ๑๖๗๔๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๑๒) $\frac{๑}{๑๕}$ ของ ๔๘ เมตร ๑๒๘ เซ็นติเมตร เป็นเท่าไร ?
- (๑๓) $\frac{๑}{๑๐}$ ของ ๓๓๐ เส้น ๑๐ วา จะเป็นเท่าไร ?
- (๑๔) $\frac{๑}{๑๗}$ ของข้าว ๓๔๑ เกวียน ๕๕ สัก จะเป็นเท่าไร ?
- (๑๕) $\frac{๑}{๑๑}$ ของ ๓๔๑ เกวียน ๒๒ วัน เป็นเท่าไร ?

- (๑๖) $\frac{๑}{๕}$ ของ ๑๖๐ ชั่ง ๕ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
 (๑๗) $\frac{๑}{๑๐}$ ของ ๑๕ กิโลกรัม ๓๐ กรัม ๕ เซนติกรัม เป็น
 เท่าไร ?
 (๑๘) $\frac{๑}{๑๑}$ ของ ๑๘๘๗ เมตร จะเป็นกิโลเมตร ?

ทำเศษส่วนที่ต้องเอาเศษคูณ

คำอธิบาย เราเคยเรียนมาแล้วว่า $\frac{๑}{๕}$ ของเงิน ๑ บาท
 เราเอา ๔ แบ่งบาทหนึ่ง ส่วนหนึ่งก็ได้อีก ๑ สิ่ง ถ้าจะต้องการ
 สามส่วนก็เอา ๓ คูณ ก็จะได้เงิน ๓ สิ่งก็งั้นเช่นกัน

ตัวอย่างที่ ๒ เงิน $\frac{๓}{๕}$ ของ ๕๖๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?

วิธีทำ เงิน $\frac{๔}{๕} = ๕๖๐$ บาท

$$,, \frac{๑}{๕} = ๕๖๐ \div ๕ = ๑๑๒ \text{ บาท}$$

$$\therefore ,, \frac{๓}{๕} = ๑๑๒ \times ๓ = ๓๓๖ ,,$$

ตอบ ๓๓๖ บาท

คำแนะนำ ครูดามเค็กว่า เราเคยเรียนมาแล้ว จะทำ
 อย่างไร ? เมื่อเอา ๔ แบ่ง จะได้เท่าไร ? เราต้องการ ๓ ส่วน
 จะได้เท่าไร ?

แบบฝึกหัด

- (๑) เงิน $\frac{๒}{๓}$ ของ ๓๖๙๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?

- (๒) เงิน $\frac{๓}{๕}$ ของ ๓๔๕๐ บาท จะเป็นเท่าไร ?
- (๓) เงิน $\frac{๕}{๙}$ ของ ๕๖๕๐ รูปี จะเป็นเงินสยามเท่าไร ?
- (๔) เงิน $\frac{๕}{๖}$ ของ ๘๕๒๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๕) เงิน $\frac{๓}{๗}$ ของ ๕๘๙๔ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๖) เงิน $\frac{๕}{๘}$ ของ ๖๗๔๔ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๗) เงิน $\frac{๕}{๗}$ ของ ๘๕๐๗๘ รูปี จะเป็นเงินสยามเท่าไร ?
- (๘) เงิน $\frac{๗}{๑๐}$ ของ ๗๕๐๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๙) เงิน $\frac{๓}{๑๑}$ ของ ๑๔๗๔ จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๑๐) เงิน $\frac{๕}{๑๒}$ ของ ๙๖๗๒๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร ?

ทำเศษส่วนที่ตัดของเขามาตรวจคุณเศษ

อธิบาย ครูตั้งแนบนานักเรียน เหมือนอย่างที่เคยมา
แล้ว ผู้ใดกันแต่จะตั้ง คุณ ทาร ตามมาตรวจเท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๓ $\frac{๓}{๕}$ ของ ๑๘ เส้น ๑๕ วา จะเป็นเท่าไร ?

วิธีทำ $\frac{๓}{๕} = ๑๘$ เส้น ๑๕ วา

$$\frac{๑}{๕} = ๑๘ \text{ เส้น } ๑๕ \text{ วา} \div ๕ = ๓ \text{ เส้น } ๑๕ \text{ วา}$$

$$\therefore \frac{๓}{๕} = ๓ \text{ เส้น } ๑๕ \text{ วา} \times ๓ = ๑๑ \text{ เส้น } ๑๕ \text{ วา}$$

ตอบ ๑๑ เส้น ๑๕ วา

(๑๓) $\frac{๕}{๙}$ ของข้าว ๓๓๐ กระสอบกระสอบละ ๒ หาบ จะเป็นเท่าไร?

(๑๔) $\frac{๔}{๙}$ ของ ๑๑๙ เมตร ๔๙ เซ็นติเมตร เป็นเท่าไร?

(๑๕) $\frac{๕}{๙}$ ของ ๑๖๒ เส้น ๑๘ วา เป็นเท่าไร?

การทำเศษส่วนที่ต้องหาผลของเลข ๒ หรือ ๓ จำนวนแล้วเอามา บวก ลบ คูณ ทหาร อีกครั้งหนึ่ง

คำอธิบายของครู ครูแนะนำเหมือนที่อธิบายมาแล้วแต่บทกันๆ มีฝึกกันที่จะต้องทำเป็นจำนวนเสียก่อน แล้วจึงทำไปตามเครื่องหมาย บวก ลบ คูณ ทหาร ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๔ $\frac{๒}{๓}$ ของเงิน ๓๓๐ บาท กับ $\frac{๓}{๕}$ ของเงิน ๕๐๐ บาท รวมกันเป็นเท่าไร?

วิธีทำ

$$\frac{๒}{๓} = ๓๓๐ \text{ บาท}$$

$$\frac{๑}{๓} = ๓๓๐ \div ๓ = ๑๑๐ \text{ บาท}$$

$$\therefore \frac{๒}{๓} = ๑๑๐ \times ๒ = ๒๒๐ \text{ บาท}$$

$$\text{และ } \frac{๔}{๕} = ๕๐๐ \text{ บาท}$$

$$\frac{๑}{๕} = ๕๐๐ \div ๕ = ๑๐๐ \text{ บาท}$$

$$\therefore \frac{๓}{๕} = ๑๐๐ \times ๓ = ๓๐๐ \text{ บาท}$$

$$\therefore \text{รวมกัน } ๒๒๐ + ๓๐๐ = ๕๒๐ \text{ บาท}$$

ตอบ ๕๒๐ บาท

แบบฝึกหัด

- (๑) $\frac{๒}{๓}$ ของเงิน ๙๓๐ บาท กับ $\frac{๓}{๗}$ ของเงิน ๔๔๐ บาท รวมกันเป็นเท่าไร ?
- (๒) รวงนกเข้าด้วยกัน $\frac{๑}{๕}$ ของเงิน ๑๐๔ บาท กับ $\frac{๑}{๘}$ ของเงิน ๓๔๔ บาท
- (๓) $\frac{๒}{๓}$ ของเงิน ๓๓๐ บาท บวกกับ $\frac{๕}{๖}$ ของเงิน ๕๒๐ บาท บวก $\frac{๑}{๕}$ ของเงิน ๕๑๐ บาท เป็นเท่าไร ?
- (๔) เชือกเส้นหนึ่ง $\frac{๑}{๓}$ ของ ๔๘ เมตร ๓๐ เซนติเมตร ถ้าหักกับ $\frac{๑}{๒}$ ของ ๓๘ เมตร ๑๐ เซนติเมตร จะยาวเท่าไร ?
- (๕) ฉันเดินทางไป $\frac{๓}{๕}$ ของ ๓๔๔ เส้น ๑๒ วา และเกินค่อไปอีก $\frac{๑}{๕}$ ของ ๔๘๐ เส้น ๑๐ วา ฉันเดินทางไปได้เท่าไร ?
- (๖) พ่อค้าขายข้าวไป ๒ คราว คราวหนึ่ง $\frac{๓}{๕}$ ของ ๙๖ เกวียน คราวที่สอง $\frac{๒}{๕}$ ของ ๑๒๕ เกวียน ๓๐ สัก พ่อค้าขายข้าวไปเท่าไร ?
- (๗) เงินคนหนึ่งช้อนน้ำตาลหนัก $\frac{๓}{๕}$ ของ ๓๔๐ กรัม ภายหลังช้อนมาอีก $\frac{๒}{๗}$ ของ ๔๔๐ กรัม เงินช้อนน้ำตาลมาหนักเท่าไร ?

- (๘) $\frac{3}{4}$ ของ ๓๔๔ เกือบ ๘ วัน กับ $\frac{2}{5}$ ของ ๒๘๘ เกือบ ๑๘ วัน รวมกันเป็นเท่าไร ?
- (๙) ก มีเงิน $\frac{3}{5}$ ของเงิน ๓๔๐ บาท และหาไปอีก $\frac{2}{7}$ ของเงิน ๔๖๒ บาท รวมกันเป็นเงินกี่บาท ?
- (๑๐) เชือกเส้นหนึ่งยาว $\frac{2}{3}$ ของ ๔๕๓ หลา อีกเส้นหนึ่งยาว $\frac{1}{5}$ ของ ๓๕๐ หลา ถ้าต่อกันเข้าจะยาวเท่าไร ?
- (๑๑) ภูเขา $\frac{11}{12}$ ของ ๘๒๘๘ ลมพัดออกเสียจาก $\frac{1}{12}$ ของ ๘๘๘๘๑๒ จะเหลือเท่าไร ?
- (๑๒) $\frac{3}{4}$ ของ ๓๔๖ เมตร บวก $\frac{1}{3}$ ของ ๓๘๐ เมตร ลบ ด้วย $\frac{1}{5}$ ของ ๑๕๕ เมตร จะเหลือเท่าไร ?
- (๑๓) ฉันมีเงินอยู่แล้ว $\frac{2}{5}$ ของ ๓๘๐ บาท จะต่างกับที่หาได้ $\frac{3}{4}$ ของ ๑๘๖ บาทเท่าไร ?
- (๑๔) $\frac{3}{4}$ ของ ๗๖๐ บาท จะต่างกับ $\frac{1}{5}$ ของ ๕๖๐ บาทเท่าไร ?
- (๑๕) ฉันมีข้าวอยู่ $\frac{1}{12}$ ของข้าว ๑๘ เหวียน ๑๒ สัก ฉันมีอยู่ $\frac{1}{3}$ ของข้าว ๒๔ เหวียน ๑๐ สัก ฉันมีมากกว่าฉันเองกี่สัก ?
- (๑๖) วันที่ ๑ ฉันเดินทางไปได้ $\frac{3}{5}$ ของ ๓๐ กิโลเมตร ๑๕ เมตร วันที่ ๒ เดินทางไป $\frac{2}{3}$ ของ ๒๑ กิโลเมตร ๑๒ เมตร ถามว่าวันที่หนึ่ง จะเดินทางได้มากกว่าวันที่สองกี่เมตร ?

- (๑๗) เหล็กท่อนหนึ่ง หนัก $\frac{๖}{๗}$ ของ ๕๑๘ กิโลกรัม ๗ กรัม
จะหนักกว่าทองแดงท่อนหนึ่ง $\frac{๓}{๘}$ ของ ๖๘๘ กิโลกรัม
๑๖ กรัม เท่าไร?
- (๑๘) เชือกเส้นหนึ่งยาว $\frac{๓}{๕}$ ของ ๓๔๔ เส้น ๑๒ วา และ
อีกเส้นหนึ่งยาว $\frac{๖}{๕}$ ของ ๔๓๐ เส้น ๑๐ วา จะต่างกัน
เท่าไร?
- (๑๙) เรือกลไฟลำหนึ่งแล่นไปวันที่ ๑ ใต้ทาง $\frac{๓}{๕}$ ของ ๑๓๐
ไมล์ ๗๕ หลา วันที่ ๒ แล่นไปใต้ $\frac{๗}{๘}$ ของ ๓๖๘ ไมล์
๓๒ หลา วันไหนจะแล่นไกลกว่ากันเท่าไร?
- (๒๐) บิคาให้เงินฉัน $\frac{๓}{๗}$ ของ ๑๓๔๔ บาท ฉันใช้เสีย $\frac{๖}{๓}$ ของ
๗๖๒ บาท จะเหลือเงินเท่าไร?

ตัวอย่างที่ ๕ ฉันทำเงินได้วันละ $\frac{๓}{๕}$ ของ ๓๔๐ บาท ถ้าฉัน
หาอยู่ ๘ วัน จะได้เงินเท่าไร?

วิธีทำ

$$\frac{๕}{๕} = ๓๔๐ \text{ บาท}$$

$$\frac{๑}{๕} = ๓๔๐ \div ๕ = ๖๘ \text{ บาท}$$

$$\text{หา ๑ วัน ได้ } \frac{๓}{๕} = ๖๘ \times ๓ = ๒๐๔ \text{ บาท}$$

$$\therefore \text{หา ๘ วัน ได้ } ๒๐๔ \times ๘ = ๑๖๓๒ \text{ บาท}$$

ตอบ ๑๖๓๒ บาท

คำแนะนำของครู ครูควรถามเด็กอย่างที่เคยแนะนำมา
แล้วตอนต้น

ตัวอย่างที่ ๖ ห้างค้าขายแห่งหนึ่งต้องจ่ายเงินไป ๑๒ วันเป็น
เงิน $\frac{3}{8}$ ของ ๓๔๘๘ บาท ดังนั้นในวันหนึ่งห้าง
ต้องจ่ายเงินไปเท่าไร?

วิธีทำ

$$\text{เงิน} = ๓๔๘๘ \text{ บาท}$$

$$\text{เงิน} = ๓๔๘๘ \div ๘ = ๔๓๖ \text{ บาท}$$

$$\text{จ่าย ๑๒ วัน} = ๔๓๖ \times ๓ = ๑๓๐๘ \text{ บาท}$$

$$\therefore \text{จ่าย ๑ วัน } ๑๓๐๘ \div ๑๒ = ๑๐๙ \text{ บาท}$$

ตอบ ๑๐๙ บาท

คำแนะนำของครู ครูจะต้องถามเด็กเหมือนที่ไ้ข้ออธิบาย
มาแล้วในตอนต้น

แบบฝึกหัด

- (๑) $\frac{2}{5}$ ของ ๖ เมตร ๑๑ เซนติเมตร ๒ มิลลิเมตร บวก
กับ $\frac{3}{8}$ ของ ๑๐ เมตร แล้วหา ๗ คูณ จะได้เท่าไร?
- (๒) ฉันมีเงินเก็บเงินละ $\frac{3}{8}$ ของเงิน ๓๔๐ บาท ถ้าฉัน
ทำอยู่ยี่สิบวัน จะเป็นเงินเท่าไร?
- (๓) ฉันหาเงินได้วันละ $\frac{3}{8}$ ของเงิน ๓๖๕ บาท หาอยู่ ๓๓
วัน จะได้เงินเท่าไร?

- (๔) ถ้า $\frac{3}{5}$ ของราคาม้าตัวหนึ่ง ๗๔๔ บาท ถ้าฉันซื้อม้า
มา ๗๓ ตัว จะเป็นเงินเท่าไร?
- (๕) $\frac{3}{7}$ ของ ๗๖๘๖ บาท คูณด้วย $\frac{2}{3}$ ของ ๓๗๒ จะเป็น
เท่าไร?
- (๖) ฉันเดินทางวันละ $\frac{4}{5}$ ของ ๑๐๕๗ เส้น ๑๔ ว่า ถ้าเขา
เกินสัปดาห์หนึ่งจึงตลอดทาง ถามว่าทางนี้ยาวเท่าไร?
- (๗) ฉันไปมาไต่วันละ $\frac{5}{8}$ ของ ๑๖ ไร่ ฉันไปมาอยู่ ๑๕ วัน
จะได้กี่ไร่?
- (๘) น้ำตาลกรั่มละ ๒๕ $\frac{1}{2}$ สตางค์ ถ้าซื้อสัก ๑ กิโลกรัม
๑๒ กรัม จะเป็นเงินเท่าไร?
- (๙) เรือกลไฟแล่นไป $๑๕\frac{3}{4}$ ไมล์ใน ๑ ชั่วโมง ถ้าเรือ
กลไฟแล่นไปวันหนึ่ง จะเป็นทางไกลเท่าไร?
- (๑๐) ฉันหาเงินวันละ $\frac{9}{5}$ บาท เกือบหนึ่ง และหาไต่วันละ
 $\frac{2}{5}$ บาท ๓๕ วัน ฉันหาเงินได้เท่าไร?
- (๑๑) ม้า ๑๕ ตัว ราคารวม ๕๓๒ $\frac{1}{2}$ บาท ราคาม้าตัวละ
เท่าไร?
- (๑๒) บิภามีเงิน $\frac{3}{5}$ ของเงิน ๑๓๑๒ บาท กับเงิน $\frac{1}{5}$ ของ
๕๕๐ บาท จะแบ่งให้บุตร ๔ คน จะให้คนละเท่าไร?

- (๑๓) รถยนต์วิ่ง $\frac{9}{5}$ ของ ๒๐ ไมล์ ใน ๕ ชั่วโมง ถ้า ๑ ชั่วโมงรถยนต์ไปไกลเท่าไร ?
- (๑๔) เหล็ก ๑๒ ท่อน หนัก $\frac{3}{4}$ ของ ๒๘๘ กิโลกรัม ท่อนหนึ่งหนักเท่าไร ?
- (๑๕) เดินเท้าทางไปทางถนนสายหนึ่ง $\frac{3}{5}$ ของ ๓๑๐ เส้น ๑๐ วา และเดินต่อไปอีก $\frac{7}{10}$ ของ ๑๒๘ เส้น ๑๖ วา หากกลับเดิน ๒ วันถึง เดินเท้าวันละเท่าไร ?
- (๑๖) ฉันใช้เงินสำหรับครอยครว้เดือนละ ๑๕ $\frac{1}{5}$ บาท ฉันใช้เงินสิ้นไป ๒๔๔ บาท ฉันใช้เงินอยู่ที่เดือน ?
- (๑๗) เชือกเส้นหนึ่งยาว $\frac{3}{4}$ ของ ๓๐๔ เส้น กับอีกเส้นหนึ่งยาว $\frac{1}{5}$ ของ ๕๑๕ เส้น ๒๐ วา เมื่อต่อกันแล้ว คัดออก ๓๒ ท่อนเท่า ๆ กัน ท่อนหนึ่งจะยาวเท่าไร ?
- (๑๘) ข้าวสารอย่างทีละสองท่อน ๑๖ $\frac{1}{10}$ บาท อย่างกลางละสองท่อน ๑๔ $\frac{3}{5}$ บาท ถ้าปนกันเข้าจะขายละสองเท่าไรจึงจะพอคุ้ม ?
- (๑๙) ทางสายหนึ่งยาว ๕๔๑๐ เส้น คนเดินไปแล้ว $\frac{6}{8}$ ของทางนั้น แล้วโดยสายรถไฟไป $\frac{2}{5}$ ของทางนั้น ที่เหลือเดินอีก ๑๕ วันถึง คนนั้นเดินทางที่เหลือวันละเท่าไร ?

(๒๐) $\frac{๓}{๓}$ ของ ๒๑ บาท เป็นราคาแพะตัวหนึ่ง ถ้าขายแพะ
 ๑๓๒ ตัว ซึ่งตัวราคาตัวละ $\frac{๒}{๓}$ ของ ๔๔ บาท จะได้
 รั้วกี่ตัว?

ตัวอย่างข้อนี้เป็นตัวอย่างวิธีทำโจทย์เศษส่วน ซึ่ง
 นักเรียนจะต้องสังเกตจำไว้ด้วยคือ

ตัวอย่างที่ ๑ เด็กชายคนหนึ่งใช้เงินไป $\frac{๒}{๓}$ ของเงินที่มีอยู่
 แล้วยังมีเงินเหลืออยู่ ๓๒ บาท เมื่อแรก
 เด็กนั้นมีเงินเท่าไร?

วิธีทำ เด็กชายใช้เงินไป $\frac{๒}{๓}$ ของเงินจำนวน ๑
 เข็มมี ๓ ส่วน ใช้ไป ๒ ส่วน คงเหลือ ๑ ส่วน คือ
 เหลืออยู่ $\frac{๓-๒}{๓} = \frac{๑}{๓}$ ของเงินจำนวนนั้น
 แต่ $\frac{๑}{๓} = ๓๒$ บาท

∴ เข็มมีเงิน $\frac{๓}{๓} = ๓๒ \times ๓ = ๙๖$ บาท

ตอบ ๙๖ บาท

ตัวอย่างที่ ๒ นาย ก. ละครอคา เข้าที่ $\frac{๑๑}{๑๓}$ ของที่ดินพงษ์
 แห่งหนึ่งเพื่อให้นาย ก. ที่เหลือให้นาย ส.
 สง่างาม เช่นเป็นราคาเงินน้อยกว่านาย ก.
 ๔๐ บาท งบหาราคาค่าเข้าพงษ์นั้น

วิธีทำ

นายก็เข้าพวงหรีด $\frac{๑๑}{๑๓}$ ของที่ดินพวงหรีด
พวงหรีดแบ่งเป็น ๑๓ ส่วน นายก็เข้า ๑๑ ส่วน
คงเหลือ ๒ ส่วน

นายก็เข้าพวงหรีด $\frac{๑๓-๑๑}{๑๓} = \frac{๒}{๑๓}$ ของพวงหรีด

นายก็เข้าพวงหรีดน้อยกว่านายก็ $\frac{๑๑-๒}{๑๓} = \frac{๙}{๑๓}$ ของพวงหรีด

แต่ $\frac{๙}{๑๓} = ๙๐$ บาท

$\frac{๑}{๑๓} = ๙๐ \div ๙ = ๑๐$ บาท

$\therefore$ ราคาพวงหรีด $\frac{๑๓}{๑๓} ๑๐ \times ๑๓ = ๑๓๐$ บาท

ตอบ ๑๓๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๔ ถิ่นใช้เงินไป $\frac{๓}{๕}$ ของเงินของถิ่น และใช้ไป
อีก $\frac{๑}{๕}$ ของเงินนั้น แล้วยังเหลืออยู่อีก ๔๘
บาท เกินถิ่นมีเท่าไร?

วิธีทำ

ใช้ไปครั้งที่หนึ่ง $\frac{๓}{๕}$ ของเงินของถิ่น

ใช้ไปอีก $\frac{๑}{๕}$ ของเงินนั้น

รวมใช้ไป ๒ ครั้ง $\frac{๓+๑}{๕} = \frac{๔}{๕}$ ของเงินของถิ่น

$\therefore$ คงเหลือ $\frac{๕-๔}{๕} = \frac{๑}{๕}$ ของเงินของถิ่น

แต่ $\frac{๑}{๕} = ๔๘$ บาท

$$\therefore \text{เกิมนันมี } \frac{5}{x} = 44 \times 5 = 220 \text{ บาท}$$

ตอบ ๒๔๐ บาท

คำแนะนำ ครูจะต้องอธิบายแนะนำแก้กตามที่ได้วาง
ทวอย่างไว้โดยใช่วิธีตามให้แก้เข้าเ้า

แบบฝึกหัด

- (๑) เงิน $\frac{2}{3}$ ของ ๖๔๔ บาท จะเป็นเท่าไร?
- (๒) เงิน $\frac{3}{4}$ ของ ๑๖๔ บาท จะเป็นเท่าไร?
- (๓) เงิน $\frac{5}{6}$ ของ ๓๖๖ บาท จะเป็นเท่าไร?
- (๔) เงิน $\frac{3}{4}$ ของ ๑๔๔ บาท จะเป็นเท่าไร?
- (๕) $\frac{4}{5}$ ของ ๑๐๐ เส้น ๑ วา ๑ ศอก จะเป็นเท่าไร?
- (๖) $\frac{2}{3}$ ของ ๑๓ ซึ่ง ๑ คำถึง จะเป็นเท่าไร?
- (๗) เงิน $\frac{3}{4}$ ของ ๖๔๐ บาท บวกเงิน $\frac{2}{5}$ ของ ๒๕๐ บาท
จะเป็นเท่าไร?
- (๘) เงิน $\frac{2}{3}$ ของ ๓๖๔ บาท กับเงิน $\frac{3}{4}$ ของ ๔๑๖ บาท
รวมกัน จะเป็นเท่าไร?
- (๙) เงิน $\frac{3}{4}$ ของ ๔๔๗ บาท บวกเงิน $\frac{3}{4}$ ของ ๔๑๖ บาท
จะเป็นเท่าไร?
- (๑๐) $\frac{5}{6}$ ของจำนวน ๓๖๔๔ กับ $\frac{4}{5}$ ของ ๔๗๖ รวมกัน

เป็นเท่าไร?

- (๑๑) $\frac{๒}{๓}$ เท่ากับเงิน ๒๒๐ บาท จะเป็นเงินเท่าไร?
- (๑๒) $\frac{๓}{๕}$ ของ ๑๒๐๐ กิโลเมตร ๑๐ เมตร จะเป็นเท่าไร?
- (๑๓) $\frac{๔}{๑๓}$ ของ ๔๐ เส้น ๑๓ วา ๗ ศอก จะเป็นเท่าไร?
- (๑๔) $\frac{๗}{๘}$ ของ ๑๔๐ กิโลเมตร ๗๖ เมตร จะเป็นเท่าไร?
- (๑๕) $\frac{๓}{๘}$ ของ ๗ ปี ๔๐ วัน จะเป็นกี่วัน? (เกินหนึ่ง ๓๐ วัน)
- (๑๖) เงิน $\frac{๕}{๗}$ ของ ๔๔๐ บาท บวก ๓๖๗๐ บาท จะเป็นเท่าไร?
- (๑๗) เงิน $\frac{๒}{๕}$ ของ ๕๗๐๕ บาท ลบเงิน $\frac{๑}{๘}$ ของ ๔๖๐๐ บาท จะเป็นเท่าไร?
- (๑๘) $\frac{๕}{๘}$ ของ ๖๔๐ เส้น ๑๖ วา บวกกับ $\frac{๓}{๕}$ ของ ๑๐๕ เส้น ๑๐ วา จะเป็นเท่าไร?
- (๑๙) ข้อข้าว $\frac{๓}{๘}$ ของ ๒ เกวียนราคาทะนานละ ๒๕ สตางค์ จะสิ้นเงินเท่าไร?
- (๒๐) ถ้าฉันเดินทาง $\frac{๒}{๓}$ ของ ๘๐๐ เส้น ๒ วา นั้งเกินไ้ $\frac{๓}{๕}$ ของ ๕๐๐ เส้น ๑๐ วา ถามว่าใครจะเกินมากกว่ากันเท่าไร?

- (๒๑) บิคาหาเงินไว้วันละ $\frac{1}{2}$ ของเงิน ๑๕ บาท บุครหาไว้วันละ $\frac{1}{3}$ ของเงินบิคาหาไว้ ถามว่าบุครหาไว้วันละเท่าไร?
- (๒๒) ฉันทมีมะม่วง ๑๓๒ ผล แต่กินเสีย $\frac{3}{5}$ และนำเสียอีก $\frac{1}{5}$ ของที่เหลือ ถามว่ายังเหลือมะม่วงอีกเท่าไร?
- (๒๓) แม่ค้าคนหนึ่งมีแมงกุดเหลือ ๒๖๔ ผล เขาขายไป $\frac{1}{3}$ ของแมงกุด ครึ่งที่ ๒ ขายไป $\frac{2}{5}$ ของที่เหลือ เกมแม่ค้านั้นซื้อแมงกุดมาเท่าไร?
- (๒๔) ฉันทต้องการหาเงิน $\frac{3}{5}$ ของเงิน ๓๕๐. ซึ่ง ฉันทจะมีเงินเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าทวีพอ ก็ ฉันทมีเงินเท่าไร?
- (๒๕) ฉันทมีเงิน $\frac{1}{2}$ ของเงิน ๓๕๐.๕๐ น้องมี $\frac{3}{5}$ ของเงิน ๑๕๐๐ รูปี ถามว่าเงินของใครจะต่างกันกี่บาท?
- (๒๖) ฉันทใช้เงินไป $\frac{2}{5}$ ของเงินที่มีอยู่แล้ว ใช้ไปอีก $\frac{1}{5}$ ของเงินที่มีอยู่ ที่สุดฉันทมีเงินเหลืออยู่ ๒๖๐ บาท เกมฉันทมีเท่าไร?
- (๒๗) ข้าพเจ้าขายที่ กินไป แปลงหนึ่ง ราคา ๑๓๔๑๕ บาท แต่ผู้ซื้อใช้เงินให้เพียง $\frac{3}{5}$ ของราคาที่ดิน ดังนั้นผู้ซื้อยังจะต้องใช้เงินให้ข้าพเจ้าเท่าไร?

- (๒๘) ฉันแบ่งเงินให้บุตร ๓ คน ให้คนที่ ๑ ได้ $\frac{2}{5}$ ของเงิน
 กอนั้น คนที่สองกับคนที่หนึ่งได้เท่ากัน ถ้าคนที่สาม
 ได้ ๖๐๐ บาท คนที่ ๑ จะได้เท่าไร?
- (๒๙) ฉันใช้เงินไป $\frac{3}{5}$ ของเงินที่มีอยู่ ภายหลังใช้ไปอีก $\frac{1}{10}$
 ของที่เหลืออยู่ แล้วยังมีเงินเหลืออยู่ ๑๓๒ บาท
 เก็บฉันมีเงินเท่าไร?
- (๓๐) $\frac{2}{3}$ ของราคาม้าตัวหนึ่งเท่ากับ $\frac{3}{5}$ ของควายตัวหนึ่ง แต่
 ควายราคาตัวละ ๘๐ บาท จะเป็นม้าตัวละเท่าไร?

ชุดที่ ๑

- (๑) คนหนึ่งเดินทาง ๕ วัน ได้ ๕๓ กิโลเมตร เดินทางละ
 ๖ ชั่วโมง ถ้าเขาจะเดินเพียงวันละ ๕ ชั่วโมง เมื่อ
 เขาเดินได้ไกล ๗๖ ๕ กิโลเมตร เขาจะต้องเดินกี่วัน?
- (๒) ฉันขายหมวกสักหลาดไป ๑๒๐ ใบ เป็นเงิน ๗๕๐ บาท
 มีกำไรใบละ ๑.๕๐ บาท หุ่นซื้อมาใบละเท่าไร?
- (๓) ทหารกองหนึ่งได้รับเงินแจกคนละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์
 สิ้นเงินแจกไป ๘,๐๐๐ บาท ทหารกองนั้นมีจำนวน
 เท่าไร?
- (๔) นายแสง พันธุ์เฒ่า เกิด พ.ศ. ๒๔๓๑ นางสาวพิน้อง

เกิด พ.ศ. ๒๔๔๑ นายแสงมีอายุแก่กว่าวันยังวัน?

- (๕) เงิน ๘๔๕๖๐ บาท ขวดยับ ๘๘๔๕๒ บาท และ ๒๓๔๕๐ บาท ลบด้วย ๘๘๔๕๔ บาท ที่เหลือแลกเงินรูยี่ได้เท่าไร?
- (๖) บิคาหาเงินไ้สัปดาห์ละ ๒๕ บาท ๕๒ สดางค์ บุตรหาไ้สัปดาห์ละ $\frac{๑}{๕}$ ของเงินที่บิคาหาไ้สัปดาห์หนึ่ง ถ้าเป็นเวลา ๓ สัปดาห์บุตรจะหาเงินไ้เท่าไร?

ชุดที่ ๒๐

- (๑) เมื่อ ๑๐ ปีล่วงมาแล้ว บิคาแก่กว่าบุตรเท่าตัว เกียวกับบุตรมีอายุ ๓๑ ปี ๔ เดือน ๑๕ วัน บิคามีอายุเท่าไร?
- (๒) ช้อข้าวเปลือกมา ๑๖ เกวียน ๓ สัปดาห์ ๑ ทะนาน เขามาแจกให้ราษฎรที่ซัดสนไ้ ๒๒ คน ราษฎรจะไ้รับแจกข้าวคนละเท่าไร?
- (๓) ถังใบหนึ่งมีท้อ ๒ ท้อ ท่อหนึ่งใ้มน้ำเข้านาทีละ ๓๒ ลิตรนาน ๒๒ นาทีน้ำเต็มถัง แต่ถ่อหนึ่งใ้มน้ำออกใ้ ๑๖ นาทีน้ำหมดถังทั้งนี้ น้ำออกนาทีละกี่ลิตร?
- (๔) เบ็ท ๘๗ ทีวี ราคาเท่ากับไ้ ๘๘ ทีวี ราคาไ้ทีวีละ ๑,๓๓ บาท เบ็ทราคาทีวีละเท่าไร?
- (๕) โรงเรือนที่สิงคโปร์แห่งหนึ่ง ถังเลี้ยงค่าอาหารให้

นักเรียนคนหนึ่งเก็บธนบัตร ๙๓๐ ถ้าเก็บธนบัตรใช้เงิน
 ๙๗๒๕๐ ซึ่งรวมทั้งเงินที่จ่ายในโรงเรียนด้วย
 ๙๘๐๐ ถามว่าโรงเรียนนั้นมีจำนวนนักเรียนเท่าไร?

- (๖) ถ้า $\frac{1}{5}$ ของเงินพี่มากกว่าเงินน้อง ๑๓๐ บาท เงินน้อง
 ซื้อวิสกี้ได้ ๕๖ บาท ใ้ ๔ ตัว ถ้าเอาเงินของพี่ซื้อ
 วิสกี้ตามราคานั้นข้างจะใ้กี่ตัว?

ชุดที่ ๓

- (๑) เกิดผืน รั้วกั้น มีบ้านว่าวยาว ๓๕ เมตร ๑ เกชไมตร
 ๔ เซนติเมตร เกิดผืน ท่างาม มีบ้านยาว ๗๘ เมตร
 ๔ เกชไมตร ๘ เซนติเมตร เกิดผืน จะต้องใ้เกิด
 ผืนเท่าไร จึงจะมีเท่ากัน?
- (๒) รงทำ ๑๓๐ เส้น ๑๕ วา ๒ ศอก ใ้เป็นเมตร
- (๓) ฉันเอาเงินจำนวนหนึ่ง ซื้อถุงเท้าราคาคู่ละ ๕๕ สตางค์
 ฉันซื้อใ้ ๔ โหลคู่ ถ้าเอาเงินจำนวนนั้นซื้อถุงมือคู่ละ
 ๓๓ สตางค์ จะใ้ได้ถุงมือกี่คู่?
- (๔) แยกซื้อวิสกี้ ๓๓ ตัว ราคาตัวละ ๓๓ บาท เมื่อเลียบ
 ไว้ฆ่าขายเสีย ๑๓ ตัว ใ้เงิน ๕๘๕ บาท ที่เหลือ
 ขายซากกุนตัวละ ๕ บาท ถามว่าแยกจะใ้กำไรหรือ
 ซากกุนเท่าไร?

- (๕) เงินเหรียญอินโดจีน ๑ เหรียญ แลกเงินสยามได้ ๑ บาท ๒๕ สตางค์ พ่อค้าคนหนึ่งซื้อปลาอย่างมาว้อยละ ๑๘ เหรียญ เขามาขายร้อยละ ๒๑ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าซื้อมา ๘๐๐ ไม้มะไรได้กำไรเป็นเงินสยามเท่าไร?
- (๖) $\frac{2}{3}$ ของเงินพี่มากกว่าเงินน้อง ๕๐ บาท ถ้า $\frac{1}{3}$ ของเงินน้องเป็น ๒๐๐ บาท เขามีเงินคนละเท่าไร?

ชุดที่ ๔

- (๑) สีน้าปลาเค็มจะบรรจุลงกระสอบละ ๖ กิโลกรัม ถ้ามีปลาเค็มหนัก ๙๖๓ กิโลกรัม จะต้องใช้กระสอบเท่าไร?
- (๒) เลขจำนวนหนึ่งแบ่งด้วย ๓๒๓ ได้ผลลัพธ์ ๑๒๕ ถ้าเอา ๑๘๐ แบ่ง จะต้องเท่าไร?
- (๓) ชายคนหนึ่งเดินทาง ๒๔ กิโลเมตร เวลา ๘ ชั่วโมง ถ้าชายนี้จะต้องเดินทาง ๔๖๐ กิโลเมตร เขาจะกินอยู่กี่ชั่วโมง?
- (๔) แบ่งเงิน ๑๑๕ ชั่ง ๑๕ บาท ให้แก่ภรรยาและบุตร ให้ภรรยาได้ร้อยละ ๓ เท่า บุตรคนที่ ๑ ได้ ๒ เท่า บุตรคนที่ ๒ ได้ ๑ เท่า จะต้องคนละเท่าไร?

- (๕) ฉันมีมฤตกติกเป็นเงิน ๔๐๘ บาท แบ่งให้บุตร ๒ คน คนละ $\frac{๑}{๕}$ ที่เหลือนั้นยกให้ภรรยา ถามว่าภรรยาจะได้อะไร?
- (๖) พ่อค้าแจกคนหนึ่งส่งโคไปขายที่สิงคโปร์ ๑๓๕ ตัว ทิกราคาซื้อมาตัวละ ๕๐ บาท ขายไปได้กำไรรวม ๓๑๕ บาท แจกเจ้าของอะไรเงินเทวัญทอดลาอะไร?

ชุดที่ ๕

- (๑) ชายคนหนึ่งหาเงินได้ในปีหนึ่ง ๒๔,๖๐๐ บาท ถ้าต้องการจะเก็บไว้ ๒,๐๐๕ บาท นอกนั้นใช้ไปหมด ชายนั้นใช้ไปวันละเท่าไร? (ปีหนึ่ง ๓๖๕ วัน)
- (๒) ๑๘ เซกโตกรัม ๘ กรัม ๘ เซนติกรัม เป็นกี่เซ็นต์กรัม?
- (๓) แร่มีน้ำหนัก ๑๑๐ ทาย ๑๐ ชั่ง ถ้าแบ่งแร่ ออกบรรจุถุงละ ๑๕ ชั่ง ๓ บาท จะต้องการถุงเท่าไร?
- (๔) เสาโทรเลขปักอยู่ริมทางรถไฟ มีระยะห่างกัน ๒๐ วา ถ้ารถไฟเดินผ่านไป ๑๑๐ เสา เป็นเวลา ๕ ชั่วโมง ๓๐ นาที ถามว่า ๑ นาทีรถไฟไปได้ไกลกี่เมตร?
- (๕) พ่อมีเงิน $\frac{๗}{๑๒}$ ของน้อง น้องมีมากกว่าพ่อ ๑๑๕ บาท ขอรบกวนว่าเขามีเงินคนละเท่าไร?

- (๖) เงินสยาม ๑๐๐๔๕ บาท กับเงินคองดลา ๑๐๐๔๕ เหรียญ จะเท่ากันกับบาท?

ชุดที่ ๖

- (๑) รงหาเลขจำนวนหนึ่ง ซึ่งเมื่อหักออก ๘๐,๐๐๐ แล้ว ทหารด้วย ๔๕ ก็จะได้ผลลัพธ์เป็น ๕๖๗
- (๒) คนงานคนหนึ่งได้ค่าจ้างสัปดาห์ละ ๖ บาท แต่ถ้ามา สายครึ่งหนึ่งจะต้องถูกตัดเงินเกินเสีย ๓ บาท เมื่อ ทำงานอยู่ ๒ ปี ได้รับเงิน ๖๐๗ บาท จะเป็นเขา มาสายกี่ครั้ง?
- (๓) ทองคำหนัก ๑ บาท ราคา ๒๓.๗๕ บาท นากราคา น้อยกว่าทองคำครึ่งหนึ่ง ถ้าซื้อทองคำและนากหนัก อย่างละ ๔ คำดิ่ง จะสิ้นเงินเท่าไร?
- (๔) เหล้าองุ่น ๑ ชล. ๓๕ ด. เจือน้ำตองอีก ๒๔ ด. แล้ว กรอกลงในขวดขวดละ ๖๕ ชล. จะได้กี่ขวด?
- (๕) ใ้ไก่ฝูงหนึ่งเจ้าของขายไปเสีย $\frac{3}{5}$ ของไก่ฝูงนั้น แล้ว ยังมีเหลืออยู่ ๑๒๕๖ ตัว ถามว่าขายไปกี่ตัว?
- (๖) ฉันทส่งข้าวสารไปถึงคโปร ๓๒๐ กระสอบ ราคากระสอบ ละ ๑๒ บาท ๕๐ สตางค์ ฉันทจะได้รับเงินเหรียญ คองดลาเท่าไร?

ชุดที่ ๗

- (๑) รถไฟฟ้ากรุงเทพฯ ถึงสถานีปลายทางที่ ๓,๐๕๐ เส้น
๑๕ นาที ถ้ารถไฟคันหนึ่งต้องเดินตลอดทางนี้ภายใน
เวลา ๕ ชั่วโมง รถไฟจะเดินชั่วโมงละเท่าไร?
- (๒) สัตว์ชนิดหนึ่งบินขึ้นภูเขาได้ชั่วโมงละ ๑,๐๐๐ ฟุต
ถ้าลงได้ชั่วโมงละ ๑,๕๐๐ ฟุต ถ้าภูเขาสูง ๙,๐๐๐
ฟุต อยากรทราบว่าสัตว์นั้นเมื่อมันขึ้นไปช้ากว่าลง
ได้ชั่วโมง?
- (๓) กระบี่ ๕๐ ตัวกับแพะ ๓๕ ตัว ราคาารวมกัน ๒๔๖
เหรียญบาท ๕ บาท ๘๕ สตางค์ แต่ราคาแพะตัวละ
๓๐.๑๑ บาท ถามว่ากระบี่ตัวละเท่าไร?
- (๔) นายนั้น คล่องงาน เดินชั่วโมงละ ๓,๐๐๐ เมตร
นายสั้น มีสุข เดินชั่วโมงละ ๑,๕๐๐ เมตร ถ้าเขา
ทั้งสองเดินทางรวมกัน ๑๕๐ กิโลเมตร นายนั้นจะถึง
ก่อนนานเท่าไร?
- (๕) นายวัน คงทน ใช้เงินไป $\frac{๒}{๓}$ ของเงิน ๑๔๕ บาท
นายชาญ สิริ ใช้เงินไป $\frac{๓}{๕}$ ของเงิน ๑๔๒ บาท
นายผั่น เจริญทรัพย์ ใช้เงินเหรียญสตางค์ไป ๑๖๒๓
อัน อยากรทราบว่า ๓ คนใช้เงินไปรวมเท่าไร?

- (๖) $\frac{๔}{๗}$ ของสมบัติฉันกับของน้อง ต่างกันอยู่ ๓ ซึ่ง ๒ บาท
ถ้าฉันมีเงิน ๖๓ ซึ่ง น้องจะมีเท่าไร?

ชุดที่ ๘

- (๑) เขา ๖๐ ทหาร ๑๗๗๐๐ โภยวิธีหารแบ่ง (แยก
แฟกเตอร์) ใช้ตัวแยกเพียง ๓ ตัว
- (๒) ฉันต้องการมะกรูด ๓๖๕ ซีก แต่มะกรูดผลหนึ่ง
ทั้งผ่า ๗ ซีก แล้วทิ้งเสีย ๒ ซีกทุกผล อยากทราบว่า
เมื่อได้ครบแล้ว จะเป็นมะกรูดทั้งเสียกี่ซีก?
- (๓) กำแพงบ้านเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๑๗ วา
๓ ศอก ยาว ๓ เส้น ๑๕ วา โดยรอบกำแพง
นี้จะยาวเท่าไร?
- (๔) ชื้อของมา ๓๐ สิ่ง ราคาถึงละ ๒๕ สตางค์ ภายหลัง
ขายไป ๒๕ สิ่ง ก็คุ้มทุนพอดี ถ้าขายทั้งหมดจะ
กำไรเท่าไร?
- (๕) ขายเรือกลไฟลำหนึ่ง ๔๑๑๔ บาท จากทุน $\frac{๑}{๑๑}$ ของ
ราคาเรือลำนั้น ถามว่าเรือนี้ซื้อมาเท่าไร?
- (๖) โกล ๒๙ ตัว ราคา ๘ ๒๓๔๙ ถ้าฉันมีเงิน ๘ ๗๒๙
จะซื้อโกลได้เท่าไร?

ชุดที่ ๘

- (๑) เลข ๓ จำนวนคูณกันได้ ๒๕๕๐๐ จำนวนที่ ๑ มากกว่าจำนวนที่สอง ๑๐ ถ้าจำนวนหนึ่งเป็น ๒๕ พหุคูณจำนวนที่ ๓
- (๒) เชือก ๒ เส้น เส้นที่หนึ่งยาว ๓ เส้น ๑๔ วา ๓ ศอก เส้นที่สองยาวกว่าเส้นที่หนึ่ง ๑ เส้น ๑๕ วา ๒ ศอก คียบ ถ้าต่อกันจะยาวเท่าไร?
- (๓) บ้านหนึ่งซื้อข้าวมา ๑๓ เกวียน ๓๒ ถึง ๑๗ ทะนาน กินเสีย ๔ เกวียน ๕๗ ถึง ๑๐ ทะนาน ที่เหลือแบ่งขายทะนานละ ๘ สตางค์ ถ้าขายไปหมดจะได้เงินเท่าไร?
- (๔) น้ำสุรา ๑ ชล. ๕๐ ถ. บรรจุลงขวดแล้ว ๓ โหล ขวดหนึ่งบรรจุ ๗๕ ชล. ยังจะเหลือสุราที่ไม่ได้บรรจุขวดเท่าไร?
- (๕) $\frac{๑}{๕}$ ของเงินข้าพเจ้าเท่ากับ $\frac{๑}{๕}$ ของเงินน้อง ถ้าฉันมีเงิน ๔๕๐ บาท พี่มีเท่าไร?
- (๖) ฉันส่งเกลือไปขายที่เมืองพระตะบอง ๑๓๐ กระสอบ กิโลกรัมละ ๑ เหรียญอินโกลัน ฉันขายกระสอบละ ๒ เหรียญครึ่ง เมื่อขายหมดมีกำไร ๒๖๐ บาท ถามว่าทุนกระสอบละเท่าไร?

ชุดที่ ๑๐

- (๑) จงทำ $๓๕ \times ๖๗ + ๒๐ \times ๖๘ - ๔๕๗๘ \times ๕ \div ๖๔ = ?$
(ทำอย่างแยกแฟกเตอร์)
- (๒) พ่อค้าคนหนึ่ง ซื้อข้าว ๖๗ ถัง ราคาข้าวละ ๕๓ บาท และต้องเสียค่าเลี้ยงวัวละ ๔๖ บาท และขายเสีย ๕ ถัง ที่เหลือจะต้องขายข้าวละเท่าไร จึงจะได้กำไร ๑๒๓ บาท?
- (๓) นายเขื่อน พงศ์ศิริ มีที่ดินแปลงหนึ่ง ๒๖ ไร่ ให้เช่าเลี้ยงเป็ด ๒๒ ตัว ของตัวกัน ให้ค่าเช่าเจ้าของละ ๒๘ บาท ๘ สตางค์ อยากรทราบว่า ที่ดินไร่หนึ่งได้ค่าเช่าเท่าไร?
- (๔) ไข่เป็ดกระทู้นึ่งมีเท่าไรไม่ทราบ แต่ถ้าขายเสีย ๑,๖๒๙ ฟอง แล้วเอามาใส่อีก ๑,๔๒๗ ฟอง จะรวมเป็นไข่ ๒,๕๔๓ ฟอง เก็บมีกี่ฟอง?
- (๕) ฉันใช้เงินไป $\frac{๒}{๓}$ ของเงิน แล้วหาได้อีก ๒๕ บาท ให้น้องเสีย ๖๐ บาท ที่สุดท้ายเหลือเงิน ๘๐ บาท เก็บจะมีเท่าไร?
- (๖) ๒๐๘.๗๕ บาท กับ $\frac{๓}{๗}$ ของเงิน ๒๙๐ ซึ่ง ๔๐ บาท จะเป็นกัหรียญกอลดลึงคไปร์?

ชุดที่ ๑๑

- (๑) รงทำ ๓๔, ๕๖๗, ๘๐๐ นาทำให้เป็น ปี เดือน วัน
ตามลำดับไป
- (๒) ในวันหนึ่ง นายกล้า แม่หนทาง เกินทางไก่อกล
๕๓๙ เส้น ๑๒ วา ๓ คอก ถ้าเขาออกเกินทางทั้งแก่
วันที่ ๑ มิถุนายน ถึงวันที่ ๙ กันยายน วันรุ่งขึ้น
หยุดเกิน อยากทราบว่าเขาเกินทางไก่อกลเท่าไร?
- (๓) แชกซื้อโค ๔๘ ตัว ให้เงินเขาไปข้างแล้ว แต่ยังไม่
ซื้อเขาไว้อีก เมื่อขายไก่อแล้ว จึงนำเงินไปให้เขา
เป็นเงิน ๔๒๐ บาท แชกยังเหลือเงิน ๑, ๕๘๔ บาท
ขายโคตัวละเท่าไร?
- (๔) รถไฟคันหนึ่งแล่นวันละ ๙๘ กิโลเมตร ๓๖ เมตร
ถ้ารถไฟแล่นอยู่ ๑๕ วัน จะไปไก่อกลเท่าไร?
(ตอบเป็นมาตราวิททางยาวไทย)
- (๕) คนส่งข้าวโกชนไปขายที่สิงคโปร์ ๑๖๙ กระสอบ ราคา
กระสอบละ ๘ ๑.๔๕ ทุกที่ซื้อมา ๑๘๐ บาท จะไก่อ
กำไรเท่าไร?
- (๖) ช่างไหนจะมากกว่ากันเท่าใด $\frac{๓}{๕}$ ของ ๖ ซึ่ง ๕ ทำถึง
ครึ่ง กับ $\frac{๒}{๕}$ ของเงิน ๑๒๓๘ บาท

ชุดที่ ๑๒

- (๑) $(๑๖๒๕ + ๘๕๐๓ - ๖๕๓๔) \times (๓๐๕ - ๒๐๔) = ?$
- (๒) ในการขายน้ำเทศและน้ำไทยไปได้เงินรวม ๒,๕๓๒ บาทนั้น ขายน้ำไทยไป ๑๒ ตัน ราคาตันละ ๖๕ บาท ส่วนน้ำเทศไม่ทราบว่ากี่ตัน แต่น้ำเทศตันหนึ่งแพงกว่าน้ำไทย ๖๕ บาท อยากทราบว่าขายน้ำเทศไปกี่ตัน?
- (๓) ระยะทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึง สถานี แปรรว ๕๔ กม. ๘ ซม. ๓ มม. จากแปรรวถึงปราจีนบุรี ๕๕ กม. ๓ ซม. และจากปราจีนบุรีถึงศรีบุญเรืองประเทศ ๑๑๔ กม. ๘ ซม. ๗ มม. ถ้ารถจักรมีกำลังแล่นไปชั่วโมงละ ๔๘ กม. ทั้งต้นแต่ศรีบุญเรืองประเทศ เวลานานเท่าไรจึงจะถึงกรุงเทพฯ?
- (๔) รถถังเอาข้าวเปลือกกักขังซึ่งมีราคาขายละ ๘๐ สตางค์ แลกกับข้าวสาร ๑๕ กระสอบ ราคากระสอบละ ๑๗ บาท ๑๐ สตางค์ ings พอกัน?
- (๕) ซอพรหมในอินเก็บ ๒๕ ผืน ราคาผืนละ ๑๖ ร้อย ๑๔ แอนนาเอามาขายผืนละ ๘ บาท จะขาดทุนหรือได้กำไรเท่าไร?

(๖) เขาอะไรมากุณกับ $\frac{4}{5}$ ของ ๕๖๗๘๙๑ ไร่ไร่ไร่

๗๕๗๑๘๘

ชุดที่ ๑๓

- (๑) ห่าน เป็ด ไก่ รวมกัน ๒๖๐ ตัว ห่านกับไก่รวมกัน เป็น ๒๕๐ ตัว แต่ห่านเป็นครึ่งหนึ่งของเป็ด ห่าน ห่าน เป็ด ไก่ มีอย่างละกี่ตัว?
- (๒) กระบี่อวี่งไถ่นาที่ละ ๕ เส้น โคอวี่งไถ่นาที่ละ ๕ เส้น ทางสายหนึ่งยาว ๑,๓๓๐ เส้น ถ้าโคกระบี่ออกพร้อมกัน ถามว่ากระบี่และโคจะถึงที่ต่างกันเวลาเท่าไร?
- (๓) เรือกลไฟลำหนึ่งแล่นไป ๑๔๕ ไมล์ ถึงเมืองที่หนึ่ง แล่นต่อไปอีก ๒๓๕ ไมล์ครึ่ง ถึงเมืองที่สอง เรือลำนี้แล่นไปถึงเมืองที่สามเป็นระยะทาง ๓ เมืองรวม ๑,๐๐๐ ไมล์ ถามว่าระยะทางเมืองที่สองถึงที่สาม ยาวเท่าไร?
- (๔) วิ ๒ ตัวกับควาย ๕ ตัวราคารวมกัน ๒๔๖.๔๐ บาท แต่ราคาวัวตัวหนึ่ง แพงกว่าราคาควายตัวหนึ่ง ๑๓.๒๐ บาท ถ้าราคาควายตัวละ ๔๕ บาท ถามว่า จะเป็นราคาสัตว์ ๒ ชนิดเท่าไร?

- (๕) ฉันส่งเงิน ๓๒๕ บาท ไปซื้อเครื่องยนตร์ไถนา ๕ คัน
ราคาคันละ ๖๖.๕๐ เงินที่ฉันส่งไปยังขาดอีก
เท่าไร ?
- (๖) ฉันใช้เงินไปในเคียนหนึ่ง $\frac{3}{5}$ ของเงินเคียน และฉัน
ยังเหลือเก็บส่งฝากคลังออมสิน ๑๒๐ บาท ถ้าเป็น
เวลานี้หนึ่ง ฉันจะใช้ไปเท่าไร ?

ชุดที่ ๑๔

- (๑) ซื้อถาดทองคำมาใบหนึ่งหนัก ๓๖ บาท ราคาหนัก
บาทละ ๒๓.๗๕ บาท ภายหลังขายไปก็อีกเท่าไร
หนักบาทหนึ่ง เป็นเงิน ๒ บาท ก็นั้นจะขายถาดนั้น
เท่าไร ?
- (๒) เชือก ๓ เส้นเส้นที่หนึ่งยาว ๑๓ กิโลเมตร ๓ เมตร
เส้นที่สองยาวกว่าเส้นที่หนึ่ง ๒๓ เมตร เส้นที่สาม
สั้นกว่าเส้นที่สอง ๑๘ เมตร เมื่อเอาเชือก ๓ เส้น
ต่อกันเข้าแล้ว ก็ทอดออกเท่า ๆ กัน เส้นหนึ่งจะยาว
เท่าไร ?
- (๓) เลข ๓ จำนวนเมื่อคิดเท่า ๆ กัน เป็นจำนวนละ ๔๘๑
ถ้าจำนวนหนึ่งเป็น ๓๒๗ และอีกจำนวนหนึ่งเป็น
๖๘๑ รงหาอีกจำนวนหนึ่ง

- (๔) ชื้อข้าวเปลือกไว้แล้ว ๑๓๐ เกวียน ๓๒ สัก ราคา
เกวียนละ ๕๔.๕๐ บาท ถ้าจะขายเขากำไรเกวียน
ละ ๓๐ บาท ถามว่า จะต้องขายราคาเท่าไร ?
- (๕) ถ้าเขา $\frac{๒}{๕}$ ของเงิน ๑๔๐ บาท ชดจาก $\frac{๒}{๓}$ ของเงิน
๑๗๕๐ บาท จะยังเหลือเท่าไร ?
- (๖) นายห้างที่สิงคโปร์ ชื้อข้าวสารจากโรงสีในสยาม
แห่งหนึ่ง ๑๕๒๕ กระสอบ นายห้างส่งเงินมาให้
๑๐๗๕๑.๕๐ เทียบมูลค่าลดตา จะเป็นขายข้าวไป
กระสอบละกี่บาท ?

ชุดที่ ๑๕

- (๑) พ่อค้าคนหนึ่งทำการค้าขายสามปี ได้เงิน ๕,๕๐๐ บาท
แต่เขาทรายว่า กำไรที่เขาได้ทั้งหมดเงิน ๑,๒๐๐ บาท
ถ้าคิดเฉลี่ยเขาลงทุนปีละเท่าไร ?
- (๒) ผ้าลินิน ๒ หลา ราคา ๓.๕๐ บาท ผ้าแพรราคาหลาละ
๑๐ สลึง ฉันมีเงินพอจะซื้อผ้าแพรได้ ๓ หลา แต่
เกรงจะไม่พอต้องการ จึงกลับซื้อผ้าลินิน ดังนั้นจะได้
ผ้าลินินกี่หลา ?
- (๓) เด็กคนหนึ่ง มีสตางค์แดง ๑,๖๕๑ อัน เขาเก็บไว้
๑๘๘ อัน นอกนั้นแบ่งให้เด็กที่รับไปแล้ว ๖๑ คน
ถามว่า เด็กคนหนึ่งจะได้สตางค์แดงกี่อัน ?

- (๔) เงินแท่งหนึ่งมีน้ำหนัก ๒๓๔ กรัม ๕ เซ็นติกรัม ๕ มิลลิกรัม ทำเหรียญได้ ๑๑๑ อัน ถามว่าเหรียญอันหนึ่งมีน้ำหนักเท่าไร ?
- (๕) โถ่ผึ้งหนึ่งขายไป $\frac{3}{8}$ แล้วขายเสียบอีก ๑๒ ตัว ก็ยังเหลือโถ่อยู่ ๑๒๔ ตัว โถ่ผึ้งนั้นกี่ตัว ?
- (๖) มีนัซซอผ้ามาจากเมืองอินเกีย ๑๒๐ กุลีๆ ละ ๕๐ รูปี ถ้าฉันเอาผ้าชิ้นนั้นมาขายชิ้นละ ๕ สลึง ฉันจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร ?

ชุดที่ ๑๖

- (๑) $(๕ \text{ กม. } ๗ \text{ ซม. } ๘ \text{ ม. บวกด้วย } ๓ \text{ กม. } ๖ \text{ ม. ลบด้วย } ๔ \text{ กม. } ๖ \text{ ม.}) \times ๒๒ \div ๘๖ = ?$
- (๒) ผู้ใหญ่ ๑๒ คน เด็ก ๑๕ คน หาเงินไปรวมกัน ๗๓๕ บาท ถ้าผู้ใหญ่หาได้คนละ ๔๕ บาท เด็กหาได้คนละเท่าไร ?
- (๓) ข้าวเปลือกขยับละ ๕๐ สตางค์ ฉันส่งไปให้โรงสี ๑๑๔ บับ โรงสีสีเป็นข้าวสารได้ครึ่งพอกี้ ฉันขายไปบับละ ๒ บาท ฉันจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร ?
- (๔) ชาย ๒ คนแหวเรือได้ชั่วโมงละ ๓๔ เซกโตเมตร ถ้าเขาแหวเรืออยู่วันละ ๘ ชั่วโมง สัปดาห์หนึ่งจะได้หักชั่งอยู่ไกล ๘๘๗.๖ กม. ?

- (๕) พี่มีโค ๓๕ ตัว ราคาตัวละ ๔๕ บาท น้องมีม้า ๓๐ ตัว ราคาตัวละ ๕๐ ถ้าพี่น้องตกลงแลกสัตว์กัน จะต้องแลกเปลี่ยนให้กันเท่าไร ?
- (๖) ชายผู้หนึ่งมีมฤค ๕๐๔ บาท ให้บุตร ๒ คน ๆ ละ ๕ ที่เหลือขึ้นยกให้ภรรยาหมก ภรรยาจะไ้เงินเท่าไร ?

ชุดที่ ๑๗

- (๑) งบประมาณ ๑๒๐ ชั่ง ๕๐ บาท ให้เด็ก ๓ คน ให้คนที่ ๑ ได้มากกว่าคนอื่น ๆ ๒ ชั่ง ๑๖ บาท ก็คนที่ ๑ จะไ้เท่าไร ?
- (๒) นางสาวบุญปลูก มงคล เกิดวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๑ ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ อายุเขาไ้เท่าไร ?
- (๓) ลูกเสือคนหนึ่งเดินทางไ้ ๑๐ นาทีต่อ ๗๔ หลา ถ้าระยะทางที่ไ้ต้องเดินไกล ๕ ไมล์ ๓๑ หลา จะต้องเดินนานเท่าไร ?
- (๔) วัว ๑๕ ตัว ราคาเท่ากับข้าว ๑๔ เกวียน ถ้าวัวราคาตัวละ ๖๓ บาท ข้าวราคาเกวียนละเท่าไร ?
- (๕) ล้นเดินทางสายหนึ่งไปไ้ $\frac{๒}{๓}$ ของ ๓๖๓ เส้น ถ้าน้องเดินไปครึ่งทางนี้ ล้นเดินไ้มากกว่าน้องเท่าไร ?

- (๖) แยกส่งกระบี่ไปขายที่สิงคโปร์ ๑๓๐ ตัว ราคา
ตัวละ ๘.๕๕ บาท ซื้อมาตัวละ ๕๐ บาท จะกำไร
หรือขาดทุนเท่าไร ?

ชุดที่ ๑๘

- (๑) ถนนสายที่ ๑ ยาว ๒ ไมล์ ๑๖๕ หลา ๒ ฟุต สายที่ ๒
ยาว ๔ ไมล์ ๑,๕๖๐ หลา ๑ ฟุต อยากทราบว่าถนน
สองสายรวมกันยาวกี่ฟุต ?
- (๒) งบประมาณ ๕๓๕๑๖ บาท ๓๐๐ ให้แก่เด็ก ๓ คน
ให้คนที่ ๑ ได้ ๒ ส่วน คนที่ ๒ ได้ ๑ ส่วน กับเงิน ๖๐ บาท
คนที่ ๓ ได้ ๒ ส่วน อยากทราบว่าจะได้คนละเท่าไร ?
- (๓) ซื้อสุกร ๑๕ ตัว ราคาตัวละ ๒๘ บาท ๕๐ สตางค์
ขายไปเสีย ๘ ตัว ราคาตัวละ ๓๕ บาท ที่เหลือขาย
ตัวละ ๔๒ บาท จะกำไรหรือขาดทุนเท่าไร ?
- (๔) ซื้อข้าวเปลือกอย่างกลาง ๕ เกวียน เกวียนละ
๕๖.๒๕ บาท ปลูกข้าวอย่างกึ่ง ๑๐ เกวียน เกวียน
ละ ๖๘ บาท แล้วขายเป็นราคาข้าวอย่างกึ่งทั้งหมด
ถามว่ากำไรหรือขาดทุนเท่าไร ?
- (๕) โด่งหนึ่ง เมื่อขายไปแล้ว $\frac{3}{5}$ ที่เหลือขายเสีย ๘๒ ตัว
ยังเหลืออยู่ ๑๑๒ ตัว เก็บมีกี่ตัว ?

- (๖) ทางใต้ของฉันทันเคียนละ ๘๖๕.๒๕ ทางเลียบ ๘๒๕.๕๐
ถ้าฉันทาใต้ทั้งนี้หนึ่ง ฉันทจะมีเงินกี่บาท?

ชุดที่ ๑๘

- (๑) ถ้าแบ่งเงิน ๑,๔๐๐ บาท ให้แก่ชาย ๑๕ คน และหญิง
พวกหนึ่งไม่ทราบว่าเท่าไร แต่ชายได้คนละ ๔๐ บาท
และหญิงได้คนละ ๕๐ บาท จะเป็นหญิงพวกนั้นกี่คน?
- (๒) กถ้วยร้อยละ ๕๐ สตางค์ ลงทุนซื้อ ๔๕๐ ผล ชาย
๕ ผล ๓ สตางค์ เมื่อชายหมดจะได้อะไรหรือขาดทุน
เท่าไร?
- (๓) น้ำตาลหนัก ๑๓ กก. ๕๗๕ ก. ชาย ๑๕ ก. ละ
๓๐ สตางค์ ถ้าทุนซื้อ ๒๐๐ บาท เมื่อชายหมดจะ
ได้อะไรหรือขาดทุนเท่าไร?
- (๔) นายขาว กิเลศ เดินทางวันละ ๕๐๐ เส้น ๑๓ วัน
แต่ยังน้อยกว่านายกัน หาญกล้า เดินทางละ ๓๐ เส้น
เมื่อเขาเดินทาง ๒ สัปดาห์ เขาจะอยู่ห่างกันกี่ไมล์?
- (๕) พ่อมีเงินมากกว่าน้อง $\frac{๒}{๓}$ ถ้าน้องมีอยู่ ๕๖๐ บาท ถามว่า
พ่อจะมีเงินเท่าไร?
- (๖) แลกพ่อค้าที่สิงคโปร์ ส่งเงิน ๘๑๔๒๒ ให้พ่อค้าที่
กรุงเทพฯ คิดเป็นทุนราคาตัวละ ๔๕ บาท ถ้าส่ง

๑๑๐ บาท ถามว่าเรตต้องส่งวีไปกี่ตัว ینگจะพอกับเงินที่ส่งมานั้น

ชุดที่ ๒๐

- (๑) พ่อค้าซื้อใบชา ๓,๒๐๐ กรัม ราคากรัมละ ๒๐ สตางค์ ถ้าขายไป ๑,๖๐๐ กรัม ราคากรัมละ ๑๕ สตางค์ ที่เหลืออยู่จะต้องขายให้ได้กำไรครึ่งตัว เมื่อรวมกันกับที่ขายไปแล้ว ถามว่าเรตต้องขายกรัมละเท่าไร?
- (๒) เราซื้อถ่านห่อละ ๑๒๕ บาท เราซื้อไว้รวม ๑๔๐ หาบ แล้วบรรทุกลงเรือมาขายที่ตลาดจังหวัด หาบละ ๒ บาท ๑๐ สตางค์ เสียค่าเช่าเรือ ๔ บาท ค่าลูกจ้าง ๕ บาท ถามว่าเราจะได้กำไรเท่าไร?
- (๓) ล้อรถจักรยานวัดโคกขจรยาว ๓ หลา ๑ ฟุต จักรยานแล่นไปไกล ๒๖ ไมล์ ถามว่าล้อรถจะหมุนกี่รอบ?
- (๔) เมื่อ ๓ ปีที่แล้วมาแล้ว อายุของนายเจียม หอมจระ แก่กว่านายจวนน้องชาย ๒ เท่า ถ้าต่อไปอีก ๗ ปี อายุของเขาจะรวมกันเป็น ๘๓ ปี อยากทราบว่าเขี้ยวอายุของเขาทั้ง ๒ คนละเท่าไร?

- (๕) ก. ใช้เงินไป $\frac{3}{5}$ ของเงินของเขา แล้วใช้ไปอีก ๒๐๕ บาท เงินของ ก. บังเหลือน้อย ๓๐๐ บาท เก็บ ก. มีเท่าไร ?
- (๖) พ่อค้าคนหนึ่งส่งข้าวสารไปเมืองอื่นเที่ยว ๒๕๐ กระสอบ ราคากระสอบละ ๑๒.๕๐ บาท พ่อค้าจะได้รับเงินกี่บาท ?

โจทย์ระคน

- (๑) ทางสายหนึ่งยาว $\frac{3}{5}$ ของสายที่ ๒ ทาง ๒ สาย ที่ยาวกว่ากัน ๘๖ กิโลเมตร จะเป็นทางสายไหนยาวกว่ากันเท่าไร ?
- (๒) การใช้จ่ายเดือนหนึ่ง ชื้อถ่านหนักหอยละ ๕ สลึง ข้าวสารครึ่งกระสอบกระสอบละ ๑๒ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าอาหารวันละ ๑ บาท และใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดรวม ๓๔ บาท ๒๕ สตางค์ ถ้ามีเงินเดือนๆ ละ ๑๕๐ บาท สิ้นปีจะเหลือเก็บเท่าไร ?
- (๓) รถไฟกระบวนหนึ่งเดินได้นาทีละ ๕๐๘ เมตร ถ้ารถไฟเดิน ๓ ชั่วโมง ๕ นาที จะไปไกลเท่าไร ?
- (๔) พ่อค้าซื้อแกละ ๕๐ ตัว ราคาตัวละ ๒๐ บาท เขามาเลี้ยงไว้ขายไปเสีย ๔ ตัว ถ้าขายไป ๑๘ ตัว คิดกำไรกำไรตัวละ ๒ บาท ๗๕ สตางค์ ที่เหลือขายซาก

ทุนตัวละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ เมื่อขายหมดจะได้อะไร
หรือขาดทุนเท่าไร ?

- (๕) ฉันส่งเงินไปแลกเหรียญกอลดา $\frac{4}{5}$ ของเงิน ๓๔๕๐ บาท จะได้อะไรเหรียญกอลดาเท่าไร ?
- (๖) ทางสายหนึ่งยาว ๑๔ ไมล์ ๓๐๐ หลา ฉันเดินนำที่
ละ ๑๔๕ หลา ฉันเดินนานเท่าไร ?
- (๗) ก. กับ ข. เข้าหุ้นกันซื้อเรือกลไฟลำหนึ่ง ๓๔๐๐๐ บาท ถ้า ก. ลงทุน $\frac{5}{8}$ ของราคาเรือกลไฟ ข. มีหุ้น
อยู่กี่บาท ?
- (๘) แยกคนหนึ่งขายแพะ ๑๕ ตัว ราคาตัวละ ๑๘ บาท
แล้วยังขาดเงิน ๒๗๖ บาท จึงจะพอซื้อวัวได้ ๑๓ ตัว
ราคาวัวตัวละเท่าไร ?
- (๙) ฉันขายข้าวไปครึ่งละ ๑๕ เกวียน ๓๐ สัก ๔ ครั้ง
ฉันมีข้าว ๕๖๐๐ สัก จะยังเหลือข้าวเท่าไร ?
- (๑๐) $\frac{3}{5}$ ของ ๓๕๐ เส้น ๑๐ วา กับ $\frac{2}{3}$ ของ ๓๔๒ วา จะ
เป็นเท่าไร ?
- (๑๑) เงิน ๑๓๔๖๘ บาท จะต้องแบ่งกรรมกร ๒๑ คน
กรรมกรไทย ๓๑ คน คนละเท่า ๆ กัน จะได้คนละ
เท่าไร ?

- (๑๒) พ่อค้าคนหนึ่งส่งข้าวสารไปที่บ้านวังราชา ๘ ๒๓๔๕๐
เมื่อขายข้าวได้รับเงินสยามกี่บาท?
- (๑๓) แพร ๑๑๘ ตัว ราคาเท่ากับแกระ ๘๐ ตัว ถ้าราคา
แกระตัวละ ๒๐ บาท แกระราคาตัวละเท่าไร?
- (๑๔) แบ่งเงิน ๗๗๐๓ บาท ให้ ก. ได้มากกว่า ข. ๒๐ บาท
ข. ได้มากกว่า ค. ๖ บาท ถามว่าจะได้คนละเท่าไร?
- (๑๕) คนขายที่กินค่าขดขางซื้อให้แก่ ก. $\frac{๓}{๘}$ ไร่ และ
ขายให้ ข. $\frac{๒}{๑๕}$ ไร่ ขายตารางวาละ ๗ บาท ถามว่า
คนขายที่กินได้เงินเท่าไร?
- (๑๖) เวลานั้น ก. มีอายุ ๖๘ ปี แต่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ ข. มี
อายุน้อยกว่า ก. ครึ่งหนึ่ง ถามว่าเวลานั้นอายุ ข. เท่าไร?
- (๑๗) เงิน $\frac{๒}{๕}$ ของ ๘ ๑๑๘.๐ กับ $\frac{๔}{๗}$ ของเงิน ๑ ๑๘๘ บาท
รวมมากกว่ากันเท่าไร?
- (๑๘) ก. วิ่งไถ่น้ำที่ละ ๕ เส้น ถ้า ข. วิ่งไถ่น้ำที่ละ ๗ เส้น
ทางสายหนึ่งยาว ๓๕๐ เส้น ถ้า ข. ทำให้ ก. ออก
ก่อน ๑๕ นาที ใครจะถึงก่อนใครเวลาเท่าไร?
- (๑๙) เด็กคนหนึ่งวัดน้ำในท้องร่องที่กินไว้ แห่งหนึ่ง แห้งใน
๓ ชั่วโมง เด็กคนนั้นวัดน้ำไว้วันอาทิตย์ละกะบ่อ ถ้า
ไถ่โยนหนึ่งหน้า ๖๐ กะบ่อ น้ำท้องร่องใส่ไถ่โย่
เท่าไร?

- (๒๐) ก. กับ ข. มีเงินรวมกัน $47\frac{1}{2}$ บาท ก. ให้ ข. ถ้าเสีย ๑๓๒ บาท ก. กับ ข. จะมีเท่ากัน ถามว่า ก. และ ข. มีคนละเท่าไร ?
- (๒๑) เด็กหญิงกับเด็กชายเรียนปนกันในโรงเรียนแห่งหนึ่ง $\frac{5}{8}$ ของนักเรียนเหล่านั้นเป็นชาย ถ้าเด็กหญิงมี ๑๖๔ คน ชายจะมีเท่าไร ?
- (๒๒) ชิมมี ๑๒๕ ทวิราคาตัวละ ๘๐ บาท ๒๕ สตางค์ ถ้าฉันมีเงินอยู่ ๑๒๖ ซึ่ง ๑๘ บาท ๕๐ สตางค์ จะขาดหรือเหลือเท่าไร ?
- (๒๓) มีข้าวอยู่ ๒๕ เกวียน ๕๐ สัก ชายไปถึงละ ๑ บาท จะใช้เงินเท่าไร ?
- (๓๔) ก. ข. ค. มีเงินรวมกัน $27\frac{1}{2}$ บาท ก. มากกว่า ข. ๑๕ บาท ข. มีมากกว่า ค. ๑๘ บาท เขามีคนละเท่าไร ?
- (๒๕) ชายคนหนึ่งแบ่งเงิน ให้ บุตรชายคนหนึ่งเงิน $\frac{2}{5}$ ของเงินของเขา นอกนั้นให้บุตรหญิง ๒ คน ๆ ละ ๑๕๐ บาท หลานคนหนึ่ง ๕๐ บาท บุตรชายได้เท่าไร ?
- (๒๖) เงินที่ต่างกันระหว่างเงิน ๒ จำนวน $\frac{๗}{๑๒}$ ของ ๑๘๘ ซึ่ง ๕ บาท กับ $\frac{๕}{8}$ ของ ๑๒๐ บาท
- (๒๗) แยกชายโคให้ชาวบ้าน ๗ ตัว ชาวบ้านให้หนึ่งโค

๒๐๐ ผืนกับเงิน ๖๐ บาท ๗๕ สตางค์ แลกมีกำไร
๓๐ บาท ๗๕ สตางค์ ถ้าหนึ่งโคราคาผืนละ ๕ สตึง
แลกซื้อโคมวตฺวละเท่าไร ?

(๒๘) ฉันยังขาดเงิน ๑๕ บาทสตึง จะมีมากกว่านี้ของ ๑๔๘
บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าฉันยังมี ๑๓๐ เหรียญบาท ฉัน
มีเงินเท่าไร ?

(๒๙) ถึงใบหนึ่งบรรจุน้ำไว้ แล้วยังไม่เต็มถึง ถ้าเติมลง
๑๓๔ ลิตร ก็จะเต็มถึงไป ๙๘ ลิตร ถ้าถึงนั้นน้ำ
ไว้ ๕๓๓ ลิตร เต็มถึงมีน้ำอยู่กี่ลิตร ?

(๓๐) ก. มีเงิน ๑๓๐ เหรียญบาท ๕ บาท แต่ ข. มี ๘๙ เหรียญ
บาท ๖ บาท ก. จะต้องให้ ข. เท่าไร จึงจะมีเท่ากัน
ทั้ง ๒ ข้าง ?

(๓๑) แบ่งเงิน ๔๘๐ บาท ให้กรรมการ ๒๑ คน . แต่ให้
กรรมการหัวหน้าที่ ๑ ได้มากกว่าคนอื่น ๆ ๑๘ บาท จะ
ได้คนละเท่าไร ?

(๓๒) ถ้าเอา $\frac{3}{5}$ ของ ๗๐๐๐ เหรียญบาท ๒ บาท หักจาก $\frac{5}{8}$ ของ
๗๐๐๐ เหรียญบาท ๒ บาท จะเหลือเท่าไร ?

(๓๓) ชายคนหนึ่งมีเงิน ๒๓๑๐ บาท ซื้อที่ดินเสีย $\frac{3}{8}$ ของ
เงิน ที่เหลือซื้อควาย ๑๔ ตัวหมด จะเป็นราคาควาย
ตัวละเท่าไร ?

(๓๔) แลกคนหนึ่งขายแพะ ๙๑ ตัว ราคาตัวละ ๒๔ บาท

แล้วเอาเงินไปซื้อแกะราคาตัวละ ๒๘ บาท จะได้
แกะกี่ตัว?

(๓๕) เมื่อ ๑๕ ปีมาแล้ว บิคาแก่กว่าบุตรเท่าตัว ถ้าเวลา
นี้บุตรมีอายุ ๔๔ ปี บิคาจะมีอายุเท่าไร?

(๓๖) ก. มีเงิน ๓๕ เหรียญทุก ๖ บาท แต่ จ. มีเงิน ๕ เท่า
ของ ก. ถ้า ก. และ จ. รวมกัน จะเป็นเงินเท่าไร?

(๓๗) ชายคนหนึ่งมีเงิน ๑๔๒ เหรียญทุก ๕ ใช้เสีย $\frac{๑}{๓}$ ให้บุตร
ไปเสีย ๙๖๐ บาท เวลาที่ชายนั้นจะมีเงินเท่าไร?

(๓๘) มีเงิน ๓๕๐๐ บาท ซื้อข้าวเปลือกราคาเกวียนละ
๔๔ บาท ๕๐ สลึงได้ ๗๐ เกวียน ยังเหลือเงิน
เท่าไร?

(๓๙) ชายคนหนึ่งมีมฤคกคึกเป็นเงิน ๘๒๐ บาท แบ่งให้
บุตร ๒ คน ๆ ละ $\frac{๑}{๕}$ ของเงิน ที่เหลือให้ภรรยา ตาม
ว่าภรรยาจะได้เท่าไร?

(๔๐) $\frac{๘}{๑๕}$ ของ ๑๐๙๕ เมตร จะเป็นกี่เซ็นต์ติเมตร?

(๔๑) ฉันมีเงิน ๑๐๕๐ บาท ให้บุตร $\frac{๕}{๗}$ และใช้เสีย $\frac{๒}{๕}$ ของ
ที่เหลือ ฉันจะเหลือเงินอยู่เท่าไร?

(๔๒) ไม้ไผ่ลำหนึ่งปักอยู่ในน้ำ ร่มโคลนอยู่ ๓ เมตร ๑
เซ็นต์ติเมตร ที่อยู่ในน้ำ $\frac{๒}{๓}$ ของไม้ไผ่ ที่พ้นน้ำ ๔ เมตร
๓ เซนต์ติเมตร ไม้ไผ่ยาวเท่าไร?

- (๔๓) ก. และ ข. มีเงินรวมกัน ๕๖๐ บาท ถ้า ก. ให้ ข. เสีย ๖๐ บาท ก. และ ข. จะมีเท่ากัน รงหาเงินของ เขาทั้ง ๒ คน
- (๔๔) ผ้าแพรกับผ้าลินินมีราคาเท่ากัน ซื้อผ้าแพรได้ $\frac{๗}{๑๖}$ นอกลนั้นเป็นผ้าลินินราคาตลาด ๓ บาท ๕๐ สตางค์ ซื้อสิ้นเงิน ๒๒๔ บาท จะเป็นราคาผ้าลินินกับผ้าแพร อย่างละกี่บาท?
- (๔๕) รถจักรยาน ๔๘ คัน ราคาเท่ากับข้าวสาร ๙๖ เกวียน ถ้ารถจักรยาน ๕๐ คัน ราคา ๑๖๔ ชั่ง ข้าวสาร เกวียนละกี่กอลด?
- (๔๖) ล้อรถคันหนึ่งวัดโคจรรอบยาว ๓ เมตร ๑๒ เซนติเมตร ถ้ารถคันนั้นไปไกล ๘๘ กิโลเมตร ๙๔ เมตร ๖๘ เซนติเมตร ล้อรถจะหมุนกี่รอบ?
- (๔๗) ซื้อข้าว ๑๒ เกวียนราคาเกวียนละ ๓๖ บาท และ ซื้ออีก ๒๓ เกวียนราคาเกวียนละ ๔๕ บาท เขาขายข้าวราคาเกวียนละ ๔๓ บาท เมื่อขายหมดจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร?
- (๔๘) ชาวนาคนหนึ่งเสียค่าเช่านาแห่งหนึ่งไว้ละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์ เมื่อทำนาได้ข้าว เจ้าของเรียกข้าวเปลือก

แทนเงินค่าเช่านา ๒ เกวียน ๒๕ ถัง ก็ควรค่าเกวียน
ละ ๖๐ บาท ชาวนาเช่านาเท่าไร?

- (๔๙) ต้นข้าว ๑๐๐ ต้น ไร่ละ ๓๕๕ ไร่ ๘ แอ่นนา
เอามาขายที่กรุงเทพฯ ๑ ไร่ได้เงิน ๕๐๐ บาท จะใช้
กำไรหรือขาดทุนเท่าไร?
- (๕๐) กระบี่ ๑ ตัว เท่าราคาโค ๑๘ ตัว และโค ๑๘ ตัว
เป็นเงิน ๖๓๐ บาท ถ้าซื้อกระบี่ ๔๕ ตัว จะเป็น
ราคาเท่าไร?

บัญชี

ใบส่งของ รัชของ และใบเก็บเงิน

การค้าขายเล็กน้อย เมื่อผู้ขายส่งสินค้าไปให้ผู้ซื้อนั้น
เขามักเขียนบัญชีขึ้นที่หนึ่งซึ่งบอกรายการละเอียดดังนี้

๑. บอกชื่อวันที่ยขายของ และลงวันที่ส่งไป

๒. บอกชื่อผู้ขายและผู้ซื้อ

๓. บอกรายการแห่งสิ่งของ คือ บอกชนิด จำนวน

และราคาของสิ่งของนั้น กับทั้งรวมบอกเงินด้วย

เมื่อเขียนเสร็จแล้ว ก็ส่งไปพร้อมกันกับสิ่งของนั้น

อย่างนี้เรียกว่า ‘ใบส่งของ’ ถ้าผู้ขายขายเชื่อมีกำหนดเวลา
ให้ผู้ซื้อใช้เงินภายในถึง (ไม่ใช้ขายเงินสด) ผู้ขายก็เขียน
บัญชีชื่อนักขึ้นอีกใบหนึ่ง เรียกว่า ‘ใบรับของ’ มีเนื้อความ
อย่างเดียวกัน เว้นแต่ในตอนเซ็นชื่อ ทั้งวางไว้สำหรับให้ผู้
รับของเซ็นชื่อแล้วส่งไปพร้อมกันทั้งสองใบ (เขาทำเป็นบัญชี
คู่ผัดก็มี) เมื่อผู้รับรับสิ่งของถูกต้องแล้ว ก็เซ็นชื่อส่งกลับ
คืนให้ผู้ขายถือไว้ ส่วนใบส่งของ ผู้ซื้อหรือผู้รับของก็เก็บ
เอาไว้สำหรับสอบเมื่อเขามาเก็บเงินภายในนั้น

ครั้นถึงกำหนดใช้เงิน ผู้ขายหรือเจ้าหนี้ ก็เขียนบัญชี
ชื่อนักขึ้นอีกใบหนึ่ง มีเนื้อความอย่างเดียวกันกับใบรับหรือใบ
ส่งของนั้น เว้นแต่ในตอนเซ็นชื่อและลงวันที่ ถ้าได้รับเงิน
เมื่อใด จึงเซ็นชื่อและลงวันที่เมื่อนั้น (บางทีก็ส่งใบรับของซึ่ง
ถือไว้นั้นไปด้วย) ส่งใบเก็บเงินจากผู้ซื้อหรือลูกหนี้ ตาม
สัญญา เรียกว่า ‘ใบเสร็จรับเงิน’ (วิธีนี้) ใบเสร็จชื่อนักที่
ได้รับเงินทันที ผู้รับเงินต้องเซ็นชื่อและลงวันที่ทันทีเหมือนกัน
แต่ถ้าผู้ขายลดราคาของก็เป็นร้อยละ ของราคาขายให้แก่ผู้
ซื้อด้วย ก็ต้องเขียนรายการและจำนวนเงินลงให้เต็มตาม
ราคาเดิม แล้วรวมเงินที่ลดเป็นร้อยละทั้งหมดเท่าใด เอาหัก
ราคาเดิมที่เหลือยกไปในช่องรวมเงินภายในหลัง แยกตารางที่
เขาใช้กันมาอย่างสามัญเป็นบัญชีคู่ผัดกล่าวไว้ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ที่ ๑๒/๓๐๕

ห้างอุตสาหกรรม กรุงเทพฯ

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑

แจ้งความมายัง นายทองกี พรรณวัฒน์ เจ้าของร้าน

จำหน่ายแบบเวียนที่ ๒๕ ป.บ. จังหวัดฉะเชิงเทรา

ด้วยได้ส่งสิ่งของมาตามจดหมายของท่านที่ ๒/๒๔๗๐

วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ โดยทางพัสดุไปรษณีย์

แต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ มีรายการต่อไปนี้แล้ว

จำนวนของ	แถม	รายการ	จำนวนเงิน	
			บาท	สต.
๑๐๐ เล่ม	—	สมุดนำเบอร์ ๒ เล็ก ปกแข็ง	๗๕	—
๑๐๐ เล่ม	๑๐ เล่ม	หนังสือแบบฝึกหัดอ่าน คอนตัน	๓๑	—
(ขอมากเช่น นี้ควรส่งทาง รถไฟ ค่าส่ง จะถูกกว่าส่ง ทางพัสดุไป รษณีย์มาก)		ค่าพัสดุไปรษณีย์และใบ นำส่ง ๑ ห่อ	๓	๓๖
		รวมข้าง	๑๐๙	๓๖

(ลงนามผู้ส่ง) นายโสภณ ศรีพละพงศ์

ผู้จัดการ

ป.ล. เมื่อได้รับของแล้วโปรดส่งเงินชำระโดยเร็ว

โสภณ

ตัวอย่างที่ ๒

ที่ ๓/๒๔๗๐

วันจำหน่ายแบบเรียนที่ ๕ ป.ป.

จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑

ถึง ผู้จัดการห้างปลุสการ การเทพฯ

ตามที่ท่านได้ส่งสิ่งของไปถามราคาเมื่อวันที่ ๑๒/๓๐๕

ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ โดยทางพัสดุ

ไปรษณีย์นั้น ข้าพเจ้าได้รับแล้ว แต่วันที่ ๒๑ พฤษภาคม

พ.ศ. ๒๔๗๑ ยังมีรายการต่อไปนี้

จำนวนของ	แถม	รายการ	จำนวนเงิน	
			บาท	สต.
๑๐๐ เล่ม	—	สมุดหน้าเบอร์ ๒ เด็ก ปกแข็ง	๗๕	—
๑๐๐ เล่ม	๑๐ เล่ม	หนังสือแบบฝึกหัดอ่าน คอนตัน	๓๑	—
		ค่าพัสดุไปรษณีย์และ โยน้ำส่ง ๑ ห่อ	๓	๒
		รวมค่าง	๑๐๙	๓๖

จำนวนเงินรายนี้จะจัดส่งมาทางธนาคาร ภายในวันที่ ๓๑
พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑

(ลงนามผู้รับ) นายทองคำ วรรณวัฒน์

เจ้าของร้าน

(เมื่อผู้รับได้รับของถูกต้องแล้วให้เซ็นชื่อรับฉีกละบับนั้นคนไป
ยังห้างปลุสการ) [ตัวอย่างที่ ๑ ที่ ๒ นี้เวลาทำให้ใช้กระดาม
แผ่นเคียว เขียนหน้าเคียวคนละข้าง แล้วทำรูปปรุเพื่อให้ฉีก
ได้ก็งูๆ เป็นเส้นอยู่ข้างหน้านั้น]

ตัวอย่างที่ ๓

เลขที่ ๖๐๐

โรงพิมพ์และที่จำหน่ายเครื่องเขียน

ใบเสร็จรับเงิน (วิธีค)

ของ

ค่าแบบพิมพ์และแบบเขียน กรมตำรวจ กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๖ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๑

จาก กรรมการมณฑลปราจีน

จำนวนของ	รายการ	จำนวนเงิน
๕๐๐ เล่ม	ใช้หนี้ค่าจ้างพิมพ์บัญชีหนึ่งลีส แบบเขียนตามบัญชีสั่งของของ กรมตำรวจที่ ๑๔ / ๘๘๔๔ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ เงิน	๙ ๕ ๒
	รวมเงิน	๙ ๕ ๒
	(เท่ากับห้าสิบสองสตางค์)	

(ลงนามผู้รับเงิน)

หมายเหตุ เขาใช้บัญชีคู่คี่ คือเขียนอย่างเกี้ยวกัน ๒ บัญชี
แล้วทำรูปรูให้ติดไว้หว่างกลางลงมา ชักหนึ่ง
รักษาไว้สำหรับตรวจ อีกชั้กหนึ่งส่งให้แก่ผู้ใช้หนี้

ร่งทำบัญชีสิ่งของและรับของต่อไปนี้:—

- (๑) นายสี ยงเส็ง ถนนวรจักร กรุงเทพฯ ๑ ได้ซื้อของ
ร้านศิริวิทย์ คือ พรหมอย่างกั ๑๒๐ ผืนผืนละ ๕ บาท
ตะเกียงไฮดรา ๑๐ ดวง เงิน ๑๕๐ บาท นาฬิกา
แขวน ๕ เรือน ราคา ๕๐ บาท ผ้าแพร ๓ ม้วน
๔๕ บาท ผ้าขาวอย่างกั ๔ พับพับละ ๗ บาท เมื่อ
วันที่.....
- (๒) ร้านเงินเต็ง แซ่ตัน กรุงเทพฯ ๑ ส่งของไปให้นายฉันท
ศิริงาม จังหวัดบุรีรัมย์ คือ หมวกสานนกกเรือน
๒๐ หมวก ราคา ๔๐ บาท กางเกงดำ ๑๓ โหล
โหลละ ๑๒ บาท เสื้อลูกเสือ ๕๐ ตัว ราคา ๗๕ บาท
เข็มขัด ๓๐ สาย ราคา ๑๕ บาท กางเกงแพร ๑ โหล
ราคา ๗๒ บาท
เมื่อวันที่.....
- (๓) เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ห้างไท่ก
กรุงเทพฯ ๑ ได้รับสิ่งของจากห้างไท่กัที่ส่งไป
เหล้าบรันทน์กรมมกุฏ ๑๐ หีบหีบละ ๑๕ เหวือบญทอง
เบียร์เคนมาร์ก ๑๓ โหลโหลละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์
เหล้าแดง ๑๕ ขวดขวดละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ เหล้า
วิสกี้ ๑๐ โหล ขวดละ ๖ สตางค์

จงทำบัญชีรายรับเงินต่อไปนี้:—

(๔) นายบวง ใบดี ชื้อของจากร้านไพศาลพาณิชย์
กรุงเทพฯ ไม้เท้า ๑๐ อัน เงิน ๒๐ บาท หมวก
๔ หมวกหมวกละ ๔ บาท ๒๕ สตางค์ รองเท้า ๓ คู่
คู่ละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ ถุงเท้า ๑ โหลคู่ละ ๑ บาท
๑๕ สตางค์ รวม ๒ สำนักรับละ ๕ บาท ได้ใช้เงิน
เสร็จวันที่.....

(๕) เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านละสมยา
แห่งหนึ่ง กรุงเทพฯ ได้รับเงินจากแพทย์คนหนึ่ง
คือ ข่ายขาววินิน ๒๐๐ เมื่อก ราคาส ๖ บาท โอโอกิน
๕ ขวักขวักละ ๑ บาท แอนติไพริน ๓๐๐ เมื่อก
เงิน ๔ บาท ยากฤษณากถัน ๒๐ ขวักขวักละ ๕ สตางค์
ใช้เงินเสร็จในวันนั้น

(๖) เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านขายของ
นายชั้น มิ่งเมือง ถนนพหลุวิศ ส่งสิ่งของให้นายคง
สนิทวงศ์ ที่จังหวัดยะเชิงเทรา คือ โคมแขวน
๔ โคมโคมละ ๓ บาท ๒๕ สตางค์ โคมตั้ง ๖ โหล
เงิน ๑๔ บาท รวม ๕ คันคันละ ๓ บาท ๗๕ สตางค์
รูปภาพ ๑๐ รูป ๑๐ บาท ๕๐ สตางค์ นาฬิกาแขวน
หนึ่งเรือน ๒๔ บาท ได้ใช้เงินเสร็จในวันนั้น

งทำบัญชีต่อไปนี้ :-

- (๗) ร้านสิริภณัท ส่งสิ่งของไปให้ร้านเม่งกี จังหวัด
ฉะเชิงเทรา นมสด ๕ หีบ เงิน ๓๐ บาท ๒๕ สตางค์
นมข้น ๔๐ กระป๋อง กระป๋องละ ๕๕ สตางค์ เนย ๑๐
กระป๋อง กระป๋องละ ๗๐ สตางค์ ส่งของไปแต่วันที่.....
- (๘) ชุนชระวัณณ์ กระทรวงธรรมการ ส่งสิ่งของตาม
รายการนี้ คือ :-

กระกายแบบพิมพ์ ๑,๓๐๐ แผ่น เงิน ๒๖ บาท
ใบเสร็จเก็บเงิน ๑๕๐ เล่ม ราคาเล่มละ ๒๕ สตางค์
ค่าจ้างพิมพ์บัญชีหนังสือ ๕๐๐ เล่ม เงิน ๑๐ บาท
เมื่อวันที่.....ให้แก่หลวงพ่งค์เผ่าพาณิชย์
กรรมการจังหวัดฉะเชิงเทรา

- (๙) เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านง่วนเซง
ช่างไม้ตำบลสี่แยกถนนจักรวรรดิ กรุงเทพฯ ได้ส่ง
สิ่งของไปให้นายแสง คงกี จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม้
ตีเหล็กม.๕ ตัวตัวละ ๒๖ บาท ไม้กลม ๔ ตัวราคา
ตัวละ ๑๕ บาท ๕๐ สตางค์ แก้วอิหฺวาย ๑๐ ตัว
เงิน ๓๖ บาท ๒๕ สตางค์ เคียงนอน ๕ เคียงเคียงละ
๒๔ บาท แก้วนอน ๔ ตัว เงิน ๓๖ บาท ค่าบรรทุก
๑๔ บาท เงินรายนี้คงเชื่อไว้ใช้ภายหลังต่อไป

(๑๐) เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านพร้อม
ภักดิ์ กรุงเทพฯ ขาบนังสือต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียน
ประจำมณฑลปราจีน นังสือพงศาวดารกรุงเก่า
๒๐ เล่ม เงิน ๔๐ บาท นังสือเลขมัยมทอนคัน
๑๕ เล่มเล่มละ ๑ บาท ๑๕ สตางค์ นังสือเลข
ประถม ๔ รวม ๕๐ เล่ม ราคาเล่มละ ๒๕ สตางค์
หลักการสอนวิชาทำสวน ๕๐ เล่มเล่มละ ๑ บาท ๕๐
สตางค์ ใช้เงินเสร็จในวันนั้น

(๑๑) วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ นายแชก เผ่าพันธุ์
ส่งของไปยังร้านจวนหลี่ สิงคโปร์ และได้รับของ
นั้นทุกสิ่งแล้ว

นาฬิกาข้อมือเรือนทอง ๒ โหล ๑๕๐ บาท รถ
จักรยาน ๖ คันคันละ ๔๕ บาท หมวกสักหลาด
๕ โหลโหลละ ๓๖ บาท แก้วเขียว ๔ โหล ราคา
แก้วละ ๓ บาท ๒๕ สตางค์ สร้อยข้อมือทองคำ
๑๕ สายสายละ ๑๕ บาท

ใช้เงินเสร็จวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๒

(๑๒) วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ นายบุญ สิริสัง
ให้ซื้อสิ่งของจากร้านจวนเสง กรุงเทพฯ ก็มีรายการ
ต่อไปนี้

กระกายฟลุสแคป ๓๐ วิมวิมละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์
 ปากกาน้ำเขรต่ำงๆ ๒๕ หีบ เงิน ๓๐ บาท กระปุก
 หมึกแก้ว ๕ โหล โหลละ ๗ บาท กระกายชัย ๑๐ วิม
 วิมละ ๔ บาท ๕๐ สตางค์ ขางลบหมึก ๓๐ โหล
 เงิน ๑๕ บาท กินสอทำ ๒๐ โหล เงิน ๒๕ บาท
 ๕๐ สตางค์

ใช้เงินเสร็จวันนั้น

- (๑๓) วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ นายพัฒน์ ประเสริฐ-
 พงศ์ ครูโรงเรียนไค้ซื้อสิ่งของจากบ้านย่องหลี่
 จังหวัดฉะเชิงเทรา ซื้อโต๊ะและม้าเขียน ๒๐ ตัวรับ
 ตัวละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ กระดานดำ ๔ แผ่นแผ่น
 ละ ๑๐ บาท โต๊ะครู ๔ ตัว เงิน ๔๘ บาท ตู้ใส่
 หนังสือ ๒ ตู้ ๒๐ บาท เก้าอี้หวาย ๔ ตัว เงิน
 ๑๒ บาท ค่าขนส่ง ๑๕ บาท

ใช้เงินเสร็จวันนั้น

- (๑๔) เงทำบัญชีต่อไปนี้ :—

ร้าน นายหลุย สุวภาพ จังหวัดฉะเชิงเทรา
 เมื่อวันที่.....ขายเลขประณม ๓
 ไล้ ๕๐ เล่มเล่มละ ๓๕ สตางค์ การวิทยาทัน ๔๕ เล่ม
 เล่มละ ๓๐ สตางค์ ขายกระกายไค้ ๑๐ วิม เงิน

๖๐ บาท ๒๕ สตางค์ รวม ๕๐ เล่ม เงิน ๑๕ บาท แยกเขียนไว้ภาคต้น
๑๕๐ เล่มเล่ม ๑๕ สตางค์

(๑๕) บทบัญญัติรายละเอียดต่อไปนี้:—

ร้านไทยพาณิชย์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชื่อสิ่งของ
จากห้างรัตนมาลากรุงเทพ ฯ

ซื้อด้วยงานรอง ๑๑ ตำรับตำรับละ ๗๕ สตางค์
และ ด้วยแก้ว ๒๐ โหลโหลละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์
บันโทเคลือบ ๓๕ บันโทบันโทละ ๓ บาท ผ้าขาว
อย่างก๊ ๑๐ พับพับละ ๗ บาท ๒๕ สตางค์ ผ้าลาย
๑๒ กุฏิกุฏิละ ๖๐ บาท ผ้าดอกลายต่าง ๆ ๓๐ พับ
เงิน ๒๕๐ บาท ๕๐ สตางค์

วันเดือนปีลงตามชอบใจ

บัญชีรายรับและรายจ่าย

บัญชีอย่างนี้ การทศรายการนั้นมี ๒ อย่างคือ:—

๑. รายการที่ขายสินค้าไป เป็นจำนวนเงินซึ่งจะได้รับมา
เท่าไร จะเรียกว่า รายรับ (คือรับเงิน)
๒. รายการที่ซื้อสินค้ามา เป็นจำนวนเงินซึ่งจะจ่ายไปเท่าไร
จะเรียกว่า รายจ่าย (คือจ่ายเงิน)

บัญชีรายรับและรายจ่าย จะใช้เล่มเดียวกันก็ได้ หรือ
จะใช้คนละเล่ม ก็รายรับเล่มหนึ่งและรายจ่ายเล่มหนึ่ง
ก็ได้ ถ้าจะแยกกันคนละเล่ม บัญชีรายรับ คือที่ขาย
สินค้าไปหรือไ้รับเงินเข้ามา ก็ลงแต่รายรับอย่างเดียว
บัญชีรายจ่าย คือที่ซื้อสินค้ามาใส่ร้าน หรือที่จ่ายเงิน
ออกไป ก็ลงแต่รายจ่ายอย่างเดียว ถ้าใช้ร่วมกันเล่ม
เดียว ก็ต้องลงแยกรายการรับและจ่ายไว้คนละหน้า ราย
รับลงหน้าซ้ายมือ รายจ่ายให้ลงทางหน้าขวามือ ส่วน
การลงรายการละเอียดแห่งถึงของนั้น ก็อย่างเดียวกัน
กับการลงรายละเอียด อย่างที่เวียนมาแล้ว

ที่เรียกว่าบัญชีเวียนนี้นั้น คือบัญชีรายวันนั่นเอง
และไม่เฉพาะแต่ถึงเดือนหนึ่งหรือบทหนึ่ง จะเป็น ๗ วัน
หรือครึ่งเดือน ๓ เดือน หรือบทหนึ่งบทหนึ่งก็ได้ ยางที่
ร้านขายของใหญ่ๆ ยบทุกวันที่มี การทงบนนี้ คือเมื่อ
เราอยากจะได้คิดค้นทุนกำไร เพื่อจะให้รู้ว่าจากทุนหรือไ้
กำไรเท่าใด เราก็ยบเมื่อนั้นเป็นต้น

ครูจะต้องสอนนักเรียนให้รู้ว่า ช่องเดือนควรวัด
การางกว้าง ๒๗ มม. วันที่ ๑๒ มม. ยาท ๑๘ มม.
สทาก ๑๒ มม. ความที่กำทนกล้วน เพื่อแสดงงามตา
แต่บางช่องอาจจะต้องขีดการางกว้างกว่านี้ เช่นช่องยาท

ถ้ามีจำนวนเลขหลายตำแหน่งเป็นต้น และควรควรแนะนำ
 นักเขียนให้รู้ว่า ระหว่างรายการที่เขียนเป็นความหนึ่งจะ
 ต้องขีดเส้นคู่ เพื่อให้เห็นต่างกัน แต่ถ้าแยกรายการ
 นั้นออกอีกก็ต้องแบ่งขีดเส้นเดี่ยว ญัตติอย่างต่อไปนี้

บัญชีรายรับรายจ่ายร้านสุพรรณ

รายรับ

พ.ศ. ๒๔๗๑		รายการ	จำนวนเงิน		รวมเงิน	
เดือน	วัน		บาท	สต.	บาท	สต.
มีนาคม	๑	ส่งใบเสร็จไปเก็บเงินไว้ ๒ ราย				
		รายหนึ่ง ๖๐.๗๕ บาท				
		อีกรายหนึ่ง ๔๒.๒๕ บาท	๑๐๓	๐๐		
	๕	ขายปากฉิ้นไป ๓ โหล				
		ชวกละ ๓.๒๕ บาท	๑๕๓	๐๐		
	๑๐	ขายผ้าไป ๒๔ ปอนด์				
		ปอนด์ละ ๑.๒๕ บาท	๓๐	๐๐		
๑๕		ขายน้ำมันสนไป ๑๐ ขวด				
		ขวดละ ๓ บาท	๓๐	๐๐		
๒๕		ขายยาเบ็กเกลติก	๗๗	๖๕		
รวมรับ					๓๙๓	๖๕

หมายเหตุ (ก) วันหนึ่งจะมีทั้งรายการที่ขาย ให้ลงบวกลงในช่องรวมเงิน
 (ข) ถ้าประสงค์จะทำบัญชีของหรือขายของ ให้ใส่
 หน้าเก็บ จะเพิ่มเติมช่องหมายเหตุอีกช่องหนึ่งก็ได้

พาณิชย์ กรุงเทพฯ

รายจ่าย

พ.ศ. ๒๔๗๑		รายการ	จำนวนเงิน		รวมเงิน	
เดือน	วันที่		บาท	สต.	บาท	สต.
มีนาคม	๑	จ่ายเงินเดือนให้ลูกจ้าง ๒ คน				
		คนละ ๒๐ บาท	๔๐	๐๐		
	๕	เสียด่านเข้าห้อง ๓ คูหา				
		๑๔.๒๕ บาท	๑๔	๒๕		
	๑๐	เสียด่านไฟฟ้า				
		๒๒.๒๕	๒๒	๒๕		
	๑๕	ซื้อน้ำมันเบนซิน ๕ ขย				
		๒๒.๒๕ บาท	๑๔	๒๕		
	๒๕	เสียด่านน้ำ				
		๓.๒๕	๓	๒๕		
รวมจ่าย					๑๒๗	๕๐
หักแล้วคงได้กำไร					๒๖๖	๑๕
รวมเงิน					๓๙๓	๖๕

งทำบัญชีรับจ่ายต่อไปนี้ :-

- (๑) นายเกิด ช่างตี รัยเหมาทำห้องแถวแห่งหนึ่ง ไร่
รับเงินจากผู้จ้าง ๓ ครั้ง ครั้งแรก ๑,๕๐๐ บาท อีก
๒ ครั้ง ครั้งละ ๕๐๐ บาท

การปลูกสร้างนั้น นายเกิดได้เสียค่าเสาไป
๑๖ คัน คันละ ๖ บาท ค่าไม้ ๑๕ ยก ยกละ ๕๐ บาท
ค่าสังกะสีและค่าปูนรวม ๗๕๐ บาท ๕๐ สตารางค์ ค่า
ใช้เบ็กเทตึกเงิน ๗๕ บาท ๕๕ สตารางค์ ค่าจ้างทำ
กรอบประตูหน้าต่าง ๕๗๕ บาท ค่าทาสี ๑๕๐ บาท
ค่าแรงลูกจ้างแรงละ ๖ สลึง ๑๕ คน แรงละ ๓ บาท
๔ คน

- (๒) งทำบัญชีรับและจ่ายของร้านขายหนังสือและเครื่อง
เขียนทั้งมีรายการต่อไปนี้ :-

ขายกำมปากกา ๕ กำม กำมละ ๖ สตารางค์ ขาย
กระดาษขั้บอย่างเลวไป ๑๒ โหล โหลละ ๑๐ สลึง
กับหนังสืออีก ๕ เล่ม เล่มละ ๓ สลึง กระดาษของ
อย่างก็ ๓ โหล โหลละ ๔ บาท หมึกขวกเล็ก ๗ ขวก
ขวกละ ๕ สตารางค์ ลูกหน้นำเงินมาใช้ให้ ๑๒๐ บาท
ค่าใช้สอยทั้งนี้ เสียค่าขนของทั้งนี้มา ๑ บาท
๕๐ สตารางค์ เสียค่าลูกจ้างภูหน้าร้าน ๑๕ บาท ค่า

ซ่อมแซมวัน ๕๐ บาท ค่าอาหาร ๓๕ บาท และ
ซื้อหนังสือต่าง ๆ รวม ๒๘ บาท ๓๐ สตางค์

- (๓) นางร่าย พงศ์พาณิชย์ เป็นคนตั้งร้านขายของอยู่ใน
สำเพ็ง จะยกครอบครัวไปอยู่พระนครศรีอยุธยา
จึงเลทลงของในร้านต่อไปนี้ :-

ผ้าม่วง ๔ ไม่วิน ๑๒๐ บาท ผ้าแพร ๑๐๐ แดง
แดงละ ๕ สลึง กางเกงต่าง ๆ รวม ๑๗ ตัว เป็น
เงิน ๓๕ บาท ผ้าทอก ๑๕ ผืน ผืนละ ๒ สลึง
๑๐ สตางค์ ผ้าลาย ๑๐ กุ๊ เป็นเงิน ๑๒๐ บาท
๒๖ สตางค์ ผ้าขาว ๕ พับ พับละ ๑๐ สลึง ผ้ากำ
๑๐ ม้วน เป็นเงิน ๑๗ บาท ๑๐ สตางค์ เครื่อง
แกวต่าง ๆ รวมเงิน ๑๑๐ บาท ๕๐ สตางค์ ของ
เบ็ดเตล็ดเป็นเงินรวม ๑๗๐ บาท ๒๐ สตางค์

ส่วนที่ใช้ไปนั้น คือ ค่าจ้างคน เลทลง ๓ วัน
๕๐ บาท ค่าขนเครื่องเรือนเงิน ๑๕ บาท ๓๐ สตางค์
ค่าเรือเป็นเงิน ๓๐ บาท เมื่อนางร่ายถึงพระนคร
ศรีอยุธยาแล้ว จึงให้จัตกบุตรทำบัญชี

- (๔) จงทำบัญชีรับและจ่ายต่อไปนี้ :-

นายจวง รักดี เป็นหัวหน้าโรงครัวแห่งหนึ่ง

เจ้าของงานให้เงินเป็นค่าจ้างของ ๓๕๐ บาท เงินค่า
แรกถูกมือ ๑๕๐ บาท

นายจวงมีการขายไปคือ ซื้อไข่เป็ด ๕๕๐ ฟอง
เงิน ๑๐๐ ละ ๑๐ สลึง น้ำตาลทราย ๓ ลูก เงิน
๔๕ บาท ไก่และเป็ดรวม ๘๐ ตัว เงิน ๗๓ บาท
๗๕ สลึง หมา ๒ ตัว ราคาตัวละ ๒๔ บาท ผัก
ต่างๆ เงิน ๑๕ บาท ๕๐ สลึง ค่าใช้เบ็ดเตล็ด
เงิน ๗๕ บาท ๕๐ สลึง ค่าลูกจ้างหน้าเขียง
๒ คน คนละ ๔ บาท ลูกมือ ๒๐ คน คนละ ๖ สลึง

(๕) โรงทำขี้ฉุยและขายค่อไปนี้ :-

เงินมี แห้วดี วัลย์เทมาก่อถนนสายหนึ่ง ให้เงิน
จากผู้จ้าง ๔ ครั้ง ครั้งแรก ๒๕๔ บาท ครั้งที่ ๒
เงิน ๑๐๘ บาท ครั้งที่ ๓-๔ รวมกัน ๔๐๐ บาท

การก่อถนนนั้น เงินมีเสียค่าขีร ๓,๐๐๐ แผ่น
เงิน ๓๐ บาท ค่าทราย ๑๒ เกวียน เกวียนละ ๑๒ บาท
ปูนขาว ๑๐ เกวียน เกวียนละ ๒๕ บาท ค่าอาหาร
กลางวัน ๓ บาท ๒๕ สลึง ปูนซีเมนต์ ๑๐ กระสอบ
กระสอบละ ๕ บาท ๒๕ สลึง ค่าแรงลูกจ้างวันละ
๑ บาท ๒๕ คน ค่าแรงวันละ ๖ สลึง ๑๐ คน
ค่าแรงวันละ ๓ บาท ๓ คน

- (๖) เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ กองกรรมการ
จังหวัดปราจีนบุรี ได้รับงบประมาณค่าใช้จ่ายสอยต่างๆ
เงิน ๖๔๐ บาท ในระหว่างเดือนนี้ของกรรมการซื้อ
เครื่องเขียนต่างๆ เงิน ๑๒๐ บาท ๒๕ สตางค์ ค่า
พาหนะ กรรมการ อำเภอกว๊านพะเยา ๓๔ บาท
๖๕ สตางค์ ค่าตราไปรษณียากร ๑๐ บาท ๑๖ สตางค์
ค่าเช่าบ้าน ๒ เดือนเงิน ๑๖ บาท
- (๗) เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ กองกรรมการ
มณฑลปราจีนบุรี ได้รับงบประมาณค่าใช้จ่ายสอยต่างๆ
เงิน ๑,๕๔๐ บาท ในระหว่างเดือนนี้ซื้อเครื่องเขียน
ต่างๆ เงิน ๒๖๐ บาท ค่าอุทิศทุนวิชาครู ๒ เดือน
๔๐ บาท ค่าพาหนะกรรมการอำเภอกว๊านพะเยา
๓๐ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าเช่าบ้าน ๒ เดือนเงิน ๑๐๘ บาท
ค่าตราไปรษณียากร ๓๐ บาท ๒๐ สตางค์
- (๘) นายเม่งกี คันทวิช รัชทายาทบ้านหลังหนึ่ง เริ่มลง
มือทำเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ สำเร็จ
วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ เหมมาเป็นเงิน
๒,๗๐๐ บาท กำหนดให้แล้ว ๒ เดือน

รายจ่ายค่าจ้างนายงานคนหนึ่งวันละ ๓ บาท ลูก
จ้าง ๓ คน คนหนึ่งวันละ ๑ บาท และต้องใช้ไม้พื้น
และเครื่องขนรวมไม้ ๓๐ ยก ราคาขายถละ ๒๓ บาท
ค่าเสา ๒๐ คัน คันละ ๖ บาท ค่าทากปู ๕ ถึง ถึงละ
๕ บาท ๒๕ สตารางค์ ค่าสังกะสี ๒๔ หาบ เงิน ๗๒๐ บาท
ค่าสีต่างๆ เงิน ๑๒๐ บาท ค่าปูนซีเมนต์ ๒ กระสอบ
๑๐ บาท ๕๐ สตารางค์

- (๙) เมื่อวันสิ้นเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านถัก
ช่างทอง ตลาดจังหวัดยะเยิงเทรา ขายสร้อยคอ
๕ สาย ราคาสายละ ๑๒ บาท และขันเงิน ๔ ขัน
ขันละ ๔ บาท ๕๐ สตารางค์ ขายทองใบ ๕ บาท
ราคาขายถละ ๒๓ บาท ๗๕ สตารางค์ ขายแหวนเพชร
วงหนึ่ง เงิน ๑๕๐ บาท

ซื้อทองใบหนัก ๑๒ บาท ราคาขายถละ ๒๓ ๒๕
บาท ซื้อทองคำชุบเพชร ๔ คู่ละ ๑๐๐ บาท ให้ค่า
ลูกจ้างทำเครื่องทอง ๔ คน คนละ ๓๐ บาท ค่าเช่า
บ้าน ๑๕ บาท ค่าอาหาร ๔๐ บาท

- (๑๐) โรงทำบัญชีรับจ่ายต่อไปนี้ :-

แม้ค้าคนหนึ่ง นำเงินไปซื้อของ มาใส่ร้านเงิน
๑๕๐ บาท และวันหลังนำเงินไปอีก ๒๐๕ บาท

แม่ค้าได้ซื้อของคือ : หัวหอม ๒ หาบ ราคาหยา
 ละ ๑๐ บาท ๒๕ สตางค์ หัวกระเทียม ๓ หาบ หยา
 ละ ๓ บาท ๗๕ สตางค์ ซื้อผักต่างๆ เงิน ๗ บาท
 ซื้อไข่ต้ม ๒๐๐ ฟอง เงิน ๑๐ บาท ซื้อปลาต้ม
 ๕๐ ตัวเงิน ๑๕๐ บาท ซื้อน้ำปลาอย่างก็ ๓๐ ไห
 ราคาไหละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าจ้างคนพายเรือ
 ๑ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าเช่าเรือ ๒ วัน ๕๐ สตางค์.

๑. 37

(ตำนาน)

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๗๙/๒๒๘

วันที่ ๑ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๗

หนังสือเลขคดีประถมยก ๕ และมีฉบับที่ ๑ ของ
พระเสริมวิชาพล พิมพ์ครั้งที่สาม จำนวนสามพันฉบับ
ใน พ.ศ. ๒๔๗๗

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

(ลงนาม) พระยาศรีสุนทรโวหาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

(ใช้ให้เฉพาะในการพิมพ์คราวนี้เท่านั้น และห้ามมิให้นำไป
อนุญาตนี้ไปพิมพ์ ในหนังสือเรื่องอื่นที่มีไว้รับอนุญาตเป็นอันขาด)

นายขิม ศรีหงส์ ผู้พิมพ์โฆษณา

โรงพิมพ์ศรีหงส์ หอโรงหนังสือนครเขมร

๒/๕/๗๗